

<u>Paziņojums Nr.</u>	Saturs	Lappuse
	III <i>Sagatavošanā esoši tiesību akti</i>	
	Ekonomikas un sociālo lietu komiteja	
	432. plenārā sesija 2006. gada 17. un 18. janvāra	
2007/C 93/01	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam izveidot Kopienas programmu ("Fiscalis 2013") nodokļu sistēmu darbības uzlabošanai iekšējā tirgū" COM(2006)202 galīgā redakcija — 2006/0076 (COD)	1
2007/C 93/02	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas ATZINUMS par tematu "Struktūrpolitikas īstenošanas sekas un ietekme uz Eiropas Savienības kohēziju"	6
2007/C 93/03	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Padomes Direktīvai par savstarpējo palīdzību prasījumu piedziņā attiecībā uz zināmiem nodokļiem un citiem pasākumiem" COM(2006) 605 galīgā redakcija — 2006/0192 (CNS)	15
2007/C 93/04	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Padomes Direktīvu 89/665/EEK un Direktīvu 92/13/EEK attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes palielināšanu valsts līgumu piešķiršanas jomā" COM(2006) 195 galīgā redakcija/2 — 2006/0066 (COD)	16
2007/C 93/05	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Padomes Direktīvu 92/49/EK un Direktīvas 2002/83/EK, 2004/39/EK, 2005/68/EK un 2006/48/EK attiecībā uz procedūras noteikumiem un vērtēšanas kritērijiem, kas piemērojami, veicot piesardzīgu novērtējumu par līdzdalības iegūšanu un palielināšanu finanšu nozarē" COM(2006) 507 galīgā redakcija — 2006/0166 (COD)	22
2007/C 93/06	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Pārskats par vienoto tirgu" 25	
2007/C 93/07	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas ATZINUMS par tematu "Priekšlikums Padomes Regulai, ar ko izveido shēmu, lai kompensētu papildu izmaksas, kuras radušās Azoru salu, Madeiras, Kanāriju salu, Francijas Gviānas un Reinjonas departamentu zvejniecības produktu tirdzniecībā 2007.—2013. gadā" COM(2006) 740 galīgā redakcija — 2006/0247 (CNS)	31

2007/C 93/08	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti”	32
2007/C 93/09	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Veicināt pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem — Eiropas Savienības ieguldījums nolūkā īstenot programmu pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai pasaulē”” COM(2006) 249 <i>galīgā redakcija</i>	38
2007/C 93/10	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko groza Padomes direktīvu 89/391/EEK, tās atsevišķās direktīvas un Padomes Direktīvu 83/477/EEK, 91/383/EEK, 92/29/EEK un 94/33/EK ar mērķi vienkāršot un racionalizēt ziņojumus par praktisko īstenošanu” COM (2006) 390 <i>galīgā redakcija</i> — 2006/0127 (COD)	42
2007/C 93/11	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu “Eiropas sabiedrības faktiskā stāvokļa novērtēšana”	45

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

432. PLENĀRĀ SESIJA 2006. GADA 17. UN 18. JANVĀRA

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam izveidot Kopienas programmu (“Fiscalis 2013”) nodokļu sistēmu darbības uzlabošanai iekšējā tirgū”

COM(2006)202 galīgā redakcija — 2006/0076 (COD)

(2007/C 93/01)

Padome saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas Līguma 95. pantu 2006. gada 23. jūnijā nolēma apspriesties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par augstāk minēto tematu:

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomiskās un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2006. gada 7. decembrī. Ziņotājs — BURANI kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 432. plenārajā sesijā (2007. gada 17. janvāra sanāksmē) ar 153 balsīm par, 2 balsīm pret un 3 — atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi.

1.1 EESK izsaka principiālu atbalstu Komisijas iesniegtajam dokumentam, piedāvājot dažas pārdomas un iebildes attiecībā uz aspektiem, kurus, pēc Komitejas domām, vajadzētu noskaidrot.

1.2 Attiecībā uz mācībām pārdomas skar līdz šim veikto pasākumu efektivitāti: šķiet, ka kopīgu semināru organizēšana Eiropas mērogā ir pārāk dārga salīdzinājumā ar iegūtajiem rezultātiem. Komiteja uzdod jautājumu, vai nevajadzētu vairāk koncentrēt pūliņus mācībām valsts mērogā, iesaistot Komisijas sagatavotos ekspertus. Līdz ar to speciālistu sagatavošanas apmācībām jāklūst par Kopienas programmu centrālo balstu.

1.3 Iebildes attiecas uz neskaidrajiem aspektiem attiecībā uz datu sniegšanu valsts iestādēm, kas nav nodokļu iestādes. Šo iestāžu piekļuves noteikumi un kārtība nav skaidri un ir par iemeslu zināmam apjukumam, īpaši attiecība uz privātās dzīves aizsardzību. Arī datu piederības un pieejamības aspektam vajadzētu būt skaidrākam. Tāpat nekas nav pateikts par kritērijiem, kas jāpiemēro, lai noteiktu izmaksas, kas jāmaksā trešām pusēm — datu pieprasītājiem.

2. Ievads.

2.1 Muitas un nodokļu administrācijām ir būtiska loma ārējo robežu uzraudzības veikšanā un Kopienas finanšu un citu interešu aizstāvēšanā. Jaunu izaicinājumu un notiekošo pārmaiņu priekšā ir jāuzsāk uzlabošana un attīstīšana, sevišķi IT jomā. Minētajā paziņojumā ir noteikta Kopienas programma, lai uzlabotu nodokļu sistēmu darbību iekšējā tirgū (programma “Fiscalis 2013”).

2.2 Darbības izmaksas, kuras būs jāsedz Kopienai, var iedalīt divās galvenajās kategorijās — vienotas rīcības pasākumi un IT pasākumi. Vienotas rīcības pasākumi ietver seminārus, darba grupas, darba vizītes, daudzpusējas kontroles un mācības. Savukārt IT pasākumi aptver pastāvošo visas Eiropas sistēmu funkcionēšanu un attīstību un jaunu sistēmu izstrādāšanu. Kopējā summa, kas būs jāsedz no Kopienas budžeta laika posmā no 2008. līdz 2013. gadam, ir 156,9 miljoni EUR. 2013. gada programma ir sešu gadu programma, kuras ilgums ir pielīdzināts 2007.–2013. gada finanšu plāna ilgumam.

2.3 Dokumenta par programmas *Fiscalis 2007* starpposma novērtēšanu ievadā īpaši tiek ņemtas vērā gan kandidātvalstis, kurām tiek dota iespēja izmantot praktiskos līdzekļus, kas līdz ar šo valstu pievienošanu ļauj nodokļu administrācijām veikt visus Kopienas tiesību aktos noteiktos uzdevumus, gan Eiropas kaimiņattiecību politikā iesaistītās valstis, kurām uz konkrētiem noteikumiem ir dota iespēja piedalīties izvēlētos programmas pasākumos (¹).

2.4 Turklāt programmas "*Fiscalis 2007*" starpposma novērtējumā tika apstiprināta vajadzība strukturētāk organizēt informācijas un zināšanu apmaiņu starp administrācijām, starp administrācijām un Komisiju, kā arī programmas pasākumos iegūto zināšanu apkopošanu. Tāpēc īpaša uzmanība būtu jāpievērš informācijas apmaiņai un zināšanu pārvaldībai.

3. Lēmuma priekšlikuma saturs.

3.1 Pēc īsa rīcības programmas "*Fiscalis 2013*" ievada, kurā ir definēti termini un saturs, **dokumentā** ir noteikti **šādi** programmas mērķi:

- a) **attiecībā uz** pievienotās vērtības nodokli, akcīzes nodokli un ienākuma un kapitāla nodokli:
 - i) nodrošināt lietderīgu, efektīvu un visaptverošu informācijas apmaiņu un administratīvo sadarbību;
 - ii) mudināt ierēdņus sasniegt augstu kopējās izpratnes līmeni par Kopienas tiesībām un to īstenošanu dalībvalstīs;
 - iii) nodrošināt pastāvīgu administratīvo procedūru uzlabošanu, ņemot vērā administrāciju un nodokļu maksātāju vajadzības ar labas administratīvās prakses metožu izstrādes un izplatīšanas palīdzību;
- b) **attiecībā uz** apdrošināšanas prēmiju nodokļiem — uzlabot sadarbību starp administrācijām, nodrošinot labāku spēkā esošo normu piemērošanu;
- c) attiecībā uz kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm — nodrošināt šo valstu īpašās vajadzības nodokļu tiesību aktu un administratīvās rīcības spējas **jomā**;
- d) attiecībā uz trešām valstīm, it īpaši uz Eiropas kaimiņattiecību politikā iesaistītajām valstīm — uzlabot sadarbību ar šo valstu nodokļu administrācijām.

3.2 Lai realizētu šos mērķus, Komisija katru gadu izveido darba programmu. Šī programma attīstās ar sakaru sistēmu darbības un informācijas apmaiņas starpniecību, kuru Komisija nodrošina **visām** iesaistītajām valstīm. Sakaru sistēmas aptver dažādus tīklus un kopīgas sistēmas (CCN/CSI, VIES, EMCS...).

(¹) SEC (2005) 1045 Komisijas darba dokuments — Programmas "FISCALIS 2007" starpposma novērtēšanas ziņojums.

Sakaru un informācijas apmaiņas sistēmu ārpuskopienas elementi ir valstu datu bāzes, kas ir šo sistēmu daļa, tīkla savienojumi starp Kopienas un ārpuskopienas elementiem un tāda programmatūra un datortehnika, kādu katra iesaistītā valsts uzskata par piemērotu šo sistēmu **nevainojamai** darbībai tās administrācijā. Iesaistītās valstis nodrošina, lai ārpuskopienas elementi tiktu uzturēti darbspējīgi, un nodrošina šo elementu sadarbību ar Kopienas elementiem. Komisija sadarbībā ar iesaistītajām valstīm koordinē Kopienas un ārpuskopienas elementu un infrastruktūru izveides un darbības aspektus.

3.3 Komisija un iesaistītās valstis, savstarpēji sadarbojoties, organizē seminārus un darba grupas un nodrošina to rezultātu izplatīšanu. Savukārt iesaistītās valstis organizē ierēdņu darba vizītes. Turklāt Komisija sadarbībā ar iesaistītajām valstīm izstrādā sistemātisku un strukturizētu tās informācijas apmaiņu, kas iegūta programmas pasākumos.

3.4 Programmas īstenošanai nepieciešamie izdevumi ir sadalīti starp Kopienas un iesaistītajām valstīm.

Kopiena apņemas segt šādus izdevumus:

- a) 6. panta 3. punktā noteikto sakaru un informācijas apmaiņas sistēmu Kopienas elementu iegādes, izstrādes, uzstādīšanas, uzturēšanas un ikdienas darbības izmaksas;
- b) ceļa un uzturēšanas izdevumus, kas radušies iesaistīto valstu ierēdņiem saistībā ar daudzpusējās kontroles pasākumiem, darba vizītēm, semināriem un darba grupām;
- c) izmaksas, kas saistītas ar semināru organizēšanu, kā arī ceļa un uzturēšanās izdevumus, kas radušies saistībā ar ārējo ekspertu un 11. pantā minēto dalībnieku piedalīšanos;
- d) izmaksas par mācību sistēmu un moduļu iegādi, izstrādi, uzstādīšanu un uzturēšanu tiktāl, cik tās ir kopīgas visām iesaistītajām valstīm;
- e) izmaksas, kas saistītas ar visiem citiem 1. panta 2. punkta f) apakšpunktā minētajiem pasākumiem.

Iesaistītās valstis apņemas segt šādus izdevumus:

- a) 6. panta 4. punktā noteikto sakaru un informācijas apmaiņas sistēmu ārpuskopienas elementu izstrādes, iegādes, uzstādīšanas, uzturēšanas un ikdienas darbības izmaksas;
- b) izmaksas, kas saistītas ar šo valstu ierēdņu sākotnējo un turpmāko apmācību, ieskaitot valodu apmācību.

3.5 Sakarā ar uzraudzību, nesniedzot sīkāku informāciju, ir norādīts, ka programmu pastāvīgi uzrauga iesaistītās valstis un Komisija. Turklāt ir paredzēts vidusposma un gala novērtējums.

4. Ievads: programmas pamatprincipi.

4.1 Komisijas iesniegtais dokuments ir nepieciešams solis: saskaņā ar lēmuma "Fiscalis 2003-2007" 15. panta 4. punkta a) apakšpunktu tā ir saistību pret Eiropas Parlamentu un Padomi izpilde. Pamatojoties uz minētajām saistībām Komisija pieņēma paziņojumu (COM(2005) 111, 06.04.2005.), kurā apstiprināta iespēja izveidot divas programmas — "Fiscalis 2013" un "Muita 2013", kuru abu uzdevums būtu, ņemot vērā to atbilstošās kompetences, turpināt divas jau esošās programmas "Fiscalis 2003-2007" un "Muita 2007". Šajā EESK dokumentā ir komentēta *Fiscalis* programma; citā, atsevišķā dokumentā ir veltīta uzmanība programmai "Muita".

4.2 Programma 2013, kas ir spēkā 2008.–2013. gadā, neievieš būtiskus jauninājumus attiecībā uz jau esošo programmu, bet tā ir drīzāk vērsta uz efektivitātes uzlabošanu saskaņā ar pārskatītajā Lisabonas stratēģijā balstītajām pamatnostādņēm. Tādējādi tās mērķis ir turpināt un attīstīt dalībvalstu (un to valstu, kas pievienosies turpmāk) nodokļu administrāciju sadarbību sākotnējā programmā izvirzīto mērķu sasniegšanā:

- nodrošināt kopīgu *Kopienas* nodokļu tiesību aktu piemērošanu;
- nodrošināt valsts un *Kopienas* finansiālo interešu aizsardzību;
- veicināt iekšējā tirgus darbību, cīnoties pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un pret krāpšanu;
- novērst konkurences izkropļojumus;
- samazināt slogu gan nodokļu administrācijām, gan aplikamajām personām.

4.3 Komisijas dokuments tika sagatavots pēc padziļinātām pašreizējās situācijas analizēm, kuras papildināja vizītes dažādās dalībvalstīs un kontakti ar administrācijām, ekspertiem un ar nodokli aplikamajām personām. Rezultātā programma ir izveidota kā **programmas 2007 pagarinājums, kurā paredzēti papildu finanšu resursi** "jaunu politikas iniciatīvu atbalstam, no vienas puses, un neliels pieaugums visās pārējās budžeta apakšpozīcijās, no otras puses". EESK izsaka savu piekrišanu izdarītajai izvēlei.

4.4 **Kā teikts 2.2. punktā, kopējās** "Programmas 2008 — 2013" **izmaksas** veido 168,47 miljonus EUR; **darbības izmaksas**, kuras būs jāsedz no *Kopienas* budžeta, veido to lielāko daļu — 156,9 miljonus EUR. Šīs izmaksas iedalās divās galvenajās kategorijās: *vienotas rīcības pasākumi* un *IT pasākumi*. *Vienotas rīcības pasākumi* ietver seminārus, darba grupas, darba vizītes, daudzpusējus kontroles pasākumus, mācības un citus pasākumus, kas nepieciešami mērķu īstenošanai. *IT pasākumi* aptver pastāvošo visas Eiropas sistēmu funkcionēšanu un attīstību un jaunu sistēmu izstrādāšanu.

5. Vispārējās piezīmes.

5.1 EESK pilnībā piekrīt nepieciešamībai turpināt programmu *Fiscalis* saskaņā ar jau iezīmētām pamatnostādņēm. Tādēļ Komisijas iniciatīva ir jāatbalsta, jo īpaši tāpēc, ka Komiteja cer, ka izpildes posmā tiks **uzlaboti daži aspekti**, sevišķi tie, kas attiecas uz kopīgo mācību programmu efektivitāti un uz valodu lietošanu. No otras puses, Komisija pati ir norādījusi uz šiem trūkumiem dokumentā⁽²⁾, kurā ir ierosināti arī risinājumi to novēršanai.

5.2 **Mācības** ir iedalītas divās galvenās grupās: viena — *Kopienas* līmenī, kuru finansē no ES budžeta, un otra — valsts līmenī, kuru principā finansē atsevišķas ieinteresētās dalībvalstis. Termins "mācības" ietver "**apmācību**" (*training*) kā tādu (proti, izglītošanu par noteiktiem tehniskiem, juridiskiem vai administratīviem argumentiem katra priekšmeta speciālistu vadībā), **seminārus** (parasti daudznozaru ar dažādu valstu darbinieku piedalīšanos) un **personāla apmaiņu** (individuālu vai grupu).

5.3 Dokumentā, par kuru runāts 3.1. punktā, Komisija ir sniegusi sīku ziņojumu par **mācību programmu** pirmajiem rezultātiem: no tā izrietošais stāvokļa apraksts caurmērā ir apmierinošs; godprātīgi netiek slēpti trūkumi un nepietiekamības, norādot veidus, kā tos novērst vai mazināt. No otras puses, citādi nemaz nevar būt, ņemot vērā programmas daudzveidību, iesaistīto dalībvalstu skaitu, esošo sistēmu dažādību, pieredzes līmeņa un valstu administrāciju organizācijas atšķirības un, kas nav mazsvarīgi, valodu daudzumu. Pēdējais aspekts ir kopīgs šķērslis visās *Kopienas* programmās, un pārāk bieži tā nozīme nav pienācīgi novērtēta. Galvenā problēma joprojām paliek tāda kopīgā minimālā zināšanu un profesionalitātes līmeņa noteikšana, kas būtu izmērāms ar visām dalībvalstīm pieņemamiem un piemērojamiem parametriem.

5.4 Kā minēts 3.5. punktā, Komisija nodrošinās programmu pareizas izpildes kontroli; EESK uzskata, ka sevišķi svarīgi ir pārbaudīt kopīgo standartu pareizu pārņemšanu un *Kopienas* vērtību pilnīgu pārzināšanu. Pārbaudēm ir būtiska nozīme gan tāpēc, ka runa ir ne tikai par *Kopienas* fondu pārbaudi, vai tie ir pareizi izmantoti saskaņā ar sabiedriskā sektora grāmatvedības pamatprincipiem, gan arī tāpēc, ka dalībvalstu ierēdņu sagatavošanas līmeni nevar atstāt vienīgi dalībvalstu pārziņā.

5.5 Ņemot vērā temata sarežģītību, EESK atturas sniegt ierosinājumus, bet vienīgi vēlas izteikt dažus objektīvus apsvērumus, neuztraucoties par to, vai tie ir vai nav "politiski korekti".

⁽²⁾ Komisijas personāla darba dokuments, programmas "Fiscalis 2007" termiņa vidusposma novērtējums (*Commission Staff Working Paper, Mid-term evaluation of the Fiscalis 2007 programme*), SEC(2005)1045.

5.5.1 Pirmām kārtām ir vispārzināms, ka valsts ierēdņu profesionālo spēju un pieredzes līmenis dalībvalstīs ir atšķirīgs. Līdz ar to ir ārkārtīgi grūti atrast kopīgu mācību moduli **semināros**, kuros ir daudz dalībnieku. Valodu daudzveidība vēl palielina neizpratni: viena lieta ir uztvere, kas tiek iegūta no tieša kontakta ar runātāja valodu, cita — efektivitāte, ar kādu ziņa tiek saņemta ar tulka starpniecību. Turklāt ir jāatzīmē, ka audiovizuālos līdzekļus (diapozitīvus, diagrammas, kodoskopa plēves u.tml.) nevar “skatīties” dalībnieku valodā (ir zināms, cik svarīga ir informācijas redzes atmiņa). Var secināt, ka ir pamatots jautājums, vai šādus seminārus, kuru organizēšana ir dārga no finanšu un cilvēkresursu aspekta, nevajadzētu **samazināt līdz minimumam** vai vismaz pārcelt uz vēlāku programmas “gatavības” laiku. Ietaupījums naudas un cilvēkresursu ziņā, kas būtu iegūts, pateicoties šādam lēmumam, varētu tikt novirzīts — vismaz daļēji — mācību finansēšanai valstu līmenī valstīs, kas atrodas relatīvi nelabvēlīgākā situācijā, jo īpaši tās, kuras nesen pievienojās ES.

5.5.2 Komisijas novērtējuma dokumentā netiek pieminēts viens elements, kas šķiet būtiski svarīgs: **valstu apmācību speciālistu sagatavošana Kopienas līmenī**. Tai vajadzētu būt visas sistēmas pamatā: vienīgi apmācības speciālists, kas pārvalda dalībnieku valodu, var nodrošināt efektīvu informācijas, bet jo īpaši diskusiju, kas ir apmācības būtiska sastāvdaļa, izpratni. Valsts apmācības speciālists ir **vienīgais**, kas var būt spējīgs pielāgot *didaktisko metodoloģiju pārejai no savas valsts sistēmas*, kuru viņam labi jāpazīst, *uz Kopienas sistēmu*. Kvalificētu personu izvēlei minētā uzdevuma veikšanai jābūt dalībvalstu iestāžu kompetencē. Pamatnosacījumiem jābūt augstam profesionālam līmenim un didaktiskajām spējām; to pašu var attiecināt uz personām, kurām no “Kopienas” puses būs jāgatavo valstu apmācības speciālisti. Visbeidzot, pēc ekspertu domām, šāda veida apmācību nevar veikt īslaicīgos semināros, bet tai vajadzētu notikt “kursos”, kuru ilgums būtu vismaz daži mēneši.

5.6 Cits svarīgs aspekts ir **Fiscalis sistēmas savienojums ar “Muitas 2013” sistēmu**, sevišķi attiecībā uz PVN un akcīzes nodokli. Savā atzinumā par tematu “Eiropas Parlamenta un Padomes lēmuma priekšlikums par elektronisku vidi muitā un tirdzniecībā”⁽³⁾ “EESK vērsa uzmanību uz” EP un Padomes lēmuma priekšlikuma⁽⁴⁾ “otro apsvērumu:” Eiropas iniciatīvas īstenošanai elektroniskās pārvaldības jomā nepieciešami pasākumi, kas palīdzētu **efektīvāk apkarot krāpšanu, organizēto noziedzību un terorismu**”. Šajā atzinumā tika uzsvērts, ka

⁽³⁾ EESK atzinums Elektroniska vide muitā un tirdzniecībā OV C 318 08/2006, 23/12/2006, 2. 5. punkts.

⁽⁴⁾ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par elektronisku vidi muitā un tirdzniecībā — COM(2005) 609 galīgā redakcija — 2005/0247(COD)

saskaņota un programmēta saikne starp muitu arhīviem un PVN ieņēmuma dienestu arhīviem ļautu konstatēt krāpšanas gadījumus attiecībā uz precēm, kas ievestas no trešām valstīm, jo sevišķi attiecībā uz ražotāja firmas zīmju viltošanu.

5.6.1 *Fiscalis* programmā nav ne miņas no saskaņotas saiknes starp *Fiscalis* arhīviem un citu administrāciju arhīviem. Vienīgi lēmuma priekšlikuma piektajā apsvērumā ir minēts, ka “būtu jānodrošina iespēja iekļaut programmā turpmākas ar nodokļiem saistītas informācijas apmaiņas sistēmas, piemēram, akcīzes preču pārvietošanas pārbaudes sistēmu (EMCS)”, bet acīmredzami runa ir par ierobežotu informācijas apmaiņu starp ieņēmumu dienestiem.

5.6.2 Atzinumā, kas minēts 5.6. punktā, EESK min arī EP un Padomes ieteikumu⁽⁵⁾, kurā tika noteikta virkne pasākumu, lai “īstenotu policijas, *muitas* un tiesas sadarbību” ar mērķi īstenot **Hāgas programmu**⁽⁶⁾ **ES drošības** jomā, kas ietver cīņu pret aizliegtu vai ierobežotas izplatīšanas preču kontrabandu. Iepriekšējā punktā minētā saikne dotu iespēju ar muitu starpniecību veikt kontroles, kas pašreiz nav iespējamas — tas ir netiešs veids, kā nodokļu iestādēm sniegt ieguldījumu Hāgas programmas īstenošanā. EESK labi apzinās faktu, ka, ņemot vērā jau uzsāktās programmas un konsolidētās procedūras, šāda veida projekta īstenošana vairs nav iespējama. Atliek vienīgi ieteikt ņemt vērā, ka **saskaņotai saiknei starp dažādām ES un dalībvalstu datu bankām** jābūt *ES stratēģisko programmu* daļai, turklāt ne tikai no drošības aspekta, bet arī attiecībā uz daudziem citiem ekonomiskās un sociālās politikas mērķiem.

6. Īpašas piezīmes.

6.1 **3. pants: Dalība programmā.** Programma ir atvērta ne vien dalībvalstīm, bet arī kandidātvalstīm un “potenciālajām” dalībvalstīm, kā arī Eiropas kaimiņattiecību politikā iesaistītajām valstīm ar noteikumu, ka tās ir sasniegušas pietiekamu līmeni attiecīgo tiesību aktu tuvināšanā. Šī noteikuma mērķis ir neapšaubāmi uzslavas cienīgs un sakrīt ar mērķi izveidot pēc iespējas plašāku “nodokļu telpu”. Taču EESK rodas jautājums, vai projekts nav pārāk tālejošs, ņemot vērā pieejamos resursus un jau konstatētās īstenošanas grūtības, kuras pieaugtu līdz ar dalībnieku skaita palielināšanos.

⁽⁵⁾ Komisijas Paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam “Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa: Tampere programmas novērtējums un turpmāki orientējoši norādījumi” (COM(2004) 401 galīgā redakcija).

⁽⁶⁾ Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam par tematu: “Hāgas programma: desmit prioritātes turpmākajiem pieciem gadiem — partnerība Eiropas atjaunošanai brīvības, drošības un tiesiskuma jomā” (COM(2005) 184 galīgā redakcija).

6.2 **6 pants: sakaru un informācijas apmaiņas sistēmas.** Sistēmas **Kopienas elementi** aprobežojas ar programmatūru un datortehniku un ar tīkla savienojumiem, kas ir kopīgi visām iesaistītajām valstīm. Viss pārējais (datu bankas, tīkla savienojumi starp Kopienas un ārpuskopienas elementiem, valstu sistēmu darbībai nepieciešamā programmatūra un datortehnika) tiek uzskatīts par **ārpuskopienas elementu** daļu.

6.2.1 Iepriekšējā punktā minētais iedalījums šķiet pareizs. Zināmu neizpratni tomēr rada **6. punkta** norma, saskaņā ar kuru "Komisija var nolemt sakaru un informācijas apmaiņas sistēmas darīt pieejamas citiem valsts dienestiem ar nodokļiem saistītiem vai nesaistītiem mērķiem ar nosacījumu, ka finanšu iemaksa tiek iemaksāta programmas budžetā". **Izteikums "nesaistītiem" šķiet diezgan neviennozīmīgs: Komisijas pienākums ir noteikt "kurām" administrācijām, ar kādām garantijām un ar kādām kontrolēm piešķirt atļauju saņemt informāciju. Lai novērstu jebkādas neskaidrības, EESK iesaka precizēt, ka informācijas sniegšana var notikt vienīgi, pamatojoties uz tiesiskās sadarbības plānu un ar spēkā**

esošo noteikumu sniegtajām garantijām, kā arī, vienmēr ievērojot noteikumus par privātās dzīves aizsardzību.

6.2.2 EESK uzskata, ka norma jāpadara skaidrāka: pirmajā brīdī nešķiet, ka Komisijai ir tiesības nodot trešām pusēm, lai kas tās arī būtu, informāciju, kas ir katras dalībvalsts īpašums, ja tā atrodas minētās dalībvalsts datu bankā. Savukārt, ja runa ir par informāciju, kas ir tiešā Komisijas īpašumā, izvirzās jautājums, vai tā var ar to brīvi rīkoties bez dalībvalstu piekrišanas vai tās neinformējot. Citiem vārdiem sakot, vai dati, kas nonākuši līdz Komisijai vai kurus tā ir izstrādājusi, pamatojoties uz dalībvalstu sniegto informāciju, automātiski kļūst par Komisijas īpašumu un kompetenci? **Pēc kādiem kritērijiem tiek noteiktas izmaksas, kas jāmaksā trešām pusēm — pieprasītājiem, un kas saņem iemaksātās summas? Vai Komisijas rīcībā esošie dati var tikt nodoti trešām pusēm, pirms vai pēc tam neinformējot ieinteresētās dalībvalstis? EESK uzskata, ka šie jautājumi ir būtiski svarīgi un ka uz tiem ir jāsniedz atbilde, kas padarītu skaidrāku Komisijas nostāju un novērstu pārpratumus.**

Briselē, 2007. gada 17. janvārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas ATZINUMS par tematu "Struktūrpolitikas īstenošanas sekas un ietekme uz Eiropas Savienības kohēziju"

(2007/C 93/02)

Eiropas Parlaments saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu 2006. gada 20. jūlijā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu "Struktūrpolitikas īstenošanas sekas un ietekme uz Eiropas Savienības kohēziju".

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2006. gada 7. decembrī (ziņotājs: DERRUINE kgs).

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 432. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 17. un 18. janvārī (18. janvāra sēdē), ar 164 balsīm par, 2 balsīm pret un 1 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi.

1.1 Šis izpētes atzinums izstrādāts, atsaucoties uz Eiropas Parlamenta priekšsēdētāja 2006. gada 20. jūlija vēstuli, kurā EESK izteikts lūgums sniegt ieguldījumu EP ziņojuma par struktūrpolitikas īstenošanas sekām un ietekmi uz ES kohēziju sagatavošanā.

1.2 EESK atzīmē, ka saskaņā ar Līgumu (2., 158. un 159. pants) kohēzijas mērķi ir jāiekļauj ne vien struktūrpolitikā, bet arī visās pārējās politikās. Šo nepieciešamību uzsvēra arī Eiropadomes 2006. gada marta sanāksmē.

1.3 Komiteja uzskata, ka kohēziju nevar vērtēt tikai IKP izteiksmē. Tādēļ tā aicina izmantot "plašākus kohēzijas rādītājus papildus IKP [iekļaujot] tādu rādītājus kā nodarbinātības un bezdarba līmenis, sociālās aizsardzības līmenis, vispārējās nozīmes pakalpojumu pieejamības līmenis utt."

1.4 Valstu nacionālajās reformu programmās Lisabonas stratēģijas īstenošanai un Kopienas Lisabonas programmā, kā arī Komisijas ietekmes analizēs un ierosinātajās integrētajās vadlīnijās vairāk uzmanības būtu jāpievērš kohēziju nostiprinošiem pasākumiem, tostarp tās teritoriālajai dimensijai.

1.5 Struktūrfondi un Kohēzijas fonds deva redzamu ieguldījumu Lisabonas stratēģijas īstenošanas agrīnajā posmā visos aspektos: izaugsme, kohēzija, vairāk un labākas darbavietas, vides ilgtspējība utt. Tie palīdzēja nostiprināt Eiropas sociālo modeli.

1.6 Neapšaubāmi nozīmīgs ir minēto fondu ieguldījums mazāk attīstīto valstu/ reģionu nodarbinātības, izaugsmes un infrastruktūru līmeņa izlīdzināšanā; tie radīja sviras efektu, veicināja vietēja līmeņa partnerattiecību (*grassroots partnerships*) principa izveidi, palīdzēja noteikt vietējām pašvaldībām zināmu disciplīnu un vairot ES atpazīstamību.

1.7 Struktūrpolitika veicina arī iekšējā tirgus attīstību, īstenojot ar struktūrfondu izmantošanu saistītus projektus un tādējādi radot tirdzniecības plūsmu un darbavietas, kuras bez ES pasākumu "katalizatora efekta" visticamāk netiktu radītas.

1.8 Neraugoties uz minēto, EESK vēlas atgādināt, ka vispārēja vienprātība, kas iepriekš valdīja jautājumā par struktūrpolitiku (instrumenti, līdzekļu apropriējumi utt.) kopā ar iekšējo tirgu un EMS pēdējo gadu laikā ir mazinājies.

1.9 Laika gaitā izveidojās zona, ko mēdz dēvēt par "pentagonu" un kas ietver Londonu, Hamburgu, Mīnheni, Milānu un Parīzi; tā aptver 20 % no ES teritorijas, 40 % tās iedzīvotāju un 50 % resursu, un darbojas kā citu ES reģionu virzītājspēks. Ņemot vērā nesen notikušo un turpmāk plānoto ES paplašināšanos, ir jāapsver iespēja veicot citus dinamiskus reģionālos centrus visā ES teritorijā.

1.10 Nepieciešama arī infrastruktūra, kas savstarpēji savienotu šādu centrus, kā arī nodrošinātu pilsētu centru savienojumu ar apkārtnējiem lauku teritorijām. Diemžēl finanšu perspektīvās paredzētais budžeta samazinājums un Stabilitātes un izaugsmes pakta izraisītie ierobežojumu apgrūtinā šādu modernizāciju.

1.11 EESK uzskata, ka ir jāizvērtē Stabilitātes un izaugsmes pakta iekļautie budžeta kritēriji un to ietekme uz Eiropas komunikāciju tīkliem, it īpaši uz iztrūkstošajiem posmiem, ņemot vērā, ka projektiem, kuri var pretendēt uz ES finansējumu, nepieciešams valsts līdzfinansējums.

1.12 Komiteja atkārtoti atgādina par ierosinājumu uzlabot struktūrfondu līdzekļu veidošanas mehānismu un aicina izbeigt neizmanto ES budžeta apropriāciju atmaksāšanu dalībvalstīm, kā rezultātā tiek samazināts dalībvalstu ieguldījums.

1.13 EESK atkārtoti atgādina par Komisijai izteikto ierosinājumu izstrādāt (1) priekšlikumus, koros ietverti dalībvalstīm saistoši noteikumi attiecībā uz sociāli profesionālo organizāciju līdzdalību struktūrpolitikās un (2) norādes attiecībā uz konsultāciju procesu dalībvalstīs. Komiteja uzskata, ka dalībvalstīm ir jāsniedz skaidrojums par to, kā tās organizē informācijas apmaiņu, ievērojot partnerības principu koordinācijas komiteju darbā.

1.14 EESK aicina Eiropas Parlamentu sniegt atbalstu, lai nodrošinātu, ka šis atzinums tiek ņemts vērā, Komisijai iesniedzot dokumentu par ES budžeta reformu 2008/2009. gadā un turpmākajās pārdomās par ES nākotni un reģionālās politikas ieguldījumu.

2. Kohēzijas jēdziens Līgumos un tā būtība.

2.1 Jau kopš 1957. gada Romas Līgumā tika izvirzīts mērķis "mazināt starp dažādiem reģioniem pastāvošās atšķirības un mazāk attīstīto reģionu ekonomisko atpalicību". Savukārt Amsterdamas līgumā minēta "līdzsvarota un ilgtspējīga attīstība kā viens no Eiropas Kopienas pamatprincipiem". Šis mērķis minēts arī 158. pantā "Lai veicinātu vispārēju harmonisku attīstību, Kopiena izstrādā un veic darbības, kas stiprina tās ekonomisku un sociālu kohēziju. Kopiena jo īpaši tiecas mazināt būtiskas dažādu reģionu attīstības līmeņa atšķirības un mazāk attīstīto reģionu vai salu, tostarp lauku apvidu, atpalicību".

2.2 159. pantā noteikts, ka "dalībvalstis īsteno un koordinē ekonomikas politiku tā, lai turklāt sasniegtu 158. pantā izvirzītos mērķus". Nosakot un īstenojot Kopienas politiku un rīcību, kā arī ieviešot kopējo tirgu, Kopiena ņem vērā un palīdz sasniegt 158. pantā izvirzītos mērķus. Kopiena palīdz sasniegt šos mērķus, arī rīkodamās ar struktūrfondu (Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda Virzības nodaļas; Eiropas Sociālā fonda; Eiropas Reģionālās attīstības fonda), Eiropas Investīciju bankas un citu finanšu instrumentu starpniecību.

2.3 Šajā sakarā svarīgi atzīmēt, ka saskaņā ar Līgumu, kohēzijas mērķi būtu jāsekmē ar visu politiku palīdzību, nevis tikai balstoties uz struktūrpolitiku. Šo apgalvojumu Eiropadome atkārtoti izteica 2006. gada marta sanāksmē ⁽¹⁾.

2.4 Pirms šā jautājuma tālākas izskatīšanas būtu lietderīgi skaidrot "kohēzijas" jēdziena būtību. Kohēzija bieži vien tiek uztverta kā IKP rādītājs uz vienu iedzīvotāju. Tādējādi Komitejas atzinumā "Kopienas politiku ietekme uz ekonomisko un sociālo kohēziju" ⁽²⁾ "tika ierosināts izstrādāt pārskatāmāku kohēzijas rādītāju, kur līdzās IKP būtu ietverti arī tādi parametri, kā nodarbinātības un bezdarba līmenis, sociālās aizsardzības līmenis, vispārējās nozīmes pakalpojumu pieejamības pakāpe u.tml."

2.5 Konstitucionālā līguma projektā ieviests jauns kohēzijas politikas teritoriālās dimensijas jēdziens. Minētais kohēzijas aspekts līdz šim nav pietiekami ņemts vērā, neraugoties uz Eiropas Telpiskās attīstības perspektīvas (ETAP) pieņemšanu. ETAP sniedz ļoti vērtīgu informāciju, un ir paredzams, ka to aktualizēs Vācijas prezidentūras laikā, lai ņemtu vērā nesenās un turpmāk plānotās ES paplašināšanas.

2.6 Saskaņā ar Padomes neformālajā sanāksmē par teritoriālās kohēzijas jautājumiem izdarītajiem secinājumiem ⁽³⁾ minētā teritoriālā dimensija būtu jāiekļauj valstu ar Lisabonas stratēģiju saistītajos nacionālajos reformu plānos, kā arī Kopienas Lisabonas programmā, turklāt Komisijai tā vēl vairāk jāņem vērā ne vien integrētajās vadlīnijās, bet arī ietekmes analizēs, kur prioritāte līdz piešķirta tikai konkurētspējas kritērijiem, tādējādi kavējot citu problēmu risināšanu.

3. Kādēļ struktūrpolitika, un kādai tai jābūt?

3.1 Izstrādājot Romas līgumu 1957. gadā, sešām valstīm bija skaidra pārliecība, ka lai panāktu ekonomikas integrāciju, ir nepieciešama stratēģisko nozīmīgo ogļu un tērauda sektoru pārstrukturēšana. Līdz ar to, lai mazinātu šo rūpniecības pārmaiņu izraisītās sekas, šīs valstis sekmēja Eiropas Sociālā Fonda (ESF) izveidi, finansējot atbalsta sistēmas pieņemšanai darbā un mācību pasākumus.

3.2 Pēc pirmā paplašināšanās viļņa sešām dibinātājvalstīm pievienojās valstu grupa ar zemāku labklājības līmeni un, pēc satricinājumiem naftas tirgū, kam sekoja nopietna ekonomiskai krīze, 1975. gadā Pēc īpaša Apvienotās karalistes, kur tajā laikā notika ievērojama rūpniecības pārstrukturizācija, lūguma tika izveidots Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF). To pārskatīja 1988. gadā (un tālāk izstrādāja 1994. gadā) un tā mērķis bija papildināt ESF un ELVGF virzības daļas darbību un sniegt finansiālu atbalstu mazāk attīstītiem reģioniem, proti, veicot izdevīgas investīcijas ilgtspējīgu darba vietu radīšanai un saglabāšanai, īstenojot infrastruktūras projektus, sniedzot palīdzību VMU, sekmējot tehnoloģiju pārņemšanu, attīstot finansēšanas instrumentus, tieši atbalstot ieguldījumus, atbalstot vietējās pakalpojumu sistēmas u.c.

3.3 Astoņdesmito gadu vidum raksturīgs jauns paplašināšanas process, pievienojoties jaunām, vēl stiprināmām demokrātijām. Eiropas politikas noteicēju vēlme bija panākt šo jauno valstu līdzvērtīgu attīstību jau esošajām dalībvalstīm, un viņi bija gatavi finansiāli solidarizēties, divkāršojot struktūrfondiem (kā arī ELVGF virzības daļai, agrākajam 5b mērķim) piešķirtos budžeta līdzekļus. Ekonomiskā un sociālā kohēzija tika iekļauta Līguma mērķos, un konverģences sekmēšanas nolūkā tika divkāršots reģionālajai politikai piešķirtais finansējums. Viņu redzējuma pamatā bija ideja, ka attīstības izlīdzināšanai būtu jānotiek nevis sociālā dempinga veidā, bet gan saskaņā ar *acquis communautaire* un reģionālās attīstības programmām, kurās iesaistīti sociālie partneri. Gūta arī atziņa, ka brīvā tirgus principa piemērošana pati par sevi neradīs tādu kohēziju, kādu iecerējuši tās iedibinātāji un ka kohēzijas sasniegšanai nepieciešama valsts iejaukšanās ar mērķi panākt reģionu līdzsvarošanu. Kohēzijas politika tiek īstenota kopš 1988. gada. Tās mērķis — izlīdzināt dažādu ES reģionu attīstības līmeni. Tās mērķis ir mazināt spriedzi un atšķirības, kas rodas, valstīm cenšoties ievērot EMS noteikumus.

⁽¹⁾ 70. punkts.

⁽²⁾ OVC 10, 14.1.2004, 92. lpp.

⁽³⁾ Prezidentūras secinājumi, ES Ministru padomes neformāla sanāksme teritoriālās kohēzijas jautājumos, 20.-21.5.2005 (2.3. punkts).

3.4 No iepriekšējās rindkopās izklāstītā izriet, ka struktūrfondi un Kohēzijas fonds bija pietiekami efektīvi Lisabonas stratēģijas visu aspektu (izaugsme, kohēzija, vairāk un labākas darbavietas, vides ilgtspēja utt.) īstenošanas sākotnējā posmā.

3.5 Kohēzijas fondu izveidoja 1994. gadā. Saņēmēji pretēji ERAF īstenojamajai politikai vairs nav reģioni, bet gan valstis. Konkrēti, tas bija paredzēts valstīm, kurās NKI uz vienu iedzīvotāju nepārsniedz 90 % no Kopienas vidējā rādītāja, kā arī vides un transporta infrastruktūras projektu finansēšanai.

3.6 Eiropas Komisijas finanšu plāna 2007. — 2013.g. izstrādes procesā komisārs Barnier kgs brīdināja, ka ņemot vērā 2004. gadā notikušās Eiropas apvienošanās rezultātā pieaugušās atšķirības, struktūrpolicām piešķirtais finansējums nedrīkst būt mazāks par 0,45 % no ES IKP, pretējā gadījumā kohēzija tiktu apdraudēta. Visbeidzot tika izdevumu budžets tika noteikts 0,37 % apmērā no IKP ⁽⁴⁾, ko Komiteja vērtēja kā nepieņemamu. Valdības apliecināja savu nevēlēšanos atjaunot solidaritātes centienus jauno dalībvalstu atbalstam.

3.7 Šis nelielais ieskaits vēsturē atspoguļo vēl pirms dažiem gadiem dominējušo vēsturiski radīto vienprātību un mērķi panākt struktūrfondu attīstību (to darbības apjoma un koncepcijas ziņā) atkarībā no ES uzdevumiem (iekšējā tirgus pilnveidošana, vienota valūta, jaunu valstu uzņemšana). Jāatzīmē, ka šī vienprātība bija visu Eiropas iestādēs pārstāvēto politisko grupu vienojošs elements. Šis vienošanās netieša laišana neviļus liel aizdomāties par izteikti retorisku jautājumu, proti, "Eiropas sociālā modeļa" nozīmi.

4. Struktūrfondu un kohēzijas fonda ietekme.

4.1 Grūti paredzēt struktūrpolicu ietekmi uz kohēziju, ņemot vērā Eurostat sniegto statistikas rādītāju periodisku neatbilstību datus par IKP vai nodarbinātību NUTS-2 un NUTS-3 līmenī. Līdz ar to no brīža, kad tiek veikts ES līdzfinansētais ieguldījums, līdz brīdim, kad projekts kļūst funkcionāls un rentabls, iespējams laika intervāls vairāku gadu — līdz pat desmit gadu garumā. Šī problēma nebūt nenozīmē, ka struktūrfondi ir neefektīvi īstermiņā.

4.2 "Laikā no 1994. gada līdz 2001. gadam kohēzijas valstīs, pat atskaitot Īriju, IKP pieaugums uz vienu iedzīvotāju par 1 % pārsniedza ES vidējo rādītāju (3 % salīdzinājumā ar 2 %) un visās šajās valstīs, izņemot Grieķiju, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars palielinājās ievērojami straujāk nekā vidēji ES. Turklāt Grieķijā un Īrijā darbaspēka produktivitātes kāpums šajā laika posmā divas reizes pārsniedza ES vidējo rādītāju, arī Portugālē šie rādītāji ievērojami pārsniedza ES vidējos rādītājus." ⁽⁵⁾

⁽⁴⁾ "Ceturtais starpposma ziņojuma par kohēziju", COM(2006) 281, 10. lpp.

⁽⁵⁾ "Trešais ziņojums par ekonomisko un sociālo kohēziju: Jauna partnerība kohēzijai, konverģencei, konkurētspējai un sadarbībai" (2004.g. februāris), 8. lpp.

4.3 "Spānijā 1999. gadā IKP bija par aptuveni 1,5 % lielāks nekā tad, ja intervences pasākumi netiktu īstenoti, savukārt Grieķijā — par vairāk nekā 2 % lielāks, Īrijā aptuveni par 3 % un Portugālē vairāk nekā par 4,5 %. Tiek lēsts, ka intervences pasākumu īstenošanas rezultātā Vācijas jaunajās federālajās zemēs IKP pieaugs par aptuveni 4 %." ⁽⁶⁾

4.4 Struktūrfondu reālo ietekmi var uzskatīt par relatīvu, minētos panākumus attiecinot uz konjunktūru, valsts politiku un citu Eiropas nozaru politiku u.tml. Tomēr pieņēmumu, ka struktūrpolicu sniedz patiesu pievienoto vērtību kohēzijai un konverģencei, apstiprina šādi fakti:

— "Katrā euro, ko ES līmenī iztērē kohēzijas politikas ietvaros, rada papildu izdevumus, kas mazāk attīstītos reģionos ir vidēji 0,9 euro (pašreizējais pirmais mērķis) un 3 euro reģionos, kur notiek pārstrukturizācija (pašreizējais otrais mērķis)" ⁽⁷⁾.

— Kas attiecas uz struktūrfondu kopumā "empīriskie rādītāji liecina, ka vidēji aptuveni ¼ daļa strukturālo izdevumu nonāk atpakaļ pārējā ES daļā, kas izpaužas kā importa apjoma pieaugums, īpaši iekārtu un tehniskā aprīkojuma importēšana. Šī "atgriezeniskā saite" ir īpaši apjomīga Grieķijā (42 %) un Portugālē (35 %) ⁽⁸⁾.

4.5 Neraugoties uz datiem, kas liecina par dalībvalstu sociālekonomisko rādītāju pakāpenisku izlīdzināšanos, ir nepieciešams precizējums, jo reģionos šie procesi norisinās daudz lēnāk.

4.5.1 Pastāv tendence tiešās ārvalstu investīcijas neproporcionāli virzīt uz ekonomiski spēcīgiem nevis vājākiem ES reģioniem. Tiešās ārvalstu investīcijas atsevišķās valstīs koncentrētas galvenokārt lielajās pilsētās un to tuvumā, īpaši galvaspilsētās, tai pat laikā tikai ļoti neliela daļa nonāk mazāk attīstītajos reģionos ⁽⁹⁾.

4.6 Laika posmā no 2000. gada līdz 2004. gadam kohēzijas politikas ietvaros tika apstiprināti aptuveni 3600 vērēniģi projekti. No tiem gandrīz 1600 projektos paredzēta Eiropas Investīciju bankas (EIB) līdzdalība. Lai atbalstītu kohēziju un Lisabonas — Gēteborgas stratēģiju, Banka nodrošina savu darbību piecās jomās, proti, ekonomiskā un sociālā kohēzija, iZi (iniciatīva "inovācija 2010"), Eiropas transporta tīkls, vides aizsardzība un vides kvalitātes uzlabošana, un atbalsts MVU. Īpaši efektīvi ir liela mēroga projekti, kas saistīti ar ievērojamu risku (apjomīgas infrastruktūras, pētniecība un izstrāde u.c.). Ar EIB inovatīvo programmu finansēšanas mehānismu palīdzību tiek panākts sviras efekts, sasniedzot no 1:3 līdz 1:6.

⁽⁶⁾ Turpat, 14. lpp.

⁽⁷⁾ "Kopienas stratēģiskās pamatnostādnes 2007-2013. g.", COM(2005) 299, 8.lpp.

⁽⁸⁾ "Trešais ziņojums par ekonomisko un sociālo kohēziju: Jauna partnerība kohēzijai, konverģencei, konkurētspējai un sadarbībai" (2004.g. februāris), 9. lpp.

⁽⁹⁾ EESK atzinums par tematu "Pilsoniskās sabiedrības organizāciju loma un kohēzijas politika", OV C 309, 16.12.2006, 126. lpp. un EESK atzinums par tematu "Stratēģiskās pamatnostādnes kohēzijas politikas jomā (2007-2013)", OV C 185, 8.8.2006, 52. lpp.

4.7 Jāatzīmē ne mazāk svarīga patiesība, ka struktūrpolitika neaprobežojas tikai ar atbalstu ES reģioniem/dalībvalstīm to attīstības potenciāla izpētē, veicot investīcijas cilvēku kapitālā un tehnoloģijās, laos novērstu nozīmīgas ekonomiskās integrācijas rezultātā radītās blakus parādības (vienotas procentu likmes un valūtas kurss, liberalizācija, pastiprināta konkurence, u.c. un tiem sekojošie pārstrukturēšanās un atlaišanas no darba gadījumi), bet vienlaikus ir arī atbalsts iekšējā tirgus darbībām, nodrošinot tirdzniecības plūsmas un darbavietu izveidi ar struktūrfondu izstrādātās koncepcijas un projektu palīdzību, kurus bez ES atbalsta visdrīzāk nebūtu iespējams īstenot.

4.8 Papildus minētajiem apsvērumiem par struktūrpolitiku finansiālajiem aspektiem noteikti jāatzīmē vēl divi kohēzijas politikas pozitīvas iedarbības piemēri:

- Izveidota finanšu struktūru septiņu gadu laikposmam, tādējādi nodrošinot stabilitāti un iespēju veikt plānošanu;
- No struktūrfondu projektu īstenošanas izrietošās partnerattiecības (lai gan tām nepieciešama tālāka izstrāde) ⁽¹⁰⁾;
- vietējo pašpārvaldes iestāžu disciplīnas veicināšana saistībā ar to daļību ES daļēji finansētajos projektos;

— ES atpazīstamības veicināšana iedzīvotāju vidū ar īstenoto projektu palīdzību (pat, ja valdības ne vienmēr ievēro spēles noteikumus, "aizmirstot" norādīt īstenoto projektu (vismaz to daļas) Eiropas izcelsmi.

5. Vai nepiemērots modelis Eiropai, kas turpina paplašināties?

5.1 Eiropas projekts pēdējā pusgadsimta laikā ir ticis tikai nedaudz izmainīts, tādējādi 1957.gada Eiropai un mūsdienu Eiropai ir maz kopīga.

5.2 Eiropas projekts — tajā iesaistīto pušu bieži vien neatbalstīts un nepienācīgi novērtēts — 50 gadu laikā vairāk nekā 20 dalībvalstīs radījis tik lielu interesi, ka tās vēlējušās piedalīties tā īstenošanā. Pievienošanās procesa rezultātā ES ģeogrāfiskā platība palielinājusies vairāk nekā trīs reizes, savukārt iedzīvotāju skaits divkārojies. Tās sākotnējais viendabīgums (sociālekonomiskās attīstības līmenis un teritoriālā platība) ir mazinājies, tās sociālās, ekonomiskās un teritoriālās kohēzijas īstenošana ir apgrūtināta sakarā ar ekonomiski vājāk attīstītu valstu pievienošanu ES.

	Pievie- noša- nās gads	Eiropas teritorijas platība		Jauno dalībvalstu iedzīvotāju vidējais blīvums	Atšķirības IKP rādītājos uz vienu iedzīvotāju, kas izteikti ar pirktspējas paritāti starp esošajām un jaunajām dalībvalstīm (%)	Ja vidējais IKP uz vienu iedzīvotāju, kas izteikts ar pirktspējas paritāti = 100 pirms paplašināšanas, tad jauno valstu pievienošanās rezultātā radītās izmaiņas (%)
		km2	Iepriekšējo paplašināšanās viļņu radītās izmaiņas (%)			
UE-6	1957	1 284	—	241,3	—	—
UE-9	1973	1 641	+ 27,7	143,7	17,2	5,72
UE-10	1980	1 773	+ 8,0	84,0	25,0	2,50
UE-12	1986	2 371	+33,7	99,5	37,4	6,23
UE-15	1995	3 243	+36,8	53,8	2,5	0,50
UE-25	2004	4 297	+ 32,5	204,8	49,2	19,68
UE-27	2007	4 646	+ 8,1	80,5	65,5	4,85
UE-29	???	5 486	+ 18,1	87,0	???	???

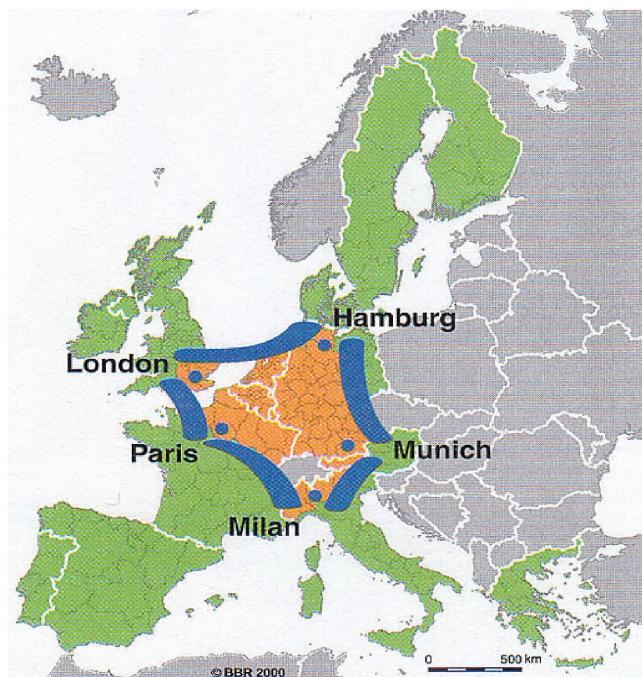
N.B. ES-29 = ES-27 + Turcija + Horvātija

Avoti:

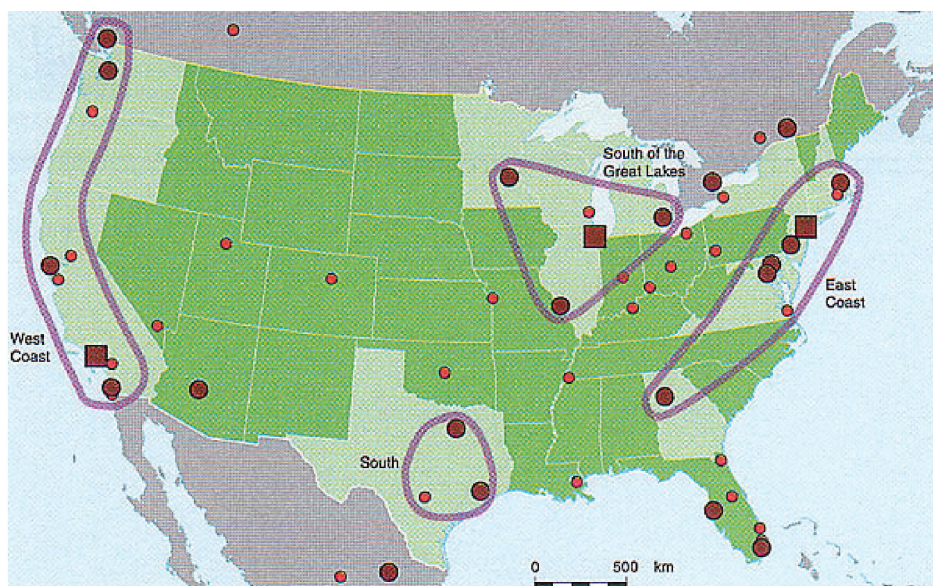
- Ekonomikas dati: Ameco (IKP uz vienu iedzīvotāju, kas izteikts ar pirktspējas paritāti)
- Ģeogrāfiskie un demogrāfiskie dati: United Nations World Population Prospects, 2004. gads.
- Pašu aprēķini

⁽¹⁰⁾ G. Baudelle, B. Castagnède "Eiropas policentrismis" 2002. g. 160-161. lpp.

5.3 Atsevišķu faktoru dēļ un pateicoties “vēsturiskajam mantojumam”, iezīmējās ekonomiskās izaugsmes piecstūris, kurā ietilpa Londona, Hamburga, Minhene, Milāna un Parīze, tādējādi radot ekonomikas centru, kurā koncentrēti 20 % no ES-15 dalībvalstu teritorijas, 40 % no kopējā iedzīvotāju skaita, un kas rada 50 % ienākuma. Šis “balsts” īstenoja 7/10 Eiropas lēmējvaras, un 85 % šo pilsētu ir nodrošināti veiksmīgi starppilsētu transporta savienojumi. ⁽¹⁾ Šo teritoriju dēvē par “pentagonu”.

Europe le polygone

ASV: 4 ekonomiskās integrācijas zonas

Kartes no izdevuma “Eiropas Telpiskā plānošana”, *Andreas Faludi redakcijā*, 2002, pieejamas internetā

http://www.planum.net/showspace/bookreview-esp_images.htm

⁽¹⁾ DATAR, “Kopienas telpas attīstības shēma”, 2002.g.

5.4 Eiropas Savienībai 2004. gadā pievienojušos valstu ekonomiskā ietekme nepārsniedz 5 % no ES kopējā līmeņa, toties ES teritorijas platība ir palielinājusies par 33 %. Šajos jaunajos apstākļos "pentagons" nespēs "glābt" attālākos reģionus. "Saimnieciskās darbības koncentrēšana relatīvi spēcīgos reģionos īstermiņā var sekmēt ES ekonomikas produktivitāti. Tomēr ilgtermiņā tas var mazināt vājāko reģionu ražošanas potenciālu un arī iespēju izmantot salīdzinošās priekšrocības. Pārāk liela uzņēmumu un iedzīvotāju koncentrēšana atsevišķos reģionos ir pretrunā ar ilgtspējīgas attīstības mērķi. Šāda koncentrācija minētajos reģionos var radīt iespējamu pieplūdumu, pārapsūtošību un būtisku kaitējumu videi, savukārt citos reģionos — izraisīt to pagrimumu un iedzīvotāju skaita samazināšanos" (12). (sk. arī 4.5) Līdzīgi kā ASV, kur tika izveidoti vairāki centrāli apgabali, šodien būtu jāsekmē līdzīgu centralizētu, ES teritorijā vienmērīgi izvietotu apgabalu izveidi, ko eksperti sauc par "policentrismu".

5.5 Turklāt tehnoloģiskā progresa, globalizācijas un mobilitātes rezultātā Eiropā rodas arvien vairāk pilsētoreģionu un aglomerāciju, kas neietilpst tradicionālajā "pentagonā", taču ir tam pielīdzināmi, piemēram, Kopenhāgenas-Malmes reģions, Dublina, Madride, Vīne-Bratislava, Katovice un citi. Minētās pārmaiņas Eiropā rada jaunus mērķus, uzdevumus un izaicinājumus reģioniem. Cerams, ka šie mērķi un uzdevumi labvēlīgi ietekmēs ES viedokļus un politiku (13).

5.6 Tā kā teritorijas plānošana neietilpst ES kompetencē un tiek ievērots subsidiaritātes princips, nevar noliegt, ka Eiropas teritorijas pārvaldība ir kopīgi risināms jautājums. Vadoties pēc šī principa, 15 dalībvalstis kopīgi ar Komisiju izstrādāja Eiropas Telpiskās attīstības perspektīvu (ETAP), ko Eiropadome pieņēma 1999. gada 11. maijā Potsdamā un ko tajā pašā gadā Tamperē papildināja ar 12 pasākumu programmu (14).

5.7 Saskaņā ar 159. pantu ETAP mērķis ir uzlabot to Kopienas politiku koordināciju, kurām ir būtiska ietekme uz teritoriju, piemēram, reģionālā politikā vai atsevišķas nozaru politikas (lauksaimniecība, transports u.c.).

5.8 Šā atzinuma mērķis nav noteikt tos apgabalus, kur būtu jāuzlabo saikne starp pilsētām, centru un perifēriju u.tml. Tomēr tieši Komitejas uzdevums ir norādīt uz šīs problēmas risināšanas

(12) Skat. arī EESK atzinumu par tematu "Aglomerāciju sociāli-ekonomiskā ietekme", 2004. gada jūlijs, OV C 302, 7.12.2004., 20.lpp.

(13) Jāatzīmē, ka vairāki, un ne mazums šo pasākumu, piemēram, teritoriālās ietekmes pētījumi nav īstenoti un vēl citi, kā piemēram atbalsts pārrobežu, starpvalstu un reģionālajai sadarbībai, nav pietiekami sekmēti (Interreg ir pārskatīts un samazināts, kad tika panākta vienošanās par finanšu plānu). Labi, ka daži pasākumi, piemēram, Eiropas Telpiskās plānošanas novērošanas tīkla (ESPON) ir īstenoti, lai arī tie joprojām nav pienācīgi novērtēti.

(14) Ērtības labad turpmāk tekstā pēc nepieciešamības uzskatīsim Kohēzijas fondu par struktūrfondu daļu, lai gan tehniski tas nav pareizi.

nozīmīgumu, pretējā gadījumā Eiropai draud ekonomiskā stagnācija un teritoriālā šķelšanās.

6. Panākumu atslēga: modernas infrastruktūras visā ES teritorijā (15).

6.1 Saprotams, ka šāda policentriska Eiropas telpas organizācija (lielu reģionālu centru izveide, kas sekmētu apkārtnējo apgabalu attīstību, sakaru starp lauku un pilsētu teritorijām uzlabošana), kas nodrošinātu atjaunotu un stiprāku kohēziju, būs iespējama tikai tad, ja tiks veikti infrastruktūras, proti, transporta, energoapgādes, telekomunikāciju u.c. uzlabojumi.

6.2 Kavēšanās Esēnē (1994.g.) noteikto 14 prioritāro projektu īstenošanā, īpaši attiecībā uz pārrobežu posmiem, un finanšu plānā 2007-2013.g. (16) paredzētais krasais Eiropas transporta tīkliem paredzētā finansējuma samazinājums ir sliktas priekšnosacījums ES ilgtspējīgas attīstības, tostarp teritoriālās kohēzijas, nodrošināšanai.

6.3 Turklāt vairs nevar būt šaubu par struktūrfondu efektivitāti kohēzijas valstu un mazāk attīstītu reģionu infrastruktūru uzlabošanā un sakaru ar pārējiem reģioniem nodrošināšanā, kas ļautu pilnībā izmantot iekšējā tirgus piedāvātās iespējas.

6.3.1 Automaģistrāļu tīkla blīvums četrās kohēzijas valstīs ir palielinājies no 1991. gada līmeņa, kas bija par 20 % mazāks nekā ES 15 dalībvalstīs, 2001. gadā sasniedzot līmeni, kas par 10 % pārsniedz ES vidējo. Zināma attīstība (tomēr neliela) ir vērojama 1. mērķa reģionos.

6.3.2 ES pēdējo desmit gadu laikā notikusi zināma dzelzceļu tīkla modernizācija, tomēr dzelzceļa līniju elektrifikācijas līmenis un pāreja uz divvirzienu kustības dzelzceļa līnijām norisinājusies vienlīdz lēni gan ES mazāk attīstītajos reģionos, gan arī citos reģionos, tāpēc arī atšķirības joprojām ir būtiskas.

6.4 No otras puses, lai stiprinātu Eiropu sakarā ar 2004. gadā īstenoto un 2007. gadā plānoto paplašināšanos, izšķiroša nozīme būs pietiekama finansējuma piešķiršanai infrastruktūrām jauno un veco dalībvalstu sakaru nodrošināšanai šādu četru iemeslu dēļ:

— neraugoties uz to, ka EIB, Pasaules banka un ERAB (Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka) no 1990. gada līdz 2001. gadam ir piešķīrusi aizdevumus 21 miljardu *euro*

(15) Komisijas ierosinātie 20 miljardi *euro* saruka līdz nedaudz vairāk par 8 miljardiem, lai arī līdz 2020. gadam pabeidzamo 30 Eiropas nozīmes prioritāro transporta projektu īstenošanas kopējās izmaksas 2004. gadā tika lēstas 225 miljardu *euro* apmērā

(16) L'investissement requis pour mener à bien les RTE-T représentera, dans les années à venir, environ 1,5 % du PIB prévu de la région. Les niveaux actuels d'investissement, de 2 à 3 milliards d'EUR par an, devront être portés à quelque 10 milliards d'EUR d'ici 2005-2010 pour répondre à la pression de la demande et fournir dans la Communauté des services correspondant à la croissance économique. À plus long terme, la Commission a estimé à 258 milliards d'EUR le montant nécessaire pour amener les réseaux de transport à un niveau de qualité acceptable. (BEI, "Le développement des RTE perspectives", 2001).

apmērā infrastruktūru uzlabošanai atbilstoši 15 ES dalībvalstu standartiem, joprojām nepieciešami apjomīgi ieguldījumi komunikāciju infrastruktūrās (ceļi un dzelzceļi). Nepieciešamie līdzekļi tiek lēsti 90 miljardu *euro* apmērā (saskaņā ar 1999.g. izcenojumiem) ⁽¹⁷⁾;

- ekonomikas izaugsmes temps jaunajās dalībvalstīs ir straujāks nekā vairumā veco dalībvalstu un, ņemot vērā arvien pieaugošajām tirdzniecības apjomu, šo valstu attīstība stimulē veco dalībvalstu ekonomikas, kuras ir vairāk stagnējušas.
- savukārt jaunajām dalībvalstīm tas nodrošinās labāku iekšējā tirgus pieejamību.
- “Vismazāk attīstītos reģionos un valstīs [īpaši jaunajās dalībvalstīs], ilgtermiņā ienesīgāka var izrādīties starpvalstu un starpreģionu transporta līniju izbūve, jo tā var veicināt uzņēmējdarbības konkurētspējas pieaugumu un atvieglināt darbaspēka mobilitāti” ⁽¹⁸⁾.

6.5 Infrastruktūru pārstrukturēšana un uzlabošana ir īpaši svarīgs uzdevums jaunajām dalībvalstīm, ņemot vērā, ka COMECON pastāvēšanas laikā svarīgākās šīs organizācijas infrastruktūras tika koncentrētas Maskavas virzienā, laikā no 1993. gada līdz 2003. gadam tirdzniecības apjomi ar ES 15 dalībvalstīm ir trīskāršojušies, šo valstu tirdzniecības darījumi lielākoties tiek īstenoti ar 15 dalībvalstīm un arī infrastruktūru līmenis ir zemāks par 15 ES dalībvalstu standartiem.

6.6 Saistībā ar enerģētiku ⁽¹⁹⁾ neapšaubāmi ir jāpievēršas “nepietiekamajiem ieguldījumiem attiecībā uz pieaugušo pārvades pieprasījumu un attālumiem. Elektroenerģijas un gāzes tīklu savstarpējās savienojamības iespējas ir palielinājušās visā Eiropā, tomēr ir nozīmīgi strukturāli trūkumi starp dalībvalstīm”. Šajā sakarā Eiropas elektroenerģijas tirgu novērošanas centrs, ko izveidos 2007. gadā, varētu sniegt lietderīgas norādes.

6.6.1 Attiecībā uz elektroenerģiju “jaudas pārpalikuma posms beidzas, un, lai apmierinātu pieaugošo elektroenerģijas pieprasījumu un nomainītu novecojušas rūpnīcas, līdz 2030. gadam ir nepieciešamas investīcijas 600-750GW elektroenerģijas ieguves jaudas nodrošināšanai. Investīciju nepieciešamību elektroenerģijas ražošanas papildu jaudas, jo īpaši maksimālās slodzes laikā, nodrošināšanai daļēji varētu novērst, izveidojot pilnībā savstarpēji savienotus tīklus”.

6.7 Infrastruktūras modernizēšana kopumā rada problēmu saistībā ar vides ilgtspējību. EESK atkārtoti uzsver savu viedokli par to, ka ilgtspējīgas attīstības visaptveroši kritēriji būtu jāiekļauj novērtējumos par tiesībām pretendēt uz struktūrfondu

⁽¹⁷⁾ “Kohēzijas politika izaugsmes un darbavietu atbalsta jomā: Kopienas stratēģijas pamatnostādnes 2007. — 2013. gadam”, COM(2005) 299, 15.lpp.

⁽¹⁸⁾ EESK atzinums par tematu “Elektroapgāde ES: optimālas dažādu enerģijas veidu apvienošanas stratēģija” (izpētes atzinums), OV C 318, 23.12.2006., 185. lpp.

⁽¹⁹⁾ EESK atzinums par tematu “Pilsētvides attīstības tematiskā stratēģija”, OV C 318, 23.12.2006., 86. lpp.

līdzekļiem, kā arī *ex-post* novērtējumos. Komiteja atkārtoti uzsver arī savu atbalstu ⁽²⁰⁾ mērķim izveidot ilgtspējīgas kopienas (Bristoles vienošanās ⁽²¹⁾).

6.8 Ieguldījumus infrastruktūrā apgrūtina budžeta ierobežojumi, kas noteikti Stabilitātes un izaugsmes paktā, kā arī EMS pastāvīgi pieprasītais finansējums. Minēto ieguldījumu lielāko daļu sniedz valstis, mazāko daļu nodrošina struktūrfondi un Eiropas Investīciju banka.

6.9 Tā kā 78 % Eiropas iedzīvotāju šobrīd dzīvo pilsētās, svarīgi ir neatstāt novārtā lauku apvidu īpašās vajadzības un nodrošināt minēto apvidu neatpalikšanu.

6.10 ES cenšas atbalstīt šādus apgabalus ar *ad hoc* programmu starpniecību. Laika posmā no 2000. līdz 2006. gadam ES ir piešķirusi lauku attīstībai vairāk nekā 60 miljardu EUR. Revīzijas palāta ⁽²²⁾ tomēr ir paziņojusi, ka minēto līdzekļu izmantojums ne tuvu nav ideāls. Palāta ir uzsvērusi, ka programmās nav pietiekami ņemtas vērā atbalstāmā ģeogrāfiskā apgabala īpatnības. Revīzijas palāta atzīmēja arī trūkumus attiecībā uz projektu atlasu un to mērķu noteikšanu, kā arī šādu projektu rezultātu nepietiekamu novērtējumu.

7. Lauku apgabalu un pilsētu saiknes stiprināšana.

7.1 Attālos apgabalos jo īpaši aktuāla ir sabiedrības novecošanas problēma, jo minēto apgabalu nošķirtība no uzņēmējdarbības centriem liek jauniešiem un kvalificētiem darbiniekiem doties uz pilsētām. Šāda masveida izceļošana no lauku apgabaliem var paātrināt minēto apgabalu panikumu. Bez tam lielajās pilsētās, kurās ir koncentrēti visi resursi, ir īpašas grūtības un gan iekšējās atšķirības, gan atšķirības starp rajoniem un/vai sociālajām grupām. “Gandrīz visās pilsētās, kur bezdarba līmenis ir 10 % vai augstāks, ir atsevišķi rajoni, kuros bezdarba līmenis ir vismaz divreiz augstāks par vidējo līmeni attiecīgajā pilsētā” ⁽²³⁾. Komisija pareizi norāda četrus pamatjautājumus, kam pievēršama uzmanība: transports, tā pieejamība un mobilitāte; pakalpojumu un dažādu ērtību pieejamība; dabiskā un materiālā vide; kultūra ⁽²⁴⁾.

⁽²⁰⁾ Bristoles vienošanās, 2005. gada decembris. (

⁽²¹⁾ http://www.communities.gov.uk/pub/523/PolicyPapersUKPresidencyEUMinisterialInformalOnSustainableCommunities_id_11625_23.pdf). Bristoles vienošanās paredz ilgtspējīgas kopienas atstāšanas īpatnības: 1) aktīva, iekļaujoša un droša, 2) ar labu vadību, 3) ar labiem sakariem, 4) saņem atbilstošus pakalpojumus, 5) jutīga attiecībā uz vidi, 6) pieaug tās labklājība, 7) atbilstoši plānota un izveidota, 8) taisnīga attiecībā uz ikvienu tās locekli.

⁽²²⁾ Skatīt paziņojumu presi ECA/06/20.

⁽²³⁾ COM(2006) 385 galīgā redakcija, 11. lpp.

⁽²⁴⁾ Eiropas Komisija “Kohēzijas politika un pilsētas — pilsētu ieguldījums izaugsmē un darbavietu radīšanā reģionos”, COM(2006) 385 galīgā redakcija.

7.2 EESK vēlētos uzsvērt arī vispārējas nozīmes pakalpojumu un jo īpaši vispārējas nozīmes sociālo pakalpojumu būtisko nozīmi ekonomiskās, sociālās, teritoriālās un paaudžu kohēzijas nodrošināšanā. Komiteja atkārtoti izvirza prasību papildus nozaru direktīvām⁽²⁵⁾ pieņemt pamatdirektīvu par minēto pakalpojumu organizāciju.

8. Nepieciešamība projektu īstenošanā iesaistīt pilsonisko sabiedrību.

8.1 Komisija atzīst nepieciešamību struktūrpolicies īstenošanā iesaistīt sociālo un nodarbinātības aprindu pārstāvjus, norādot, ka tam ir izšķiroša nozīme minētās politikas īstenošanā vietējā līmenī, tomēr EESK ar nožēlu atzīmē, ka Komisija nav iesniegusi nekādus priekšlikumus par to, kādā dalībvalstīm saistošā veidā organizēt šo aprindu iesaistīšanu.

8.2 Komiteja aicina izstrādāt pamatnostādnes par konsultācijām attiecībā iz dalībvalstu stratēģiskajiem un plānošanas dokumentiem.

8.3 Komiteja uzskata, ka nepieciešams, lai dalībvalstis sniegtu paskaidrojumu par to, kā tās organizē atsauksmju par partnerības principa ieviešanu saņemšanu saistībā ar pārraudzības komiteju darbu.

8.4 Komiteja ir pārliecināta, ka dalībvalstīm un reģionālajām pašvaldībām būtu labāk jāizmanto pilsoniskās sabiedrības organizāciju potenciāls, iesaistot tās veicināšanas plānu izstrādē. Jāatbalsta arī iniciatīvas iedzīvotājiem tuvā līmenī, šim mērķim piešķirot atbilstošus finanšu līdzekļus no struktūrfondu popularizēšanai paredzētajiem resursiem.

8.5 Pārrobežu un starpreģionu programmu gadījumā būtu lietderīgi sekmēt kopējas apspriešanās un sociāli profesionālu partnerību veidošanu, kas arī īstenotas pārrobežu un starpreģionu līmenī.

9. Inovatīvs nākotnes finansējums.

9.1 Ņemot vērā problēmas, ar kurām sastopas paplašinātā Eiropa ar arvien attālinātākām robežām un mainīgākiem reģionu rādītājiem, no vienas puses, un acīmredzami un neattaisnojami niecīgos budžeta līdzekļus un pieaugošo globalizācijas ietekmi

⁽²⁵⁾ Saktīt EESK atzinumu par tematu "Pakalpojumi iekšējā tirgū", OV C 221, 8.9.2005, 113. lpp., atzinumu par tematu "Vispārējas nozīmes pakalpojumu turpmākā attīstība", OV C 309, 16.12.2006, 135. lpp., un precīzāk atzinumam par tematu "Vispārējas nozīmes sociālajiem pakalpojumiem ES".

no otras puses, vajadzēs radīt iedarbīgākus un modernākus mehānismus ekonomiskā un sociālā modeļa finansēšanai, un eiropiešu (uzņēmēju, darba ņēmēju, bezdarbnieku u.c.) uzticības vairošanai, ļaujot Eiropai pašai lemt savu likteni. Nesen uzsāktās iniciatīvas JASPERS, JESSICA un JEREMIE uzskatāmas par soli tālāk vēlamajā virzienā.

9.2 Pašreiz struktūrfondi galvenokārt aprobežojas ar subsīdiju piešķiršanu. Vienā no iepriekšējiem atzinumiem⁽²⁶⁾ Komiteja ierosināja pārskatīt struktūrfondu līdzekļu sadales sistēmu, lai Eiropas Investīciju fonda un EIB piesaistes ceļā palielinātu finansējuma efektivitāti. Atzinumā tika ierosināts subsīdijas pārvērst finanšu instrumentos, lai radītu svirasuma efektu, proti, viens *euro*, kas ieguldīts riska kapitāla aizdevuma garantijā, varētu finansēt, piemēram, viena MVU investīcijas 5 līdz 10 *euro* apmērā. Šai sistēmai ir trīskāršas priekšrocības:

- tiktu veicināta investīciju, kuras tradicionālie finanšu partneri uzskata par riskantām, finansējuma sadale starp privāto un publisko sektoru;
- saņēmējiem tiktu uzlikta lielāka atbildība nekā neatmaksājamo subsīdiju gadījumā;
- saņēmēju skaits palielinās, neskatoties uz to, ka budžets ir ierobežots.

9.3 Tāpat būtu lietderīgi apsvērt iespēju izmantot ES nelielā budžeta pārpalikumu, nevis to atmaksāt dalībvalstīm. Šie līdzekļi procentuāli veido ļoti nelielu daļu gada budžeta. Tādējādi Lisabonas stratēģijas termiņa pirmajā pusē kopējiem projektiem varētu novirzīt papildu 45 miljardus *euro*.

ES budžeta pārpalikums (miljonos <i>euro</i>)	
2000	11 613
2001	15 003
2002	7 413
2003	5 470
2004	2 737
2005	2 410
<hr/>	
Kopā 2000. — 2005. g.	44 646
<hr/>	
Piezīme: pārpalikums sastāv no neizlietotiem budžeta līdzekļiem (tostarp īpašām rezervēm) un papildu ieņēmumiem.	
Avots: Eiropas Komisija, IP/06/494	

⁽²⁶⁾ EESK: "Kohēzijas politikas stratēģiskās pamatnostādnes (2007-2013)", OV C 185, 8.8.2006.

9.3.1 No iepriekšminētā var secināt, ka iztrūkstošo posmu, kas uzskatāmi par Eiropas transporta tīkla Ahileja papēžiem, pabeigšanu varētu panākt arī izmantojot daļu no minētajiem līdzekļiem, tādējādi nodrošinot starpvalstu sakarus, novēršot šķēršļus un veicinot Eiropas integrāciju.

9.3.2 Otru finansējuma daļu varētu rast, palielinot Eiropas Globalizācijas pielāgošanās (EGF) fonda finansējumu. Šis instruments, kuram nav sava budžeta, paredzēts atbalsta sniegšanai tiem darbaņēmējiem, kuri globalizācijas dēļ zaudējuši darbu, kā arī struktūrfondu pasākumu papildināšanai. Atšķirībā no citiem instrumentiem, kuriem raksturīgs ilgs projektu izstrādes laiks (visbiežāk tie ir ilgtermiņa projekti), EGF ir īstermiņa instruments. Lai arī Padome to apstiprināja, tomēr Komisijas sākotnēji ierosināto budžeta līdzekļu apjomu samazināja uz pusi (EGF

budžets ir 500 miljoni *euro*). Ņemot vērā šos apstākļus, ir grūti ticēt šā instrumenta, kuru daudzi dēvē par "mārketinga instrumentu", efektivitātei. Būtu jāpārskata arī Fonda kritēriji, lai samazinātu to darbu zaudējušo darbinieku skaitu, kuriem piemērojams Fonda finansējums (Fonda veidotāji aprēķinu veikšanai izmantojuši ASV 1962. gada *Tirdzniecības pielāgošanas atbalsta programmu*, neņemot vērā to, ka pretēji ASV ekonomikai, ko raksturo dominējošs lielo uzņēmumu pārsvars, ES ekonomikas pamatā ir MVU) ⁽²⁷⁾.

9.3.3 Pārskatīšanas nozīme ir vēl jo lielāka, ja ņem vērā, ka Eiropas telpas tālākas integrācijas rezultātā var pastiprināties reģionu konkurence, un līdz ar to pārstrukturēšanas procesa izraisītā darba vietu samazināšana vienkāršam iedzīvotājam radītu iespaidu, ka Eiropa ir nodarbinātības pretiniece.

Briselē, 2007. gada 18. janvārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

priekšsēdētājs

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁷⁾ Tādējādi, 100 vislielākie uzņēmumi ASV rada 74 % no IKP salīdzinājumā tikai ar 34 % Eiropā. Tautsaimniecībā, neskaitot finanšu sektoru, MVU (mazāk par 250 darbiniekiem) pārstāv 99,8 % no uzņēmumiem (tostarp 91,5 % ir mikrouzņēmumi ar mazāk par 9 darbiniekiem!) un veido 67,1 % no kopējā nodarbinātības līmeņa.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Padomes Direktīvai par savstarpējo palīdzību prasījumu piedziņā attiecībā uz zināmiem nodokļiem un citiem pasākumiem"

COM(2006) 605 galīgā redakcija — 2006/0192 (CNS)

(2007/C 93/03)

Eiropas Savienības Padome, saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu, 2006. gada 10. novembrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomiskās un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2006. gada 7. decembrī. Ziņotājs — BURANI kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 432. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 17. un 18. janvārī (17. janvāra sēdē), ar 156 balsīm par un 4 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Atbilstoši Padomes 1987. gada 1. aprīļa lēmumam par Kopienas tiesību aktu skaidru formulējumu ⁽¹⁾ Komisija iesniedza minētās regulas kodifikācijas priekšlikumu.

2. Lielākā daļa no priekšlikuma 26 pantiem izriet no 1976. gada sākotnējā teksta piemērošanas daudzajām izmaiņām, kuras ieviesa ar vēlākiem dokumentiem. Runa ir par darbietilpīgu un apgrūtināšu uzdevumu, kas jāizpilda, izmantojot piemērotus resursus.

3. EESK gadījumā pārbaudīt Komisijas paveiktā piemērotību un precīzu atbilstību noteikumiem nozīmētu vēlreiz veikt jau paveikto sarežģīto darbu īsā termiņā un bez nepieciešamajiem resursiem. Tas ir acīmredzami neiespējams uzdevums. No otras puses, Komisijas labi zināmā profesionalitāte ir garantija, ka arī šajā gadījumā, līdzīgi kā iepriekšējās kodifikācijās, rezultāts ir nevainojams.

4. Ņemot vērā iepriekš minēto, EESK izsaka savu atbalstu priekšlikuma tekstam.

Briselē, 2007. gada 17. janvārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ COM(87) 868 PV.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Padomes Direktīvu 89/665/EEK un Direktīvu 92/13/EEK attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes palielināšanu valsts līgumu piešķiršanas jomā"

COM(2006) 195 galīgā redakcija/2 — 2006/0066 (COD)

(2007/C 93/04)

Padome saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 95. pantu 2006. gada 29. jūnijā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2006. gada 14. novembrī. Ziņotājs — *van Iersel* kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 432. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 17. un 18. janvārī (2007. gada 18. janvāra sēdē), ar 140 balsīm par, 14 balsīm pret un 10 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

Saturs

1. Ievads.
2. Konsultācijas un saturs
3. Vispārējas piezīmes.
4. Īpaši jautājumi
 - 4.1. Izstrādāšana
 - 4.2. Apturošie termiņi
 - 4.3. Līgumu anulēšana
 - 4.4. Atestācija
 - 4.5. Strīdu risināšana un izšķiršana
 - 4.6. Apturēšana
5. Iemaksas
6. Terminu skaidrojums

1. Ievads

1.1 1991. un 1993. gadā stājās spēkā divas direktīvas attiecībā uz pārskatīšanas procedūru piemērošanu — Klasiskā sektora iepirkumu direktīva un Komunālo pakalpojumu direktīva. To uzdevums bija nodrošināt izpildes un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kuri pietrūka iepriekšējās Klasiskā sektora iepirkumu direktīvās. ⁽¹⁾

1.2 Tā kā publiskā iepirkuma direktīvas ir paredzētas, lai radītu atklātus, taisnīgus un pārredzamus vienlīdzīgas konkurences nosacījumus uzņēmumiem visā ES, šīs tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīvas nosaka procedūras ieinteresētajiem uzņēmumiem, kuri vēlas apstrīdēt publiskā iepirkuma konkursu norisi un publisko līgumu slēgšanu.

1.3 Tiesiskās aizsardzības direktīvām ir divi savstarpēji saistīti uzdevumi:

- nodrošināt mehānismu, lai piespiestu līgumslēdzējas iestādes ievērot attiecīgās direktīvas; un
- nodrošināt mehānismu, lai pretendents, kurš uzskata, ka līgumslēdzēja iestāde ir pārkāpusi attiecīgās direktīvas, varētu vērsties tiesā, aizstāvot savas intereses.

⁽¹⁾ Skat. Terminu skaidrojuma 9. zemsvītras piezīmi.

1.4 Visas pretendentu prasības pret līgumslēdzēju iestādi tiek izskatītas valstu tiesās, tribunālos vai tamlīdzīgās iestādēs attiecīgajā dalībvalstī; savukārt Komisija vērsas tikai pret dalībvalsti, nevis pret līgumslēdzēju iestādi, un tikai tad, ja ir pierādījumi par to, ka dalībvalsts pienācīgi nekontrolē savas līgumslēdzējas iestādes.

1.5 Būtu jāatzīmē, ka Eiropas Kopienas Tiesa jau 1999. gadā norādīja, ka abās tiesiskās aizsardzības direktīvās būtu jācenšas pastiprināt esošos mehānismus publiskā iepirkuma direktīvu efektīvas piemērošanas nodrošināšanai, "īpaši posmā, kur pārkāpumus vēl var novērst" ⁽²⁾.

1.6 Efektīvas tiesiskās aizsardzības direktīvas ir publiskā iepirkuma tiesību sastāvdaļa, un jaunās direktīvas ieviestajiem grozījumiem būtu jānodrošina publiskā iepirkuma direktīvu efektīvāka darbība.

1.7 2006. gada jūnijā Komisija ierosināja jauno direktīvu, ar kuru groza iepriekš minētās tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīvas un kura, cerams, padarīs šīs direktīvas efektīvākas.

1.8 Galvenie priekšlikumi jaunajā direktīvā ir ieviest 10 dienu apturošu termiņu laikposmā starp lēmumu par līguma piešķiršanu un šīs piešķiršanas pabeigšanu, lai katrs, kurš uzskata savas tiesības par pārkāptām, varētu šādu lēmumu apstrīdēt, kā arī atcelt atestācijas un strīdu izšķiršanas procedūras.

2. Konsultācijas un saturs

2.1 2003. martā Komisija uzsāka konsultācijas par tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīvām. Tika veiktas divas aptaujas. Apspriešanās ar dalībvalstīm notika Publiskā iepirkuma padomdevēju komitejā. Bez tam notika konsultācijas, aptaujājot līgumslēdzējas iestādes un ar tiešaistes aptaujas lapu starpniecību (Interactive Policy Making) — juristus, uzņēmēju apvienības, NVO un uzņēmumus.

⁽²⁾ Ietekmes novērtējuma ziņojums — tiesiskās aizsardzības līdzekļu publiskā iepirkuma jomā, SEC(2006) 557, 2006. gada 4. maijs, 5. lpp.: spriedums Alcatel lietā, Nr. C-81/98, 37. punkts.

2.2 Jaunā direktīva ir balstīta uz rūpīgu ietekmes novērtējumu. Šajā novērtējumā ir minētas divas galvenās problēmas — efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pret prettiesisku publiskā iepirkuma līgumu tiešu slēgšanu trūkums un līgumslēdzēju iestāžu steiga iepirkuma līguma parakstīšanā, kas faktiski liedz uzņēmējiem efektīvi izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus pirms attiecīgā līguma spēkā stāšanās. ⁽³⁾

2.3 Ietekmes novērtējumā ir sniegta lieliska analīze par ieinteresēto pušu viedokļiem. Ietekmes novērtējums pats par sevi var kalpot kā atvērta un pārredzama saziņas piemērs visnotaļ komplikētā jomā.

2.4 Kā izriet no šī novērtējuma,

- līgumslēdzējas iestādes, tostarp reģionālās un vietējās pašvaldības, neizrādīja atsaucību, atbildot uz aptaujas jautājumiem;
- atsevišķi uzņēmēji vēl nav raduši piedalīties procedūrās šajā jomā un tās pārskatīt;
- visai ievērojama bija atsauce no juridisko biroju, uzņēmēju apvienību un NVO puses.

2.5 Kopīgais secinājums, kas izrietēja no respondentu atbildēm, bija tas, ka prettiesiska līgumu piešķiršana ir jāapkaro, īpaši pārrobežu aspektā.

2.6 Uzņēmēji parasti nelabprāt konfliktē ar līgumslēdzējām iestādēm, savukārt pieredze rāda, ka dažas dalībvalstis joprojām vilcinās pieņemt tādas normatīvos aktus, kas veicinātu pārredzamību un tirgu atvērību. Tas parāda, ka ir nepieciešama rīcība ES līmenī. Dažās dalībvalstīs turpretī tiek pielikti lieli pūliņi attiecībā tieši uz publiskā iepirkuma piešķiršanas likumiem un izmantoti lieli resursi, lai pareizi interpretētu un piemērotu šīs direktīvas.

2.7 Ierosinātie grozījumi nodrošina divas svarīgas jaunas garantijas pretendentiem:

- iepriekšējam paziņojumam par lēmumu piešķirt līgumu jānotiek vismaz 10 dienas pirms paredzamā līguma slēgšanas datuma — “apturošais termiņš”; un
- ja pretendents iesniedz protestu, šī procedūra ir uz laiku jāaptur, principā — kamēr attiecīgā problēma nav atrisināta.

2.8 Tomēr ir paredzēti izņēmumi, piemēram, steidzamības gadījumos, attiecībā uz līgumiem, kurus slēdz, neveicot parasto konkursa procedūru. Ir paredzēts arī, ka apturošo termiņu var neievērot gadījumos, kad tas ir acīmredzami nesvarīgi. Tomēr konkurences dialoga procedūrā visos gadījumos jābūt apturošajam termiņam, ņemot vērā veidu, kādā tā darbojas. Starp

⁽³⁾ Ietekmes novērtējuma ziņojums — tiesiskās aizsardzības līdzekļu publiskā iepirkuma jomā, SEC(2006) 557, 2006. gada 4. maijs.

citiem aspektiem, iespēja, ka konkursa beigu posmā paliek tikai viens “izraudzītais pretendents”, var pavērt ceļu pārkāpumiem, un apturošais termiņš ir acīmredzami nepieciešams, lai novērstu šādu situāciju.

3. Vispārējās piezīmes

3.1 Ietekmes novērtējums ļoti skaidri parāda, ka dalībvalstīm un līgumslēdzējām iestādēm daudzos gadījumos bieži vien ir atšķirīga nostāja attiecībā uz nepieciešamību atvērt publiskā iepirkuma tirgus.

3.2 Komisija piedāvā piecus potenciālus risinājumus sūdzību jautājumam: “nedarīt neko”, pieņemt paziņojumu vai direktīvu par apturošo termiņu un paziņojumu vai direktīvu par neatkarīgu iestādi. ⁽⁴⁾

3.3 EESK piekrīt Komisijai, ka:

- nedarīt neko nav piemērots risinājums, tā kā joprojām pastāv trūkumi un būtiskas atšķirības starp dalībvalstīm;
- arī paziņojumi nav saistoša pieeja, jo tie nav pietiekami iedarbīgi: dalībvalstis turpina dominēt iesakņojušās tradīcijas, savstarpējās saiknes un atkarības.

3.4 Tādējādi, lai iedarbotos uz publisko sektoru un veicinātu profesionālismu abās pusēs, izvēle ir starp neatkarīgas iestādes izveidi vai apturošo termiņu laikposmā no lēmuma par līguma noslēgšanu līdz faktiskajai noslēgšanai.

3.4.1 Neatkarīgas iestādes pastāv dažās dalībvalstīs. ⁽⁵⁾ Būtu jāatzīmē, ka vairums privāto dalībnieku atbalsta šo pieeju, kaut gan tā būtu saistīta ar izmaksu un administratīvo procedūru apjoma pieaugumu. Dažas dalībvalstis iesaka nozīmēt īpašus ekspertus šādās pārskatīšanas iestādēs.

3.4.2 Savukārt vairums dalībvalstu atbalsta ierobežotu apturošo termiņu, kurš tieši attiektos uz publiskā iepirkuma iestādēm un uzņēmumu sūdzībām, apturot procedūru uz apturošā termiņa laiku.

3.5 EESK nopietni apšaubā Komisijas priekšlikumu par apturošā termiņa ieviešanu. Tā atzīst, ka šāds risinājums ES līmenī, ja tas būs pareizi definēts un īstenots, varētu veicināt efektivitāti, skaidrību un juridisko noteiktību no vienas puses, un atvērtāku un pārredzamāku publiskā iepirkuma režīmu no otras puses. Tomēr apturošais termiņš nav katrā ziņā uzskatāms par viennozīmīgu alternatīvu neatkarīgām iestādēm, kuru izveide neapšaubāmi ir dalībvalstu ziņā.

⁽⁴⁾ Skat. Terminu skaidrojumā neatkarīgas iestādes definīciju un atšķirību no dokumentā minētās pārskatīšanas iestādes.

⁽⁵⁾ Piemēram, Konkurences uzraudzības iestāde Dānijā un Zviedrijas centrālās valdības Publiskā iepirkuma uzraudzības aģentūra.

4. Īpaši jautājumi

4.1 Izstrādāšana.

4.1.1 Jaunās direktīvas numerācija ir maldinoša, tā kā sadaļa par komunālajiem pakalpojumiem ir 2. pants, kaut gan liela daļa pantu attiecībā uz klasisko sektoru iepriekšējās lappusēs un komunālajiem pakalpojumiem nākamajās lappusēs ir numurēti kā 2.a — 2.f panti. Būtu vieglāk orientēties, ja klasiskā sektora un komunālo pakalpojumu sadaļas tiktu noformētas kā nodaļas. Kad jaunajā direktīvā paredzētie grozījumi būs ieviesti, tas vairs nebūs aktuāli, bet līdz tam būtu vēlams labāka pārskatāmība.

4.1.2 Būtu arī vēlams, lai abas direktīvas būtu pieejamas konsolidētā veidā.

4.1.3 Ir arī dažas tipogrāfiska rakstura kļūdas, kuras neapšaubāmi tiks izlabotas nākamajās redakcijās.

4.2 Apturošie termiņi.

4.2.1 Apturošo termiņu princips kopumā tiek visnotaļ atbalstīts.

4.2.2 Iespēja, ko minēja daži respondenti Komisijas veiktajās konsultācijās, par to, ka neatkarīgas iestādes varētu pildīt arbitra lomu, tika noraidīta par labu apturošajiem termiņiem, lielā mērā pēc dalībvalstu iniciatīvas. Šī koncepcija ir apspriesta kopš paša direktīvu izstrādāšanas sākumposma, tomēr, kaut gan virspusēji tā var šķist pievilcīga, tai piemīt tādi paši trūkumi kā saskaņošanas procedūrai, kas pati par sevi ir līdzīga. Tomēr paliek pastāvīga problēma, kura ir aplūkota zemāk sadaļā "Strīdu risināšana un izšķiršana".

4.2.3 Izņemot piecu dienu termiņus (kuri tiek rēķināti darba dienās), visi pārējie termiņi, t.sk. atsauces uz trim dienām, tiek rēķināti kalendārjās dienās. Tas acīmredzami rada problēmas. Šis jautājums ir aplūkots zemāk sadaļā "Apturošie termiņi".

4.3 Līgumu anulēšana.

4.3.1 Kaut gan direktīvas mērķis ir risināt problēmas pirms faktiskās līgumu noslēgšanas, ir paredzēta iespēja anulēt prettiesiski piešķirtos un noslēgtos līgumus.

4.3.2 Pastāv divas iespējas: pirmkārt, starp pusēm var būt slepena vienošanās, un abas puses apzinās sekas, kas var iestāties, ja līgumu atzīs par prettiesisku, un otrkārt, uzņēmējs var nebūt vainīgs un informēts par līguma anulēšanas risku.

4.3.3 Pirmajā gadījumā nebūtu jāraižējas par zaudējumiem, kuri var rasties attiecīgajam uzņēmējam.

4.3.4 Otrajā gadījumā ir pamats bažām, ka labticīgs uzņēmējs var ciest nopietnus zaudējumus, tā kā dažos gadījumos līguma piešķiršanu ir iespējams apstrīdēt sešu mēnešu laikā pēc līguma izpildes uzsākšanas. Ja tiks atzīts, ka līgumslēdzēja iestāde ir darbojusies *ultra vires*, ir iespējams, ka uzņēmējs nevarēs no tās piedzīt zaudējumu atlīdzību⁽⁶⁾. Kaut gan ir maz ticams, ka šāda situācija varētu atkārtoties, EESK uzskata par nepieciešamu brīdināt par iespējamo risku.

4.3.5 Var argumentēt, ka pretendents būtu jāpārlicinās par to, vai līgumslēdzēja iestāde ir ievērojusi apturošo termiņu un publicējusi nepieciešamos paziņojumus par nodomu slēgt līgumu, un, ja pretendents tomēr nav sniegta pietiekoša informācija, tam būtu jāpieprasa oficiāls apstiprinājums no līgumslēdzējas iestādes. Jaunā direktīva (2.f panta 2. punkts) paredz, ka vienīgais pamats līguma anulēšanai pēc tā noslēgšanas ir tas, ka līgumslēdzēja iestāde nav pienācīgi paziņojusi par savu nodomu slēgt līgumu vai nav piemērojusi apturošo termiņu. Šie ierobežotie nosacījumi, īpaši attiecībā uz liela apjoma un svarīgiem līgumiem, var šķist viegli pārbaudāmi. Tomēr sliekšņus attiecībā uz piegādes un pakalpojumu līgumiem nevar uzskatīt par "lieliem un svarīgiem", pat no MVU viedokļa, atšķirībā no neatgriezeniskā kaitējuma sekām anulēšanas gadījumā. Kļūdas riska pārņemšana uz pretendentu un iespējamās nopietnās sekas, ko tas var radīt, pēc EESK domām, nav pietiekoši izsvērtas un būtu jāpārskata; *caveat vendor* ar iespējamajām drakoniskajām sekām nav piemērots mehānisms, lai novērstu nelikumības no līgumslēdzējas iestādes puses. Kaut gan tādas sekas kā *Hazell vs Hammersmith* un *Fulham* gadījumā varētu nebūt iespējamās citos apstākļos vai citās valstīs, ir vajadzīgi Kopienas vai valstu līmeņa normatīvi akti, lai pasargātu pretendentus no nekontrolējama riska līgumu anulēšanas gadījumos.

4.4 Atestācija.

4.4.1 Jaunā direktīva paredz atteikties no atestācijas procedūras, jo tā tiek maz izmantota. Atestācija bija ietverta Komunālo pakalpojumu direktīvā kā pārbaudes forma, līdzīgi kvalitātes nodrošināšanai vai dažiem modernā finanšu audita aspektiem. Toreiz tika ierosināts, ka komunālo pakalpojumu uzņēmējam, kurš saņēmis skaidru atestāciju, varētu nepiemērot dažus vai visus direktīvas nosacījumus, ciktāl tas ievērotu principus, tomēr šis ierosinājums neguva Komisijas atbalstu.

⁽⁶⁾ Skat. *Hazell vs Hammersmith un Fulham Councils*, Apvienotās Karalistes Lordu palāta, 1992. gads, par to, ka vietējās pašvaldības noslēdza uz procentu likmju maiņu vērstus darījumus izdevumu samazināšanas vai peļņas gūšanas nolūkā. Tomēr procentu likmes mainījās vietējām pašvaldībām neizdevīgā virzienā, un bankas prasīja atmaksāt starpību. Vietējās pašvaldības, nespēdamas samaksāt, atsaucās uz to, ka šādi līgumi ir ārpus to pilnvarām un līdz ar to spēkā neesoši. Tiesa nosprieda par labu vietējām pašvaldībām, un iesaistītās bankas, kuras bija labticīgi noslēgušas minētos līgumus, cieta ievērojamus zaudējumus.

4.4.2 Tādējādi bija maz motivācijas izmantot atestāciju, un nav pārsteidzoši, ka tā tikpat kā netika izmantota. Tai tika veltīta kritika arī par to, ka tā vienīgi liecina par atbilstību noteiktā laikposmā, negarantējot, ka šī atbilstība tiks nodrošināta arī turpmāk. Tas neatbilst pareizai izpratnei par šo procesu, kuram līdzīgi procesi efektīvi darbojas kvalitātes nodrošināšanas un modernā finanšu audita jomā. Pamatuzdevums ir nodrošināt, lai esošā procedūru sistēma, ja tā tiek ievērota, sekmētu apmierinošu direktīvas izpildi un līgumslēdzēji subjekti ievērotu pašu noteiktās procedūras. Vairums svarīgāko organizāciju darbojas saskaņā ar savām iekšējām procedūrām un, izņemot krāpšanas vai krasu korporatīvu lūzumu gadījumus, šīs procedūras konsekventi ievēro. Atestācijas sniegtais apliecinājums par to, ka procedūras principā ir apmierinošas un praksē tiek ievērotas, kalpo par pamatu pārliecībai, ka organizācija darbojas atbilstoši; tas, protams, būtu periodiski jāpārbauda.

4.4.3 Efektīva atestācija nodrošinātu mehānismu, ar kura palīdzību atsevišķi komunālo pakalpojumu uzņēmumi varētu izmantot visas vai gandrīz visas priekšrocības, ko sniedz Komunālo pakalpojumu direktīvas 30. pants ⁽⁷⁾ apstākļos, kad šī panta vispārējie kritēriji nav izpildīti.

4.4.4 Tā kā trūkst motivācijas šīs procedūras izmantošanai, un tādēļ tā tiek visai maz izmantota. Tomēr, ja to grozītu, paredzot vērā ņemamu motivāciju, varētu paredzēt šīs procedūras saglabāšanu attiecīgā formā.

4.5 Strīdu risināšana un izšķiršana.

4.5.1 EESK atzīst vispārējo viedokli, ka maz izmantotas procedūras būtu svītrojamas.

4.5.2 Tomēr ir vispārpieņemts uzskats, kuram EESK piekrīt un kuru plaši aizstāvēja vairākos atzinumos, ka ir jāveicina visas alternatīvās strīdu risināšanas formas. Esošie mehānismi lielā mērā atšķiras dažādās dalībvalstīs, sākot no relatīvi neformālām institūcijām ar vieglu pieejamību un zemām izmaksām, līdz pat tiesvedības procesiem un visām ar to saistītajām izmaksām un novirzāmajiem resursiem. Neatkarīgas iestādes ir acīmredzami efektīvas tajās dalībvalstīs, kurās tās ir ieviestas, tomēr prakse šajā ziņā nav viennozīmīga (skat arī 3.4.1. punktu augstāk un tā zemsvītras piezīmi).

4.5.3 Nav redzams universāls šīs problēmas risinājums, ņemot vērā atšķirīgās kultūras un tiesiskās tradīcijas dažādās dalībvalstīs.

⁽⁷⁾ 30. panta 1. punkts nosaka, ka "šī direktīva neattiecas uz līgumiem, kas paredzēti, lai dotu tiesības veikt kādu no 3. līdz 7. pantā [komunālo pakalpojumu uzņēmuma definīcija] minētajām darbībām, ja dalībvalstī, kurā attiecīgo darbību veic, uz to attiecas tieša konkurence tirgos, piekļuve kuriem nav ierobežota". 30. panta pārējā daļa ir sīkāk izklāstīti kritēriji un procedūra attiecībā uz uzņēmuma gadījumiem.

4.5.4 Saskaņošanas procedūra nav guvusi popularitāti, acīmredzot tādēļ, ka no tās nevar izrietēt obligāti pildāmi lēmumi un, ja tā nav sekmīga, tā patērē laiku, kuru varētu izmantot oficiālas sūdzības iesniegšanai. Tomēr obligāti pildāmu lēmumu pieņemšanai, izņemot gadījumus, kad puses ir savstarpēji vienojušās strīda izšķiršanas gaitā, ir nepieciešama tiesvedība. Šis paradokss var radīt problēmas strīdu izšķiršanā.

4.5.5 Šis paradokss var radīt problēmas strīdu izšķiršanā. Tomēr turpmāka alternatīvu strīdu izšķiršanas mehānismu izvērtēšana, ņemot vērā pieredzi citās valstīs vai citos kontekstos, var būt noderīga, lai pārvarētu iebildumus pret saskaņošanas procedūru, tādējādi sekmējot zemākas izmaksas un direktīvu izpildes uzlabošanu.

4.6 Apturēšana

4.6.1 Direktīvas projektā paredzētie apturošie termiņi ir dziļāka izvērtējuma vērti.

4.6.2 Pirmkārt, vairums no tiem (izņemot piecu dienu termiņus) ir definēti kā kalendārās dienas un ir visai īsi (trīs, septiņas vai desmit dienas). Dažās dalībvalstīs ir noteiktos gada posmos desmit kalendārās dienas var izrādīties tikpat daudz kā trīs darba dienas, un trīs kalendārājās dienās var neietilpt vispār neviena darba diena. Šāds risinājums nekādā ziņā nevar būt apmierinošs. 2006. gadā bija vismaz 42 darba dienas (260 visa gada laikā), kuras dažās EEZ valstīs ir valsts svētku dienas. Bija viens desmit dienu periods ar tikai divām darba dienām, un ir trīs šādi periodi ar tikai trim darba dienām.

4.6.2.1 Ir jāatrod līdzsvarots risinājums, kā uzņēmējiem nodrošināt saprātīgus termiņus, kura laikā tie varētu vērsties ar protestu, vienlaikus nevajadzīgi neaizkavējot to līgumu izpildi, attiecībā uz kuriem nav problēmu.

4.6.2.2 Ideālā variantā apturošie termiņi būtu jādefinē kā darba dienas, taču tas rada problēmu saistībā ar atšķirīgām valsts svētku dienām dažādās dalībvalstīs.

4.6.3 Otrkārt, pienācīgas konkursa norises gadījumā pretendenti saņem paziņojumu, kurš jebkurā gadījumā tiek nosūtīts katram pretendētājam individuāli; tādējādi tiem nevarētu sagādāt sevišķas grūtības ātri uz to reaģēt, ja to uzskata par nepieciešamu.

4.6.4 Attiecībā uz tieši piešķirtiem līgumiem vai līgumiem "iekšējo pakalpojumu" veidā uzņēmumam, kurš nav iekšējo pakalpojumu sniedzējs, paziņošanas problēma ir vēl asāka.

4.6.5 Iespējamie pretendenti var nebūt informēti pat par līguma sagatavošanu un par tā esamību uzzināt vienīgi no publiskiem paziņojumiem. Pat tad, ja desmit kalendārājās dienās ietilpst tikai viena nedēļas nogale, un tādējādi paliek atstātas darba dienas, būs ļoti maz laika, lai varētu sākt no nulles.

4.6.6 Tā kā ir vispārēja vienprātība par to, ka attiecībā uz tiešā veidā piešķirtajiem līgumiem ir visvairāk pārkāpumu, ir jāpievērš vairāk uzmanības apturošo termiņu ilgumam, kā arī mehānismam, lai nodrošinātu pēc iespējas agrāk iespējamo ieinteresēto pretendentu informētību par attiecīgo līgumu. Attiecībā uz šī tipa līgumiem būtu lietderīgi noteikt pieņemami ilgākus apturošos termiņus, ko savukārt nepiemēro attiecībā uz tiem, kuri ir pienācīgi piedāvāti konkursa kārtībā.

4.6.7 Tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīva, protams, attiecas tikai uz tiem līgumiem, kuru apjoms pārsniedz attiecīgo minimumu, taču uz līgumiem, kuru apjoms ir nedaudz zem šī minimuma, direktīvas netiek attiecinātas, kamēr to vērtība, dažos gadījumos — visai ievērojami — nepārsniedz šo minimumu. Šī ir labi zināma pārkāpumu joma.

4.6.8 Prasība publicēt visus līgumus, tostarp tos, kuru vērtība ir mazāka par attiecīgo minimumu, un tos, kuri tiek noslēgti ar iekšējiem pakalpojumu sniedzējiem, būtu nesamērīga. Šajā sakarā būtu jāpievērš uzmanība tam, ka direktīva par līgumu piešķiršanu neattiecas uz iekšējiem pakalpojumiem. Arī šajā kontekstā rodas principiāls jautājums, kāpēc minētajā gadījumā būtu jāpiemēro apturošie termiņi.

4.6.9 Lai nodrošinātu viegli pieejamu un savlaicīgu informāciju potenciāli ieinteresētajiem uzņēmējiem par paredzamiem līgumiem, kuru vērtība pārsniedz attiecīgo minimumu (vai, iespējams, zemāku vērtību, piemēram, 80 % no minimuma), būtu noderīga īpaša tīmekļa vietne, kuru uzturētu vai finansētu Komisija, un kura būtu izmantojama vienīgi šim nolūkam. Šādas tīmekļa vietnes izveidošanas gadījumā tās lietošanai vajadzētu būt obligātai.

4.6.10 Bez tam šādā tīmekļa vietnē paziņojumu efektivitāti ievērojami palielinātu automātiska meklēšanas rīka iespēja, ar kura palīdzību pretendenti tiktu informēti par potenciāli interesējošiem publiskiem paziņojumiem. Tīmekļa vietne šādi tiktu katru nakti pārļūkota automātiskā režīmā, atlasot un paziņojot par iespējami interesējošu informāciju un tādējādi palielinot iespēju pretendentiem tikt savlaicīgi informētiem par paredzamo līgumu piešķiršanu, kuru tie varētu vēlēties apstrīdēt.

5. Iemaksas

5.1 Ir ierosināts noteikt iemaksu, kas būtu jāveic pretendentiem, kurš vēlas apstrīdēt konkursa rezultātus, lai novērstu neobjektīvas vai taktikas apsvērumu diktētas pārsūdzības. EESK neatbalsta šādus nosacījumus, jo pirmkārt, pārsūdzības iesniegšana jau tāpat prasa pietiekošas pūles un resursus un, otrkārt, pārskatīšanas iestādei⁽⁸⁾, kurai pārsūdzība tiek adresēta, jābūt pietiekoši kompetentai, lai noraidītu nebūtiskus pieteikumus.

⁽⁸⁾ Skat. Terminu skaidrojumā pārskatīšanas iestādes definīciju un atšķirību no dokumentā minētās neatkarīgās iestādes.

5.2 Valstīs, kurās pārskatīšanas iestādes nav tiesīgas noraidīt nebūtiskus pieteikumus, iemaksa būtu pamatota, taču tai vajadzētu būt tādai, lai tā nebūtu par šķērslī pamatotu sūdzību iesniegšanai un neaizsargātu tādas līgumslēdzējas iestādes, kuras ir pārkāpušas attiecīgās direktīvas.

5.3 Kaut gan tas tiešā veidā neattiecas uz jaunās direktīvas izvērtējumu, līdz EESK ievērošanai ir nonācis fakts, ka dažas līgumslēdzējas iestādes ir ieviešušas praksi pieprasīt iemaksas no tiem pretendentiem, kuri vēlas pieteikties uz attiecīgajiem konkursiem. EESK kategoriski iebilst pret šādiem nosacījumiem, kuri ne vien ir nekorekti attiecībā pret MVU, bet arī viegli izmantojami kā slēptas diskriminācijas līdzeklis, pretēji direktīvu garam un, iespējams, arī burtam.

6. Terminu skaidrojums

Klasiskā sektora iepirkuma direktīva Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru. Tā attiecas uz visām valsts iestādēm (centrālajām, reģionālajām, vietējām utt.), izņemot tās, uz kurām attiecas Komunālo pakalpojumu direktīvā (sk. zemāk).

Komunālo pakalpojumu direktīva Direktīva 2004/17/EK ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs. Tā attiecas uz visiem subjektiem, kas darbojas minētajās nozarēs, neatkarīgi no tā, vai tie pieder publisko tiesību subjektiem vai atrodas privātīpašumā.

Publiskais iepirkums Iepirkums, ko veic valsts iestādes (saskaņā ar Klasisko sektora iepirkuma direktīvu) un komunālo pakalpojumu uzņēmumi (saskaņā ar Komunālo pakalpojumu direktīvu).

Tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīvas 1991. un 1993. gada stājās spēkā divas direktīvas, kuras patlaban tiek grozītas, attiecībā uz pārskatīšanas procedūru piemērošanu — Klasiska sektora iepirkuma direktīva⁽⁹⁾ un Komunālo pakalpojumu direktīva⁽¹⁰⁾. To uzdevums bija nodrošināt izpildes un tiesiskas aizsardzības līdzekļus, kuri pietrūka iepriekšējās Klasiska sektora iepirkuma direktīvas⁽¹¹⁾.

⁽⁹⁾ 92/50/EEK, 1992. gada 18. jūnijs (pakalpojumi), 93/36/EEK (piegādes) un 93/36/EEK (būvdarbi), 1993. gada 14. jūnijs.

⁽¹⁰⁾ 93/38/EEK, 1993. gada 14. jūnijs.

⁽¹¹⁾ 71/305/EEK, 1971. gada 26. jūlijs (būvdarbi) un 77/62/EEK, 1976. gada 21. decembris (piegādes). Pakalpojumu direktīvas tolaik nebija.

Jaunā direktīva	Tiesiskas aizsardzības līdzekļu direktīvas grozījums, kas ir šī atzinuma temats.	Neatkarīga iestāde	Neatkarīga iestāde, kas izskatītu sūdzības, ka paredzēts jaunas direktīvas paskaidrojuma raksta 2. punkta 3. apakšpunkta, 5. lpp.
Direktīva (-as)	Jebkura vai visas iepriekš minētās direktīvas, atbilstoši kontekstam.		
Līgumslēdzēja iestāde	Līgumslēdzēja iestāde (klasiskajā sektora) vai līgumslēdzējs subjekts (komunālo pakalpojumu sektora), kas ir iesaistīti direktīvā atrunātajos procesos.	Pārskatīšanas iestāde	“No līgumslēdzējas iestādes neatkarīga” tiesas vai pirmstiesas iestāde, kuras kompetence ir sūdzību izskatīšana un nolēmumu pieņemšana attiecībā uz tam.

Briselē, 20067 gada 18. janvārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

PIELIKUMS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumam

Sekojošs nodaļas atzinuma punkts tika svītrots par labu asamblejā pieņemtajam grozījumam, bet ieguva vismaz vienu ceturto daļu no nodotajām balsīm:

“1.2.1 Šādos pārredzamas konkurences apstākļos attiecībā uz publiskā iepirkuma procedūrām *taupība un efektivitāte ir, neapšaubāmi, svarīgi kritēriji. Tomēr nedrīkst ignorēt to, ka valsts ieguldījumi ir arī ekonomikas politikas instruments un attiecībā uz Lisabonas mērķiem, pieņemot lēmumu, jāņem vērā arī nodarbinātības politikas, sociālie un ekonomikas aspekti. Tādēļ šo principu būtu svarīgi piemērot arī valsts līgumu piešķiršanas pārskatīšanas procedūrās.*”

Rezultāts

78 balsis par punkta svītrošanu, 67 balsis pret un 10 atturējās.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Padomes Direktīvu 92/49/EK un Direktīvas 2002/83/EK, 2004/39/EK, 2005/68/EK un 2006/48/EK attiecībā uz procedūras noteikumiem un vērtēšanas kritērijiem, kas piemērojami, veicot piesardzīgu novērtējumu par līdzdalības iegūšanu un palielināšanu finanšu nozarē"

COM(2006) 507 galīgā redakcija — 2006/0166 (COD)

(2007/C 93/05)

Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu Padome 2006. gada 19. oktobrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2007. gada 10. janvārī. Ziņotājs — *RETUREAU* kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 432. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 17. un 18. janvārī (18. janvāra sēdē), ar 124 balsīm par un 3 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Komitejas secinājumu kopsavilkums

1.1 Nepieciešamās informācijas kritēriju un pārredzamības nepapildināmā saraksta princips ir atbalstāms. Līdz ar to visās dalībvalstīs tiktu izveidota saskaņota vai vienota sistēma pārrobežu darījumiem saistībā ar līdzdalības iegūšanu vai palielināšanu finanšu nozarē (bankās, apdrošināšanas un vērtspapīru jomā).

1.2 Piedāvātā sistēma nodrošina uzņēmumiem un investoriem ātrus pakalpojumus, to pārredzamību, datu apstrādes atpazīstamību un tiesisko noteiktību; šajā sakarā dalībvalstīs būtu jāsaskaņo to iekšējie noteikumi par pārrobežu darījumiem ar mērķi izveidot vienotu sistēmu visiem viena veida darījumiem.

1.3 Nepilnīga informācija var būt par iemeslu atteikumam veikt novērtēšanu; papildu informācijas pieprasījumiem ir jāatbilst iepriekš sastādītajam sarakstam un tie nedrīkst paredzēt papildu noteikumus, tādējādi šie pieprasījumi novērstu iespēju pieņemt nepamatotu atteikumu gadījumā, ja sarakstā norādīto datu kopums bija atbilstošs prasībām.

1.4 Ieinteresētajiem ieguldītājiem būtu jādod iespēja prasīt vērtēšanas perioda pagarinājumu papildu informācijas iesniegšanai (uzņēmumos ar vairākām filiālēm un plašu līdzdalību situācija var būt sarežģīta). Saskaņā ar direktīvās noteiktajiem vispārējiem uzraudzības principiem piederības dalībvalsts uzraudzības princips būtu jāpiemēro arī potenciālā ieguvēja reputācijas novērtēšanai. Tādēļ ieguvēji, kuru reputācija jau ir novērtēta kādā no dalībvalstīm (kā tas ir gadījumos, kad uzņēmuma mītne atrodas ES) un kuru lietā nav parādījušies jauni fakti, būtu jāatbrīvo no atkārtotas novērtēšanas.

1.5 Praksē, ņemot vērā vairāk vai mazāk sarežģītu reālo situāciju un to, ka katrs gadījums ir īpašs, Komisijas piedāvātā metode varētu būt nepietiekami elastīga.

1.6 Ātra novērtēšana var izrādīties virspusēja; Komisijas veiktajai uzraudzībai nevajadzētu aprobežoties ar atteikuma gadījumiem;

tai laiku pa laikam būtu jāveic aptaujas, lai novērtētu direktīvas pareizu īstenošanu dalībvalstīs.

2. Komisijas ierosinājumi

2.1 Minētā Direktīva, ar ko groza Direktīvu par finanšu instrumentu tirgiem un vairākas nozaru direktīvas attiecībā uz līdzdalības iegūšanu un palielināšanu finanšu nozarē (apdrošināšana un pārāpdrošināšana, PVKIU pārvaldības sabiedrības un citi regulētie tirgi).

2.2 Projektā, ar ko groza finanšu direktīvas (Direktīvu par finanšu instrumentu tirgiem, Padomes Direktīvu 92/49/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/83/EK, 2004/39/EK, 2005/68/EK un 2006/48/EK) attiecībā uz kārtību un vērtēšanas kritērijiem, kas piemērojami, veicot piesardzīgu novērtējumu par līdzdalības iegūšanu un palielināšanu finanšu nozarē, tiek ierosināti jauni noteikumi, kuru mērķis ir vienkāršot un precizēt piesardzīgas apvienošanās un līdzdalības iegūšanas apstiprināšanas procesu finanšu pakalpojumu nozarē. Projekts atbalsta un vienkāršo pārrobežu konsolidāciju un tādējādi iebilst pret iespējamo kontroli, ko varētu veikt atsevišķas valstis, kas turētas aizdomās par pārrobežu apvienošanās aizliegumu valsts interesēs.

2.3 Jauno noteikumu mērķis ir ieviest Eiropas Savienībā saskaņotu kārtību attiecībā uz ātru un pārredzamu piesardzīgu apstiprināšanu regulētu finanšu uzņēmumu apvienošanās un līdzdalības iegūšanas jomā. Pašreiz spēkā esošais trīs mēnešu vērtēšanas periods tiks samazināts līdz trīsdesmit darba dienām, sākot no pieprasījuma saņemšanas brīža, bet šis termiņš varētu tikt pagarināts par desmit dienām, lai to papildinātu gadījumā, ja atbildīgā iestāde uzskatīs, ka iesniegtie dokumenti ir nepietiekami. Šis noteikums tiks piemērots arī iespējamajiem pircējiem, uz kuriem attiecas trešo valstu tiesību akti un kas cenšas iegūt vai palielināt līdzdalību uzņēmumā, kas atrodas EEK.

2.4 Priekšlikuma mērķis ir novērst, lai piesardzīga apstiprināšana netiktu izmantota kā šķērslis pārrobežu konsolidācijai. Finanšu iestādes vai ieguldījumu sabiedrības piemēro spēkā esošos tiesību aktus valstu un pārrobežu darījumiem. Šobrīd atbildīgām iestādēm trīs mēnešu laikā ir jāizskata līdzdalības iegūšanas pieprasījums un tās var iebilst pret to, ja, "ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt attiecīgā uzņēmuma stabilitu un piesardzīgu pārvaldību, potenciālais līdzdalības ieguvējs liekas nepiemērots".

2.5 Nepastāvot skaidri noteiktiem kritērijiem, dalībvalstis un to atbildīgās iestādes varēja zināmā mērā brīvi interpretēt vienīgo pastāvošo kritēriju, apstiprinot līdzdalības iegūšanu, atturot no tās vai noraidot to.

2.6 Ir izveidots novērtēšanas kritēriju nepapildināmais saraksts. Galvenais noteikums paredz, ka ikviena fiziska vai juridiska persona, vai arī personas, kas rīkojas saskaņoti, ir jāpazīno attiecīgajām par uzņēmumu atbildīgajām iestādēm nodoms:

- iegūt līdzdalību 10 % vai vairāk kapitāla daļu vai balsstiesību kādā apdrošināšanas sabiedrībā (vai mazāku daļu, kas ļauj būtiski ietekmēt apdrošināšanas sabiedrības pārvaldību); vai
- palielināt līdzdalību, lai sasniegtu vai pārsniegtu 20 %, 30 % (agrāk 33 %) vai 50 % vai lielāku robežvērtību;
- vai arī iegūt savā īpašumā apdrošināšanas sabiedrību. Projektā paredzēta virkne konkrētu kritēriju, pēc kuriem atbildīgās iestādes varēs novērtēt potenciālā līdzdalības ieguvēja piemērotību un plānotās līdzdalības iegūšanas finansiālo pamatotību.

2.7 Minētos kritērijus darīs zināmus visiem tirgus dalībniekiem un tos vienādi piemēros visās dalībvalstīs. Tādējādi atbildīgajai iestādei jāņem vērā sekojošais:

- potenciālā līdzdalības ieguvēja reputācija: direktīvas projekta ievadā noteikts, ka ir jāpārbauda potenciālā līdzdalības ieguvēja integritāte un profesionālās prasmes (pamatojoties, piemēram, uz potenciālā līdzdalības ieguvēja iepriekšējo profesionālo pieredzi);
- integritātes novērtēšana ir īpaši svarīga, ja potenciālais līdzdalības ieguvējs nav kāda cita regulēta finanšu iestāde vai ieguldījumu sabiedrība;
- ikvienas personas, kas plānotās līdzdalības iegūšanas rezultātā vadīs dzīvības apdrošināšanas uzņēmuma darbību, reputācija un pieredze;
- potenciālā līdzdalības ieguvēja finanšu stabilitāte, jo īpaši saistībā ar veiktās un plānotās darbības veidu apdrošināšanas uzņēmumā, kurā tas plāno iegūt līdzdalību;

- vai apdrošināšanas sabiedrība turpinās veikt pienākumus atbilstoši ES piesardzības un maksātspējas noteikumiem;
- pamatotas aizdomas par paredzētā darījuma saistību ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu vai terorisma finansēšanu darījuma brīdī, pirms tā vai arī aizdomas par šādu darbību veikšanas mēģinājumu, kā arī aizdomas, ka līdzdalības iegūšana varētu palielināt šādu risku;
- atbildīgā iestāde, kas saņem paziņojumu, divu darba dienu laikā rakstveidā apstiprina tā saņemšanu;
- atbildīgajai iestādei maksimāli trīsdesmit darba dienu laikā ("vērtēšanas periods") no saņemšanas apstiprinājuma brīža ir jānovērtē līdzdalības iegūšanas pieprasījums; novērtēšanas periodu var pagarināt līdz piecdesmit darba dienām, ja potenciālais līdzdalības ieguvējs ir ārpus Kopienas esošas valsts pakļautībā un dzīvo trešā valstī, kurā pastāv likumiski šķēršļi nepieciešamās informācijas nosūtīšanai;
- atbildīgā iestāde nepieciešamības gadījumā ir tiesīga pieprasīt no potenciālā līdzdalības ieguvēja konkrētu papildu informāciju; gaidot pieprasītās informācijas iesniegšanu, vērtēšanas periods tiek pārtraukts ne vairāk kā uz desmit darba dienām.

2.8 Ja kompetentās iestādes atkārtoti pieprasa papildu informāciju, vērtēšanas periodu nepagarina.

2.9 Novērtēšana aprobežojas ar piesardzības jautājumiem un jautājumiem saistībā ar cīņu pret naudas atmazgāšanu. Atbildīgajām iestādēm nav tiesību noteikt nekādus priekšnoteikumus saistībā ar plānoto līdzdalības līmeni vai izskatīt līdzdalības iegūšanu no tirgus ekonomisko prasību viedokļa. Vairāki konkurējoši līdzdalības iegūšanas pieprasījumi vienā un tai pašā sabiedrībā ir jāizskata nediskriminējošā veidā.

2.10 Saskaņā ar projektiem Komisija būs tiesīga pieprasīt paskaidrojumu par jebkuru līdzdalības apstiprinājumu vai noraidījumu, kā arī dokumentu kopiju, kas pamatoja atbildīgās iestādes novērtējumu.

2.11 Komisijas uzdevums būs ierosināt un lemt par nepieciešamo novērtēšanas kritēriju piemērošanu, ņemot vērā tirgus attīstību un vienotas kritēriju piemērošanas nepieciešamību Eiropas Savienībā, izmantojot Komisijas pilnvaru īstenošanas kārtību.

3. Komitejas apsvērumi

3.1 **Par formu:** direktīvu grozīšana ar vienu vai vairākām citām direktīvām ir saprotama; saprotams ir arī fakts, ka grozītā direktīva pamatojas uz tādu pašu juridisko bāzi kā direktīvas, ko tā groza.

3.2 Par saturu:

3.2.1 Nepieciešamās informācijas kritēriju un pārredzamības nepapildināmā saraksta princips ir atbalstāms. Visās dalībvalstīs tiktu izveidots saskaņota vai vienota sistēma, kas attiecas vienīgi uz pārrobežu darījumiem.

3.2.2 Piedāvātā sistēma nodrošina uzņēmumiem un ieguldītājiem ātrus pakalpojumus, to pārredzamību, datu apstrādes atpazīstamību un tiesisko noteiktību; šo sistēmu var pārtraukt tikai vienu reizi, noteiktos gadījumos un tā, sliktākajā gadījumā, samazina lēmuma pieņemšanas periodu attiecībā uz darījumiem Kopienas līmenī līdz sešām nedēļām (divpadsmit vai trīspadsmit nedēļu vietā).

3.2.3 Pēc šīm piezīmēm Komiteja arī atgādina, ka saskaņā ar speciālistu uzskatiem, vairāk par vienu no divām apvienošanās un līdzdalības iegūšanas operācijām beidzas ar neveiksmi, ka vairumā gadījumu priekšlaicīgas sinerģijas ir pārvērtētas un ka bankas sektorā 5 līdz 10 % klientu nomaina banku pēc operācijas.

4. Īpašas piezīmes

4.1. Vērtēšanas perioda pārtraukšanas gadījumi un to saistība ar papildu informācijas iesniegšanu ir jāprecizē; nepilnīga informācija var būt par iemeslu novērtēšanas atteikumam; šie pieprasījumi nedrīkstētu būt par iemeslu nepamatotam atteikumam: papildu informācijai būtu jāatbilst iepriekš sastādītajam sarakstam un nedrīkstētu noteikt papildu prasības. Ieinteresētajiem ieguldītājiem būtu jānodod iespēja prasīt vērtēšanas perioda pagarināšanu papildus datu iesniegšanai (uzņēmumos ar vairākām filiālēm un plašu līdzdalību situācija var būt sarežģīta).

4.2. Ātra novērtēšana var izrādīties virspusēja; Komisijas uzraudzībai nevajadzētu aprobežoties ar atteikuma gadījumiem, bet gan laiku pa laikam būtu jāveic aptaujas. Eiropas finanšu pakalpojumu regulatoru komitejas (Eiropas Banku uzraugu komiteja, Eiropas Apdrošināšanas un fondēto pensiju uzraugu komiteja un Eiropas Vērtspapīru regulatoru komiteja) ir izteikušas iebildumus pret grozījumu priekšlikumiem. Viņi izsaka bažas par vērtēšanas perioda samazināšanu, novērtēšanas kritēriju nepapildināmo sarakstu, piederības dalībvalsts un reģistrā-

cijas dalībvalsts uzraudzības iestāžu sadarbību un par Komisijas tiesībām pārskatīt lēmumu (*a priori* atteikuma lēmumu).

4.3. Praksē, ņemot vērā vairāk vai mazāk sarežģītu reālo situāciju un to, ka katrs gadījums ir īpašs, Komisijas piedāvātā metode, kura ietver dažas ierosinātās, detalizētas administratīvās procedūras (piemēram, pirmkārt, ir izvirzītas prasības, ka dalībvalsts atbildīgā iestāde rakstveidā apstiprina pieprasījuma saņemšanu 2 darbdienu laikā, sākot ar tā saņemšanas dienu, bet nevis atzītas pašreiz dalībvalstīs izmantotās metodes, kuras paredz apstiprināšanas veikšanu pieteikuma saņemšanas brīdī, otrkārt, laika periods, kas ir atbildīgās iestādes rīcībā pieteikuma izskatīšanai, sākas nevis ar pieteikuma saņemšanas datumu, bet ar datumu, kad ir izsniegts minētā pieteikuma saņemšanas apstiprinājums) varētu būt nepietiekami elastīga. Šāda pieeja varētu radīt grūtības sasniegt direktīvas pamatmērķi, proti, uzlabot tiesisko noteiktību, skaidrību un pārredzamību attiecībā uz procedūru, ko uzraudzības iestādes izmanto, lai apstiprinātu līdzdalības iegūšanu.

4.4. Saskaņā ar direktīvās noteiktajiem vispārējiem uzraudzības principiem piederības dalībvalsts uzraudzības princips būtu jāpiemēro arī potenciālā ieguvēja reputācijas novērtēšanai. Tādēļ ieguvēji, kuru reputācija jau ir novērtēta kādā no dalībvalstīm (kā tas ir gadījumos, kad uzņēmuma mītne atrodas ES) un kuru lietā nav parādījušies jauni fakti, būtu jāatbrīvo no atkārtotas novērtēšanas. Līdz ar to atbildīgajai iestādei, kas pārbauda attiecīgo uzņēmumu, nevajadzētu iebilst pret paredzamo iegūšanu, pamatojot to ar iespējamu potenciālā ieguvēja neatbilstību vai ar tā nedrošu pārvaldību gadījumā, ja potenciālais ieguvējs ir uzņēmums, kuru jau pārbaudījusi kādas citas dalībvalsts atbildīgā iestāde un ar kuru minētajai iestādei ir jākonsultējas. Ir jāizvairās no situācijas, kad dažādu atbildīgo valsts iestāžu pārbaudes rezultāts par vienu un to pašu uzņēmumu ir pretrunīgs.

4.5. Komiteja, atbalstot grozījumu priekšlikumus, uzskata ka Komisijas izpildes un kontroles struktūrām būtu jāveicina kritēriju piemērošanas reāla saskaņošana, kā arī nepieciešamības gadījumā jāpielāgo atsevišķi kritēriji un jāpārskata atsevišķi lēmumi.

Briselē, 2007. gada 18. janvārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

priekšsēdētājs

Dimitris DIMITRIADIS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Pārskats par vienoto tirgu"

(2007/C 93/06)

Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietniece *Margot Wallström* kdze, 2006. gada 5. oktobrī aicināja Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju izstrādāt izpētes atzinumu par tematu "Pārskats par vienoto tirgu"

Komitejas Birojs uzdeva Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētajai nodaļai sagatavot Komitejas atzinumu par šo jautājumu.

Nemot vērā jautājuma steidzamību, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 432. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 17. un 18. janvārī (17. janvāra sēdē), iecēla *Cassidy* kgu par galveno ziņotāju un ar 136 balsīm par, 42 balsīm pret un 9 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 EESK vēlētos, lai Komisijas noteiktajās vienotā tirgus prioritātēs būtu paredzēti šajā dokumentā aprakstītie pasākumi.

1.1.1 Lai novērstu atlikušos šķēršļus, kas traucē pabeigt vienotā tirgus veidošanu, jāpanāk līdzsvars starp ekonomikas dinamismu, sociālo dimensiju un ilgtspējīgu attīstību. Vienotā tirgus veidošanu būs iespējams pabeigt tikai tad, ja visi iedzīvotāji — darba devēji, darba ņēmēji, patērētāji utt. — uzskatīs, ka tas ir viņu interesēs. Jāgādā, lai būtu pēc iespējas vairāk to, kas gūst labumu no vienotā tirgus, un jāparedz kompensācijas pasākumi tiem, kas ir zaudētāji. Sabiedrības skepsi pret ES iespējams pārvarēt tikai tad, ja politikas atbilst iedzīvotāju aktuālajām vajadzībām. Tikai ar saiknes veidošanu vien nepietiks.

1.1.2 Lai spētu risināt globalizācijas izraisītās problēmas, proti, saglabātu konkurētspēju pasaules tirgū, nodrošinātu izaugsmi un attīstību, radītu vajadzīgo infrastruktūru, pārvarētu klimata pārmaiņas, panāktu energoapgādes drošību, reaģētu uz finanšu tirgu arvien pieaugošo ietekmi uz ekonomiku kopumā un izmantotu radušās iespējas, pilnībā jāizmanto vienotais tirgus. Tādēļ pasākumi, kuru mērķis ir liberalizācijas un konkurences sekmēšana, jāpapildina ar mikroekonomikas politikām nodarbinātības un izaugsmes nodrošināšanai, kā arī ar pasākumiem, kuru mērķis ir uz zinātnes atziņām balstīta sabiedrība, kas izriet no Eiropas Savienības vispārējā mērķa uzlabot tās tautu dzīves un darba apstākļus (Romas Līguma preambulā minētais mērķis, kas ietverts visos vēlākajos dokumentos). Tas ievērojami palīdzēs pabeigt vienotā tirgus veidošanu.

1.1.3 Valsts un ES līmenī vairāk līdzekļu jāiegulda izglītībā, apmācībā un pētniecībā. Investīcijas izglītībā, apmācībā un pētniecībā Eiropai ir nevis greznība, bet nepieciešamība. Tādēļ par prioritāti uzskatāma Eiropas Pētniecības telpas izveidošana un mūžizglītības ieviešana.

1.1.4 Pēc atkārtotām neveiksmēm Kopienas patenta ieviešanas jomā uzticība ES pētniecības politikai ir vairāk nekā cietusi. Ņemot vērā faktu, ka saprātīgā termiņā nav izdevies panākt vienotā tirgus par šā instrumenta izveidošanu, lai gan tas ir ļoti svarīgs uz zinātnes atziņām balstītai ekonomikai, ko ES

neatļaidīgi cenšas ieviest, mums būtu nopietni jāapsver, vai ir vēlams minēto instrumentu piemērot visām dalībvalstīm, ja joprojām nav iespējams panākt vienprātīgu vienošanos ⁽¹⁾.

1.1.5 EESK uzskata, ka ES līmenī būtu jārisina ne vien svarīgs patenti un ar to saistītā intelektuālā īpašuma jautājums, bet arī ekonomiskās spiegošanas jautājums. Šajā sakarībā EESK vaicā, vai būtu jāveic pasākumi, lai palielinātu Eiropas Tīkla un informācijas drošības aģentūras (ENISA) ⁽²⁾ lomu un prestižu nolūkā sekmēt ES uzņēmumu konkurētspēju un nepieļaut to, ka konfidenciāla informācija par ražošanas procesiem, pētījumiem un inovāciju nokļūst tādu konkurentu rīcībā, kas nav no ES dalībvalstīm.

1.1.6 Transatlantisko attiecību ietvaros Komisijai un Padomei vajadzētu būt prasīgakai attiecībā uz nediskriminācijas principa ievērošanu Savienoto Valstu vadībā. Tādējādi tām vajadzētu pieprasīt pirms vairāk ka 30 gadiem — ar mērķi analizēt un, iespējams, aizliegt ārzemju dalībnieku iesaistīšanos amerikāņu uzņēmumos, pamatojoties uz vienīgo, turklāt nedefinēto, "valsts drošības" kritēriju — izveidotās "Committee on Foreign Investments in the US" (CFIUS) darbības izbeigšanu. Tāpat, korporatīvā tiesvedībā, piedaloties ārzemju un ASV uzņēmumiem, ir tendēta par labu pēdējiem.

1.1.6.1 Ja nav iespējams garantēt nediskrimināciju uzņēmumu apvienošanās vai iegādes procesā, vai veicot uzņēmējdarbību, ES vajadzētu nopietni izskatīt iespēju attiecīgās lietas iesniegt PTO Strīdu izšķiršanas komitejā vai izveidot (CFIUS) līdzīgas struktūras. Minētie principi būtu arī jāievēro attiecībās ar citiem ES partneriem.

1.1.7 Uzlabojot tiesību aktu izstrādi, iespējams vienkāršot uzņēmējdarbības apstākļus, kā arī nodrošināt labāku pārredzamību iedzīvotājiem un patērētājiem. Tomēr, izstrādājot mazāk noteikumu, ne vienmēr uzlabojas normatīvā sistēma. EESK atbalsta juridisku instrumentu izmantošanu svarīgās jomās, piemēram, tādās jomās, uz kurām attiecas veselības aizsardzības un drošības minimumu nodrošinoši tiesību akti un kurās valsts tiesību aktu piemērošana nebūtu lietderīga.

⁽¹⁾ Sk., piemēram, OV C 185, 8.8.2006.

⁽²⁾ Plašāka informācija pieejama tīmekļa vietnē www.enisa.europa.eu

1.1.8 Sociālo partneru kolektīvie līgumi, kas daudzās dalībvalstīs ir lēmumu pieņemšanas politiskā procesa svarīga sastāvdaļa, var arī noderēt politiku izstrādē un palīdzēt nodrošināt atbalstu Eiropas līmenī veiktiem pasākumiem. Tomēr, lai tas būtu iespējams, ieinteresētām jābūt abām sociālajā dialogā iesaistītajām pusēm.

1.1.9 Eiropas Komisijai un dalībvalstīm jāizpilda solījums līdz 2012. gadam par 25 % samazināt administratīvo slogu uzņēmumiem. Tomēr EESK pauž bažas, ka minētais solījums formulēts pārāk plaši un uzskata, ka tas ir vēlreiz jāprecizē. Ja netiks apstiprināta pārdomātāka pieeja, nespēja pildīt solījumu var tikai graut uzticību.

1.1.10 Piemērojot regulas, tiku radīta skaidrāk saprotama tiesiskā vide gadījumos, kad tas iespējams, un regulu piemērošana varētu būt konsekvenci sekmējošs faktors.

1.1.11 Vienotā tirgus pamatā ir uz profesionālās kvalifikācijas un diplomu savstarpēja atzīšana; tas attiecas, piemēram, uz vecmātēm, kuru profesionālā kvalifikācija un diplomu netiek savstarpēji atzīti, kaut arī ir spēkā attiecīgas ES direktīvas.

1.1.12 EESK atgādina, ka augšupēja saskaņošana pat starp 27 valstīm ir vienotā tirgus svarīga iezīme, lai cik grūti to nebūtu panākt.

1.1.13 Visos posmos būtu jākonsultējas ar sociālajiem partneriem, lai pieņemamā termiņā nodrošinātu nepieciešamo administratīvo vienkāršošanu un tiesību aktu labāku izstrādi. Lai Eiropas Savienība nezaudētu tās iedzīvotāju uzticību, ir svarīgi šajā jomā panākt jūtamus rezultātus.

1.1.14 EESK vēlētos, lai vienotā pakalpojumu tirgus darbība tiktu uzlabota ātrāk. Citādi iekšējā tirgus izveidi nevar uzskatīt par pabeigtu. Komiteja atzinīgi vērtē Eiropas Parlamenta veiktos grozījumus Pakalpojumu direktīvā, tie lielā mērā atbilst Komitejas ierosinājumiem. Daži punkti tomēr vēl jāprecizē un jāpilnveido, piemēram, vispārējās nozīmes pakalpojumu jomā. Tagad, kad Eiropas Parlaments ir pieņēmis pakalpojumu direktīvu, uzņēmumi var gūt reāli sajūtamu labumu no dibinājumbrīvības iespējas sniegt pārrobežu pakalpojumus.

1.1.15 EESK ir acinājusi finanšu pakalpojumu jomā⁽³⁾ nodrošināt dinamisku konsolidāciju, izvairoties no tādu papildu prasību pieņemšanas dalībvalstu līmenī, kas nav paredzētas ES tiesību aktos ("goldplating"); tomēr Komiteja ir arī norādījusi, ka tam jānotiek atbilstīgi Lisabonas stratēģijai un ievērojot Eiropas sociālā modeļa īpatnības. Tas attiecas arī uz pārrobežu finanšu pakalpojumu sniegšanu (piemēram, akciju tirdzniecība un tiesību uz papildu pensiju pārņemšana) un uz elementāriem finanšu pakalpojumiem, piemēram, bankas konta universālas pieejamības nodrošināšanu. Tā kā pieaug finanšu darījumu nozīme ekonomikā un, ņemot vērā dinamiskās un kreatīvās inovācijas minētajā jomā (piemēram, drošības fondi un privāts pamatkapitāls), nozares regulējumā ir jāņem vērā izrietošais sistēmiskais risks un ietekme uz reālo ekonomiku, tomēr jāpieņem noteikumi, kuru mērķis ir nepieļaut neproduktīvas sekas. EESK aicina

⁽³⁾ Atzinums par tematu "Baltā grāmata par finanšu pakalpojumiem", OV C 309, 16.12.2006.

Komisiju pēc iespējas ātrāk iesniegt tiesību aktu projektus, kuru mērķis ir panākt, lai institucionālie ieguldītāji sniegtu plašāku informāciju par to īstenoto politiku investīciju un balsošanas jomā. Šādu tiesību aktu projektu iesniegšana atbilstu Komisijas rīcības plānam Likumu par uzņēmējdarbību un uzņēmumu pārvaldības modernizācija.

1.1.16 Nodokļu politikas pasākumiem — tādā apmērā, kādā tos iespējams veikt Eiropas līmenī — jāsekmē vienotā tirgus izveides pabeigšana, un tajos pietiekami daudz uzmanības jāpievērš iepriekš minētā līdzsvara līdzsvara nodrošināšanai starp ekonomikas dinamismu, sociālo dimensiju un ilgtspējīgu attīstību. Pie šiem pasākumiem pieskaitāma arī nodokļu bāzes saskaņošana uzņēmumu aplikšanas ar nodokļiem jomā un izvairīšanās no nodokļu dubultās uzlikšanas. Vienotajā tirgū nav pieļaujama nodokļu dubultā uzlikšana.

1.1.17 EESK aicina arī Komisiju, pārbaudīt vienotā tirgus darbības ierobežojumus, ko noteikušas dalībvalstis, valsts iestādes vai profesionālās organizācijas. (*)

1.1.18 Galvenā problēma ir tā, ka, piemēram, apdrošināšanas produktu saturu ļoti ietekmē vietējie juridiskie un ar nodokļu uzlikšanu saistītie apstākļi. Tas attiecas uz obligāto apdrošināšanu, kā arī daudziem citiem svarīgiem apdrošināšanas produktiem, piemēram, tādu dažādu risinājumu piedāvāšanu kā māsaimniecību apdrošināšanā pret ugunsgrēku iekļauta apdrošināšana pret dabas katastrofām vai parastā apdrošināšanas produktā iekļauta apdrošināšana pret terora aktiem.

1.1.19 Viens no kavēkļiem, kas traucē pabeigt vienotā tirgus izveidi, ir darba ņēmēju pārvietošanās brīvības būtisku ierobežojumu saglabāšana. EESK uzstājīgi aicina tās dalībvalstis, kas neatļauj darbaspēka brīvu kustību, atcelt attiecīgos ierobežojumus. Iedzīvotāju brīva pārvietošanās ir viens no galvenajiem vienotā tirgus elementiem, un no mobilitātes ieguvēji ir arī darba ņēmēji.

1.1.20 Šķiet, ka MVU no vienotā tirgus negūst tik daudz priekšrocību, cik būtu iespējams. Tā kā ES pastāv būtiski šķēršļi, kas traucē pakalpojumu tirdzniecību, tā veido tikai 20 % no kopējā tirdzniecības apjoma Eiropā. Pakalpojumu direktīvai būtu ievērojami jāuzlabo uzņēmējdarbības veikšanas un nodarbinātības iespējas, jo īpaši — ar ierosinātā pārbaudes mehānisma palīdzību, kā arī izmantojot tikai vienu kontaktpunktu pakalpojumu sniedzējiem no citām valstīm.

1.1.21 Iekšējā tirgus darbībai vitāli svarīga ir pārredzamība un atklātība publiskā iepirkuma jomā. Nolūkā papildināt 2004. gadā pieņemto tiesību aktu paketi ir ļoti svarīgi ātri paveikt tā saucamo "pārskatīšanas" direktīvu atkārtotu izskatīšanu, kas notiek pašlaik. Nebūtu vēlams pieļaut Komisijas ierosinātās reformas prasību mikstināšanu, jo īpaši tas attiecas uz prasību ievērot pietiekami ilgu apturošu termiņu starp lēmuma pieņemšanu un līguma parakstīšanu, turklāt nosakot, ka līgums nav spēkā, ja nav izpildīti zināmi ar izziņošanu saistīti kritēriji.

⁽⁴⁾ Direktīva Nr. 2005/36/EK (2005. gada 7. septembris) par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu, OV Nr. L 255.

1.1.22 Publiskā iepirkuma tirgus atvēršanu intensīvi apspriež gan sabiedrība kopumā, gan privātas ieinteresētās personas, un pastāv būtiskas viedokļu atšķirības par to, kāda pieceja būtu jāizvēlas. Atverot publiskā iepirkuma tirgu, jāņem vērā tādi svarīgi aspekti kā nodarbinātība, kā arī sociāli un ar vides aizsardzību saistīti jautājumi — tie šajā procesā ir vienlīdz svarīgi.

1.1.23 Strīdu risināšanas tīkls SOLVIT darbojas apmierinoši un varētu būt ideāli piemērots juridisku šķēršļu pārvarēšanas līdzeklis (tie bieži rodas nepareizas piemērošanas dēļ, kuras iemesls, savukārt, ir vai nu informācijas trūkums, vai ierēdņu nepietiekama apmācība, vai arī protekcionisms), tomēr minētajam tīklam noteikti ir vajadzīgi lielāki resursi un vairāk darbinieku dalībvalstu galvaspilsētās. Būtu jāīsteno strukturēta reklāmas kampaņa, lai veicinātu MVU informētību par minētā mehānisma esamību un tā sniegtajām iespējām.

1.1.24 EESK ir izstrādājusi vienotā tirgus darbību traucējošu šķēršļu detalizētu katalogu⁽⁵⁾, lai sekmētu reālistisku izpratni par tādām regulējuma jomā joprojām pastāvošām problēmām, kas jāatrisina, lai pabeigtu Eiropas vienotā tirgus veidošanu. Tie ne vienmēr ir valsts radīti šķēršļi.

1.1.25 Saskaņā ar 2003. gadā noslēgto iestāžu nolīgumu EESK sadarbībā ar Eiropas Komisiju izstrādā datu bāzi (PRISM II), lai apkopotu informāciju par ES līdzregulējuma un pašregulējuma iniciatīvām⁽⁶⁾. EESK un jo īpaši tai pakļautā Vienotā tirgus novērošanas centra (SMO) locekļi ir gatavi palīdzēt Komisijai un dalībvalstīm. SMO katru gadu dažādās dalībvalstīs organizē publiskas apspriedes, kurās īpaša uzmanība tiek pievērsta nodarbinātībai jaunajās dalībvalstīs.

1.1.26 Ņemot vērā EESK īpašās zināšanas un to reprezentatīvo raksturu, Komiteja uzskata, ka tā varētu piedalīties ietekmes novērtējumu izstrādē, ko Komisija plāno veikt regulāri. Ļoti svarīgi ir tas, lai tiesību aktu projektos tiktu atspoguļota viedokļu daudzveidība un lai tie būtu cik vien iespējams precīzi un objektīvi pamatoti. Nododot ietekmes novērtējumus pirmām kārtām EESK ziņā un tai dodot iespēju sniegt par tiem komentārus pirms to nosūtīšanas ES iestādēm, būtu iespējams atbilstīgi Eiropas Atjaunošanas partnerības principiem nodrošināt daudz lielāku atbalstu ES likumdošanas iniciatīvām⁽⁷⁾.

1.1.27 Visbeidzot, lai pabeigtu iekšējā tirgus veidošanu, par prioritāti būtu jāuzskata patērētāju informēšana par vienotā tirgus sniegtajām priekšrocībām un aicinājums tās izmantot.

2. Ievads

2.1 Šis izpētes atzinums ir izstrādāts pēc Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietnieces komisāres Wallström kdzes 2006. gada 5. oktobra pieprasījuma Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai.

⁽⁵⁾ EESK Vienotā tirgus novērošanas centrs (SMO) ir izstrādājis šķēršļu detalizētu katalogu, kas ir pieejams SMO tīmekļa vietnē http://eesc.europa.eu/smo/news/index_en.asp.

⁽⁶⁾ Minētā datu bāze būs pieejama Vienotā tirgus novērošanas centra tīmekļa vietnē 2007. gada pirmajā pusē (http://eesc.europa.eu/smo/index_en.asp).

⁽⁷⁾ Skatīt, piemēram, OV C 221, 8.9.2005.

2.2 Komiteju aicināja apsvērt Eiropas Komisijas izvirzītās prioritātes, lai palīdzētu izstrādāt ziņojumu, kas jāiesniedz Eiropas padomes 2007. gada pavasara sanāksmei, un, visbeidzot, sniegtu ieguldījumu galīgā ziņojuma izstrādē.

2.3 Tā kā Komitejas darba kalendārais plāns bija sasprings, tā nolēma pievērsties dažiem galvenajiem jautājumiem un norādīt dažas galvenās jomas, kurās, pēc Komitejas domām, ir vēlams turpmāks progress.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1 Sākotnēji bija paredzēts, ka, izveidojot vienoto tirgu, dažādas valsts regulējuma paketes aizstās ar vienotu ES mēroga regulējumu, tādējādi radot līdzvērtīgus spēles noteikumus, ar kuru palīdzību Eiropas ekonomika spētu pilnībā īstenot savu potenciālu. Praksē pārāk bieži uzskata, ka ES regulējums nevis aizstāj valsts regulējumu, bet to papildina.

3.2 Globalizācija ir faktors, kura nozīme ir pieaugusi un kas ir vienlaicīgi gan problēma, gan iespēja. Šo problēmu būs iespējams atrisināt tikai pilnībā izmantojot vienotā tirgus potenciālu.

3.3 Šajā sakarā EESK atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas nodomu izstrādāt jaunu politikas programmu, kuras pamatā ir jauna partnerība un iestāžu efektīvāka sadarbība. Saskaņā ar minēto kopējo programmu valstu valdībām, kā arī reģionālajām un vietējām pašpārvaldēm arī jāuzņemas atbildība par rezultātu sasniegšanu un Eiropas tuvināšanu iedzīvotājiem.

3.4 Noraidāms ir uzskats, ka vairāk tiesību aktu nozīmē "vairāk Eiropas". Vai tie ir visefektīvākais izvēlēta mērķa sasniegšanas līdzeklis? Tādu tiesību aktiem alternatīvu risinājumu kā paraugprakses ieviešana līdzregulējuma un pašregulējuma jomā vai kolektīvo līgumu sekmēšana būtu jāuzskata par svarīgu un jāveicina to plašāka izmantošana, tajā pašā laikā neaizmirstot uzturēt sociālo dialogu — to sekmēt Komisija ir aicināta Līgumā —, lai panāktu kolektīvo līgumu noslēgšanu.

3.5 Tomēr likumdošanas un politikas izstrādes procesos būtu jānodrošina labāka ietekmes novērtējumu, izvērtējumu un publisku apspriežu izmantošanas efektivitāte un kvalitāte (Vai tika panākts iecerētais tiesību akta projekta mērķis? Ja nē, tad kādēļ?). Šajā sakarībā Komiteja izstrādās arī izpētes atzinumu par tematu "Sociālās ietekmes novērtējumu saturs, procedūru un metožu kvalitātes standarti sociālo partneru un citu pilsoniskās sabiedrības dalībnieku skatījumā".

3.6 Vienotais tirgus ir sekmīgi darbojies dažās nozarēs, kurās skartas daudzu patērētāju intereses (piemēram, produktu drošība un pārdevēja sniegtās garantijas), bet citās jomās progress norisinājies lēni vai arī tiešām lietotājam joprojām nav manāms (piemēram, finanšu pakalpojumi vai Kopienas patents).

3.7 Darba vietu radīšana un darbinieku mobilitāte ir piekai-tāma vienotā tirgus svarīgākajiem mērķiem, un apmācības un izglītības programmas vairāk jāorientē uz gatavošanos “uz zinātnes atziņām balstītai ekonomikai”. Tomēr vienotais tirgus pats par sevi neatrisinās Eiropas darba tirgus problēmas, un papildus būs nepieciešami arī proaktīvi pasākumi.

3.8 Likumdošanas iniciatīvas būtu jāizstrādā tā, lai tās būtu viegli saprotamas ne vien likumdevējām iestādēm, bet arī poten-ciālajiem tiešajiem lietotājiem. Tas pats princips būtu jāattiecina uz regulējumu.

3.9 Tiesību aktu labāka izstrāde būtu jāuzskata par svarīgāku prioritāti. EESK par minēto jautājumu ir izteikusies vairākos atzi-numos ⁽⁸⁾. Gan Komisijas rīkotajās konsultācijās, gan no dalīb-valstīm ir gūts daudz ziņu, ka, direktīvas transponējot valsts tiesību aktos, dalībvalstu pārvaldes iestādes bieži padara stingrākas sākotnējā tiesību aktā paredzētās prasības (t.s. “gold plating”). MVU tas ietekmē smagāk nekā lielus uzņēmumus. MVU īpašniekiem bieži pašiem jāveic visi uzdevumi, ko lielas organizācijas var nodot speciālistu pārziņā.

3.10 Labāka īstenošana un piemērošana ir vienotā tirgus pastāvēšanas galvenais priekšnoteikums. EESK atzinumā par tematu “ES un valstu administrāciju īstenotā prakse un savstar-pējā saikne” ⁽⁹⁾ norāda uz šādiem pašreizējiem trūkumiem:

- dažās dalībvalstīs ir maz sakaru starp ierēdņiem, kas piedalās sarunās Briselē, un ierēdņiem, kas atbildīgi par īstenošanu attiecīgajā valstī;
- citās dalībvalstīs neskaidrības rodas tādēļ, ka sarunās par dažādiem ierosinātas direktīvas aspektiem piedalās vairākas valdības iestādes un līdz ar to šo valstu valdībām ne vienmēr ir saskaņots viedoklis.

3.11 Labāk īstenojot un piemērojot tiesību aktus, tiek novērsta vienotā tirgus fragmentācija.

3.12 Skaidri redzams, ka valsts pārvaldes iestāžu viedoklis nav pietiekami saskaņots, un Eiropas Savienības efektivitāti apdraud dalībvalstis, kas nepilda pašas savus lēmumus. Dažās dalībvalstīs attiecībā uz vienotā tirgus jautājumiem maz tiek darīts valsts līmeņa saziņas un informātikas politikas jomā, un sabiedrību maz informē par veiksmīgākajiem piemēriem. Dalīb-valstu valdības, parlamentu un plašsaziņas līdzekļi nejut morālu pienākumu sniegt savu ieguldījumu. Lai Eiropas iedzīvotāji tiešām sajustu, ka norises, tostarp arī Konstitūcija, kuras ratifikā-cija ir apstājusies, nav iespējamās bez viņu līdzdalības, vairāk jāiesaista sociālie partneri un pilsoniskā sabiedrība. Tomēr uzmanība jāpievērš ne tikai saziņas problēmām. Pirmais solis ceļā uz ES iedzīvotāju uzticības atgūšanu ir tas, ka ES arī turpmāk jārod veids, kā novērst steidzami risināmās Savienības problēmas.

Briselē, 2007. gada 17. janvārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁸⁾ Tostarp atzinumā par tematu “Tiesību aktu labāka izstrāde”, OV C 318, 23.12.2006; atzinumā par tematu “ES tiesību aktu ieviešanas un izpildes uzlabošanu”, OV C 318, 23.12.2006, ziņotājs: van Iersel kgs, OV C 24, 31.01.2006.; atzinumā par tematu “Vienkāršošanas stratēģija”, OV C 309, 16.12.2006, ziņotājs: Cassidy kgs, informatīvā ziņojumā “Pašreizējais kopregulācijas un pašregulācijas stāvoklis vienotajā tirgū”, galīgā redakcija, ziņotājs: Vever kgs un Vienotā tirgus novērošanas centra publikācijā “Paplašinātā vienotā tirgus stāvoklis”, Market, 2004. gada oktobris, EESC-C-2004-07-NE. Šā dokumenta I pielikumā ir atrodams nesen pieņemtu EESK atzinumu saraksts.

⁽⁹⁾ OV C 325, 30.12.2006, ziņotājs: van Iersel kgs.

PIELIKUMS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumam

Pārskatītā atzinuma projekta sekojošs teksts tika noraidīts par labu pilnsapulces pieņemtajam grozījumam, kas ieguva vismaz vienu ceturtdaļu balsu:

“1.1.11 EESK atgādina, ka detalizēta saskaņošana pat starp 27 valstīm ir vienotā tirgus svarīga iezīme, lai cik grūti to nebūtu panākt. Šajā sakarā jāuzsver savstarpējās atziņas nozīme.”

Rezultāts:

89 balsis par punkta grozīšanu,

72 pret

un 24 atturējās.

Grozījumi, kas saņēma vismaz vienu ceturtdaļu balsu, bet kurus noraidīja debašu laikā:

Svītrot 1.1.16. punktu:

“EESK arī aicina Komisiju, dalībvalstis (vai valsts iestādes) pārbaudīt vienotā tirgus darbības ierobežojumus, ko noteikušas profesionālās organizācijas.”

Rezultāts:

67 balsis par punkta svītrošanu,

93 pret

un 33 atturējās.

Svītrot 1.1.17. punktu:

“Galvenā problēma ir tā, ka, piemēram, apdrošināšanas produktu saturu ļoti ietekmē vietējie juridiskie un ar nodokļu uzlikšanu saistītie apstākļi. Tas attiecas uz obligāto apdrošināšanu, kā arī daudziem citiem svarīgiem apdrošināšanas produktiem, piemēram, tādu dažādu risinājumu piedāvāšanu kā mājsaimniecību apdrošināšana pret ugunsgrēku iekļauta apdrošināšana pret dabas katastrofām vai parastā apdrošināšanas produktā iekļauta apdrošināšana pret terora aktiem.”

Rezultāts:

82 balsis par punkta svītrošanu,

94 pret

un 20 atturējās.

1.1.18. punktu grozīt sekojoši

“Viens no kaveļiem, kas traucē pabeigt vienotā tirgus izveidi, ir darba ņēmēju pārvietošanās brīvības būtisku ierobežojumu saglabāšana. EESK uzstājīgi aicina tās dalībvalstis, kas neatļauj darbaspēka brīvu kustību, atcelt attiecīgos ierobežojumus. Iedzīvotāju brīva pārvietošanās ir viens no galvenajiem vienotā tirgus elementiem, un no mobilitātes ieguvēji ir arī darba ņēmēji. Tomēr dalībvalstīs spēkā esošo standartu un noteikumu atšķirību rezultātā veidojas tāds Vienotais darba tirgus, kura visos aspektos nav ievērota prasība nodrošināt vienlīdzīgus noteikumus visiem, lai gan tā ir būtiska prasība daudzās citās vienotā tirgus jomās. Piemēram tiesvedība “Laval” lietā ⁽¹⁾, kuru Eiropas Kopienu tiesa skatīja 2007. gada 9. janvārī, vai “Viking Line” lieta, skaidri pierāda, ka šajā jomā nepieciešama konkrēta rīcība. Turklāt tā vietā, lai aicinātu darbaspēku uz turieni, kur pieejamas darbavietas, daudz atbilstošāk iedzīvotāju vajadzībām būtu veidot darbavietas tur, kur pieejams darbaspēks ⁽²⁾. Tam vajadzīga atbilstoša vietēja, reģionāla un struktūrpolitika, kas papildina vienoto tirgu. Šāda politika ievērojami veicinātu iedzīvotāju labvēlīgāku attieksmi pret Eiropas Savienību.”

(1) Tiesvedība starp Latvijas būvniecības uzņēmumu un Zviedrijas arodbiedrībām par Latvijas strādnieku, kas Zviedrijas pilsētā Vaxholm veica skolas būvniecību, darba apstākļiem. Šīs tiesvedības iznākums ir būtiski svarīgs turpmākajās darba ņēmēju un darba devēju attiecībās, un tā cēlonis ir standartu atšķirības Latvijā un Zviedrijā. Šādas atšķirības pastāv arī starp citām ES dalībvalstīm.

(2) OV C 234, 30.9.2003.

Rezultāts:

79 balsis par punkta grozīšanu,

99 pret

un 17 atturējās.

Svītrot 3.1. punkta pēdējo teikumu

Sākotnēji bija paredzēts, ka, izveidojot vienoto tirgu, dažādas valsts regulējuma paketes aizstās ar vienotu ES mēroga regulējumu, tādējādi radot līdzvērtīgus spēles noteikumus, ar kuru palīdzību Eiropas ekonomika spētu pilnībā īstenot savu potenciālu. ~~Praksē pārāk bieži uzskata, ka ES regulējums nevis aizstāj valsts regulējumu, bet to papildina.~~

Rezultāts:

85 balsis par punkta grozīšanu,

86 pret

un 23 atturējās.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas ATZINUMS par tematu "Priekšlikums Padomes Regulai, ar ko izveido shēmu, lai kompensētu papildu izmaksas, kuras radušās Azoru salu, Madeiras, Kanāriju salu, Francijas Gviānas un Reinjona departamentu zvejniecības produktu tirdzniecībā 2007.—2013. gadā"

COM(2006) 740 galīgā redakcija — 2006/0247 (CNS)

(2007/C 93/07)

Padome 2006. gada 18. decembrī saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 37. un 299. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

Komitejas Birojs 2006. gada 12. decembrī uzdeva Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētajai nodaļai sagatavot Komitejas atzinumu par šo tematu.

Nemot vērā jautājuma steidzamību, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 432. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 17. un 18. janvārī, (2007. gada 17. janvāra sēdē) iecēla **Sarró Iparraguirre** **kgu** par galveno ziņotāju un ar 81 balsi par, 3 balsīm pret un 7 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 EESK atbalsta Komisijas priekšlikumu regulai, ar ko izveido shēmu, lai kompensētu papildu izmaksas, kuras radušās ES attālāko reģionu zvejniecības produktu tirdzniecībā 2007.–2013. gadā.

1.2 EESK iesaka, lai Komisija izskaidrotu šīs kompensācijas piemērojamību attiecībā uz zvejas kuģiem, kuri peld ar Venečuēlas karogu un zvejo Kopienas ūdeņos.

2. Ievads

2.1 Eiropas Savienība kopš 1992. gada ir sniegusi atbalstu zvejas produktu ražotājiem attālākajos reģionos, lai kompensētu papildu izmaksas par zvejas produktu transportēšanu uz Eiropas tirgiem.

2.2 2003. gadā Padome pieņēma Regulu (EK) Nr. 2328/2003, ar kuru ievieš shēmu, lai kompensētu papildu izmaksas par šādu reģionu zvejniecības produktu realizāciju:

- Azoru salas;
- Madeira;
- Kanāriju salas;
- Franču Gviāna;
- Reinjona.

2.3 Regula (EK) Nr. 2328/2003 zaudē spēku 2006. gada 31. decembrī. Tādēļ Komisija ir ierosinājusi jaunu regulu, paredzot ilgāku darbības laiku (no 2007. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim) un gada budžetu 15 milj. EUR apmērā (tādu pašu kā iepriekšējais budžets).

2.4 2003. gada 29. oktobrī EESK pieņēma atzinumu ⁽¹⁾, kurā atbalstīja Regulu (EK) Nr. 2328/2003, un tajā tika sniegti vairāki ieteikumi.

⁽¹⁾ OVC 32, 5.2.2004.

3. Vispārējās piezīmes

3.1 Komisijas pašreizējo priekšlikumu paredzēja iepriekšējā regula, saskaņā ar kuru Komisijai līdz 2007. gada 1. janvārim bija jāsniedz pirmais ziņojums ar priekšlikumiem par nepieciešamajiem pasākumiem, lai sasniegtu kompensācijas mērķus attiecībā uz attālākajiem reģioniem, kuru zvejniecības produkcija tiek realizēta Eiropas kontinentālajā daļā.

3.2 Attiecībā uz pasākumiem, kurus Komisija ierosina jaunajā regulā, ir ņemti vērā konsultāciju gaitā izteikti ieinteresēto pušu un reģionālo pārvaldes iestāžu viedokļi, kā arī ārējā pētījuma "Kopējās zivsaimniecības politikas strukturālie aspekti attālākajos reģionos" secinājumi un Eiropas Parlamenta un EESK sniegtie ieteikumi.

3.3 Vadoties no šiem principiem un izvērtējot visus Komisijas ierosinātos pasākumus, EESK atbalsta iesniegto jaunās regulas projektu.

4. Īpašas piezīmes

4.1 Priekšlikumā par kompensēšanas shēmas turpināšanu ir panākta augstāka subsidiaritātes pakāpe, jo dalībvalstīm ir atļauts noteikt produktus, par kuriem var saņemt kompensāciju, kā arī to daudzumus un kompensācijas summas.

4.2 Tādējādi katra dalībvalsts var vieglāk pielāgot savus kompensāciju plānus katrai dalībvalstij paredzētā piešķiruma robežās, ja to attaisno pārmaiņas apstākļos.

4.3 Iesniegšanas un izskatīšanas procedūras ir pielāgotas tā, lai samazinātu līdz minimumam dalībvalstu valsts un reģionālo pārvaldes iestāžu un Komisijas dienestu administratīvo slogu. Tādējādi priekšlikums iekļaujas Komisijas adaptīvajā Kopienas normatīvo aktu vienkāršošanas programmā.

- 4.4 Kopējā kompensācijas summa gadā nedrīkst pārsniegt:
a) Azoru salām un Madeirai	EUR 4 283 992
b) Kanāriju salām	EUR 5 844 076
c) Franču Gviānai un Reinjonai	EUR 4 868 700
- 4.5 Laikposmam no 2007. gada līdz 2013. gadam ir paredzēts gada budžets 15 milj. EUR apmērā (tāpat kā iepriekšējam laikposmam), ko segs Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds.
- 4.6 Šīs izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo regulu saskan ar EESK agrākajā atzinumā sniegtajiem ieteikumiem, tādēļ EESK tās atbalsta.
- 4.7 Atbalsts ir piešķirams tikai par tiem zvejas produktiem, kas iegūti un apstrādāti saskaņā ar Kopējās zivsaimniecības politikas noteikumiem.

Briselē, 2007. gada 17. janvārī

4.8 No to zvejas produktu saraksta, par kuriem netiek piešķirta kompensācija, ir izslēgti zvejas produkti, kurus nozvejojuši “zvejas kuģi, kas peld ar Venecuēlas karogu un zvejo Kopienas ūdeņos”. EESK uzskata, ka, ja jebkāds ES un Venecuēlas nolīgums paredz iespēju šīs valsts kuģiem gūt labumu no ierosinātās kompensēšanas shēmas, tas būtu skaidri jānorāda, kā arī būtu jānorāda tie Kopienas ūdeņi attālākajos reģionos, uz kuriem tiek attiecinātas kompensācijas par konkrētās valsts zvejas produktiem.

4.9 Visbeidzot, katra dalībvalsts ik gadu iesniedz ziņojumu par kompensēšanas shēmas īstenošanu, un Komisija vēlākais līdz 2011. gada 31. decembrim ziņo Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par šīs īstenošanas gaitu, vajadzības gadījumā pievienojot attiecīgas likumdošanas iniciatīvas.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti”

(2007/C 93/08)

ES prezidentvalsts Austrija saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu 2006. gada 24. maijā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu “Vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti”

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2006. gada 19. decembrī. Ziņotājs — Joost kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 432. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 17. un 18. janvārī (2007. gada 17. janvāra sēdē), ar 152 balsi par, 1 balsi pret un 1 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Ievads

1.1 Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) pozitīvi vērtē Austrijas prezidentūras pieprasījumu izstrādāt atzinumu par tematu “Vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti”. Vienlīdzīgu iespēju veicināšana cilvēkiem ar invaliditāti ir jāaplūko kā ilgstoša darbība, kas izvirzāma kā nozīmīgs jautājums visu ES prezidentvalstu darba plānos.

1.2 Šajā atzinumā EESK vēlas iezīmēt turpmākās attīstības tendences un īsi izklāstīt problēmas, ar kurām Komisijai pašreizējo pilnvaru termiņa otrajā pusē un pat arī pēc tam būs jāsašaras attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti. Šis atzinums būtu jāņem vērā arī, izvirzot prioritātes attiecībā uz Rīcības plāna invaliditātes jomā pēdējo posmu (2008.–2009. gadam), kā arī

pēc diviem gadiem atkal uzsākot diskusijas par budžetu, kas turpmāk ietekmēs plānošanu un prioritāšu noteikšanu.

1.3 Cilvēki ar invaliditāti veido 15 % no iedzīvotāju kopskaita, un to daļa palielinās līdz ar iedzīvotāju novecošanos. Tas nozīmē, ka paplašinātajā Eiropas Savienībā pašlaik ir vairāk nekā 50 miljoni cilvēku ar invaliditāti (¹). Tā ir ļoti liela ES iedzīvotāju daļa, un tādēļ vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana šiem cilvēkiem ir sociālajā, ētiskajā un politiskajā ziņā obligāta prasība, kas būtu jāizvirza par ES darbības prioritāti. Turklāt ir skaidrs, ka jāveic pasākumi cilvēku ar invaliditāti integrēšanai un jārada iespējas, lai pakalpojumi un preces būtu viņiem pilnībā pieejamas.

(¹) Saskaņā ar Eurostat 2002. gada datiem 44,6 miljoni iedzīvotāju vecumā no 16 līdz 64 gadiem (t.i. katrs sestais iedzīvotājs (15,7 %) apgalvo, ka viņiem ir ilglaicīga veselības problēma vai invaliditāte (*long-standing health problem or disability* — LSHPD).

1.4 EESK uzskata, ka vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanā cilvēkiem ar invaliditāti ir jāizmanto visi pasākumi, kas paredzēti Eiropas gadā (2007) par iespēju vienlīdzību visiem. Minētajos pasākumos ir svarīgi iesaistīt arī organizācijas, kas pārstāv cilvēkus ar invaliditāti, tāpat kā tas notika 2003. gadā, kas bija vēlēti cilvēkiem ar invaliditāti. Turklāt nākamais gads Eiropas Savienībai un dalībvalstīm būtu jāizmanto kā iespēja nostiprināt politiku un tiesību aktus, kas veicina vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti.

1.5 Cilvēki ar invaliditāti veido neviendabīgu grupu. Cilvēkiem ar atšķirīgu invaliditāti ir atšķirīgas vajadzības, kuras var apmierināt tikai tad, ja sabiedrība atzīst cilvēku ar invaliditāti vajadzības un iegūst par tām pēc iespējas visaptverošāku informāciju. Kustībai par cilvēku ar invaliditāti tiesībām ir liela nozīme šajā sakarā.

1.6 Eiropas Savienībā ir ievērojams skaits tādu cilvēku ar invaliditāti, kas nevar pilnībā piedalīties un iekļauties sabiedrībā, kā arī izmantot pamattiesības un civilās tiesības. Galvenā uzmanība būtu jāpievērš bērnu ar invaliditāti pilnīgai iekļaušanai sabiedrībā.

1.7 EESK atzinīgi vērtē 2006. gada decembrī pieņemto ANO Konvenciju, ar ko aizsargā cilvēku ar invaliditāti tiesības ⁽²⁾.

2. Secinājumi un ieteikumi

2.1 EESK aicina izmantot 2007. gadu — Eiropas gadu par iespēju vienlīdzību visiem, lai cilvēkiem ar invaliditāti nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas.

2.2 EESK aicina Komisiju ierosināt tādu vispārēju tiesību akta priekšlikumu attiecībā uz cilvēku ar invaliditāti tiesībām, kas veicinātu minēto personu aizsardzību pret diskrimināciju arī jomās, kas nav saistītas ar nodarbinātību, kā arī nostiprinātu principu integrēt invaliditātes politiku visās darbības jomās. Šāds tiesiskais regulējums nodrošinātu aizsardzības pret diskrimināciju prasību minimumu visās dzīves jomās ES mērogā. Tā kā tādējādi tiktu garantētu preču un pakalpojumu pieejamība, tas dotu ieguldījumu arī efektīvāka vienotā tirgus izveidē un Lisabonas stratēģijas mērķu sasniegšanā.

2.3 EESK aicina Komisiju un dalībvalstis vēl vairāk pievērst uzmanību cilvēkiem ar invaliditāti, un, pamatojoties uz Rīcības plānu invaliditātes jomā (*Disability Action Plan — DAP*), izstrādāt vērienīgu ES stratēģiju attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti.

2.4 EESK aicina dalībvalstis un Komisiju savas kompetences ietvaros turpināt centienus, lai, atzīstot, ka cilvēkiem ar invalidi-

tāti ir tādas pašas tiesības kā citām personām, nodrošinātu šo cilvēku pilnīgu iekļaušanu un līdzdalību sabiedrībā, lai meklētu iespējamās alternatīvas pastāvošajām iestādēm, kurās cilvēki ar invaliditāti dzīvo izolēti no kopienas — dažreiz nepiemērotos un necilvēcīgos apstākļos, un lai pakāpeniski īstenotu šādas alternatīvas iespējas.

2.5 EESK atkārtoti min prioritātes, kurām jāpievērš uzmanība, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti: labāka informētība par cilvēku ar invaliditāti tiesībām, šo personu piekļuve publiskām ēkām, informācijas sabiedrībai un transportam, jaunu valsts tiesību aktu izstrāde un atbalsts ģimenēm; tās ir prioritātes, kas būtu jāizvirza katrā sabiedrībā. Īpaša uzmanība ir jāpievērš bērniem ar invaliditāti un tam, lai viņiem tiktu nodrošināta pienācīga izglītība, integrācija un atbalsts, jo tādējādi tiktu veicināta viņu iesaiste sabiedrībā un mazināta atkarība no sociālajiem pakalpojumiem.

2.6 EESK aicina Eiropas Komisiju un dalībvalstis būt gatavām, lai ievērojami vairāk atbalstītu kustību par cilvēku ar invaliditāti tiesībām. Filozofiju “neko par cilvēkiem ar invaliditāti bez cilvēkiem ar invaliditāti” var īstenot tikai tad, ja valdības apzinās nepieciešamību atbalstīt invalīdu organizāciju tīklu. Uzreiz pēc pēdējās Eiropas Savienības paplašināšanas 2004. gada jūnijā 10 jauno dalībvalstu un Bulgārijas un Rumānijas invalīdu nevalstisko organizāciju nacionālās padomes šajā jautājumā pieņēma Budapeštas rezolūciju ⁽³⁾.

2.7 EESK aicina Komisiju un dalībvalstis izplatīt informāciju par paraugpraksēm un veiksmīgām darbībām, piemēram, par *Agenda 22* metodi, lai cilvēku ar invaliditāti pārstāvju iesaistītu pašvaldību rīcības programmu plānošanā un tādējādi vietējo pašvaldību līmenī nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti. EESK aicina dalībvalstis ievērot Augsta līmeņa grupas invaliditātes lietās izstrādātās pamatnostādnes par invaliditātes jautājumu iekļaušanu dažādās politikas jomās ⁽⁴⁾.

2.8 EESK pozitīvi vērtē Komisijas nodomu 2008. gadā uzsākt Eiropas iniciatīvu par e-iekļaušanu un aicina to veidot kā pēc iespējas tālejošāku iniciatīvu un galīgo pasākumu e-pieejamības principu integrēšanai visās attiecīgajās ES politikās.

2.9 Konkrētāk runājot, EESK aicina izstrādāt jaunu tiesisko regulējumu (pašlaik par to notiek apspriešana), ar ko pieejamības principus integrē jaunajā elektroniskās saziņas sistēmā un direktīvā par televīziju bez robežām, lai cilvēkiem ar invaliditāti nodrošinātu visas iespējas gūt labumu no šiem svarīgajiem saziņas līdzekļiem.

⁽³⁾ Skatīt, piemēram, http://www.eudnet.org/update/online/2004/jun04/edfn_02.htm

⁽⁴⁾ Augsta līmeņa grupas invaliditātes lietās 2004. gada 18.–19. marta sanāksmes darba dokumenti. Konceptijas dokuments “Invaliditātes jautājumu iekļaušana dažādās politikas jomās”, Augsta līmeņa grupa invaliditātes lietās.

⁽²⁾ ANO Konvencija par invalīdu tiesībām, ANO, Ņujorka, 2006. gads.

2.10 EESK aicina iekļaut attiecīgas prasības Direktīvā 2001/85/EK⁽⁵⁾, lai to saskaņotu ar jaunajiem EK tiesību aktiem par cilvēku ar invaliditāti tiesībām.

2.11 EESK aicina Komisiju un dalībvalstis veltīt visas nepieciešamās pūles un resursus, lai efektīvi īstenotu Padomes Direktīvu 2000/78/EK⁽⁶⁾, ar ko izveido tiesisko regulējumu par vienlīdzīgu attieksmi nodarbinātības jomā.

2.12 EESK uzskata, ka cilvēkiem ar invaliditāti paredzētās iestādes jāpārveido par augstas kvalitātes iestādēm, kurās katram ir nodrošinātas saziņas iespējas, lai cilvēki ar invaliditāti varētu iekļauties un piedalīties sabiedriskajā dzīvē, un aicina Eiropas Komisiju iekļaut šo jautājumu turpmākajās iniciatīvās, kas attiecas uz vispārējas intereses sociālajiem pakalpojumiem, un izvīzīt to kā ES struktūrfondu prioritāti.

2.13 EESK aicina Komisiju un dalībvalstis pievērst uzmanību sociālajiem pakalpojumiem un personīgajai palīdzībai cilvēkiem ar invaliditāti, neaizmirstot, ka palīgdienesti gan cilvēkiem ar invaliditāti, gan aprūpes darbiniekiem ļaus dzīvot normālu dzīvi un sniegt aktīvu ieguldījumu sabiedrībā.

2.14 Komisijas iniciatīvas par "labāku regulējumu" kontekstā, gatavojot jaunus tiesību aktu projektus, EESK aicina veikt ietekmes novērtējumu, ņemot vērā cilvēku ar invaliditāti specifiskumu un vajadzības. Turklāt visiem IKT instrumentiem, ko izmanto, lai uzlabotu ES tiesību aktu kvalitāti, pieņemšanu, transponēšanu un izpildi, būtu pilnībā jāatbilst pieejamības prasībām.

2.15 Ģimenes, kurās ir viens vai vairāki cilvēki ar invaliditāti, ir vairāk pakļautas nabadzības riskam, jo invaliditāte ir saistīta ar lielākiem ģimenes izdevumiem, kas var sasniegt līdz pat EUR 30 000 gadā⁽⁷⁾. Minētais fakts attaisno pozitīvas diskriminācijas pasākumus, piemēram, pabalstus (skaidrā naudā vai citās lietās (natūrā)) vai nodokļu atvieglojumus.

2.16 EESK aicina dalībvalstis pildīt un pārraudzīt attiecīgos tiesību aktus, kas ietekmē vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti. EESK atzīmē, ka direktīvas par gaisa un dzelzceļa satiksmi attiecas tikai uz starptautisko transportu, turpretī reģionālajā un vietējā līmenī cilvēkiem ar invaliditāti transporta līdzekļi nav pieejami.

⁽⁵⁾ Skatīt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/85/EK (2001. gada 20. novembris), kas attiecas uz īpašiem noteikumiem transportlīdzekļiem, kurus lieto pasažieru pārvadāšanai un kuros papildus autovadītāja sēdvietai ir vairāk nekā astoņas sēdvietas, un ar ko groza Padomes Direktīvas 70/156/EEK un 97/27/EK.

⁽⁶⁾ Skatīt Direktīvu 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju.

⁽⁷⁾ Pētījumā "Par cilvēku ar invaliditāti ekonomisko nevienlīdzību Barselonā. Invaliditātes izraisīta pārmērīgā ekonomiskā slodze", kuru 2006. gada martā veica Barcelonas pilsētas domes Cilvēku ar invaliditāti vietējais institūts, atklāts, ka ģimenes izdevumi, kas rodas kāda ģimenes locekļa invaliditātes dēļ, var sasniegt līdz EUR 30 000 gadā atkarībā no sociālās aizsardzības līmeņa un invaliditātes veida (<http://w3.bcn.es/fitxers/baccessible/greugecomparatiueconmic.683.pdf>).

3. Vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti — situācija dažādās jomās

3.1 Informētība un izglītība.

3.1.1 Informētībai par invaliditāti un tās pamanāmībai tika pievērsta liela uzmanība 2003. gadā, kas bija veltīts cilvēkiem ar invaliditāti Eiropā. Patiesu pārmaiņu veicināšana attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu cilvēkiem ar invaliditāti un informēšana par invaliditāti būtu jāiekļauj izglītības sistēmā. Rūpīgi sagatavota informācija plašsaziņas līdzekļos par cilvēku ar invaliditāti problemātiku ir svarīgs instruments, veidojot sabiedrības attieksmi pret cilvēkiem ar invaliditāti; skolām un plašsaziņas līdzekļiem būtu jāsadarbības, lai sasniegtu šo mērķi.

3.1.2 Ja bērniem un jauniešiem ar invaliditāti netiek nodrošinātas iekļaujošas izglītības iespējas, tad būs grūti panākt viņu integrāciju darba tirgū. Turpmākajos rīcības plānos un stratēģijās attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti par prioritāti būtu jāizvirza izglītības pieejamības uzlabošana.

3.1.3 Kaut arī EESK atzīst, ka kopš Madrides deklarācijas un Eiropas gada, kas bija veltīts cilvēkiem ar invaliditāti, ir panākts progress, tomēr šajā jomā vēl joprojām ir daudz kas darāms. Var minēt šādu piemēru: vairāk nekā 80 % publisko tīmekļa vietņu, tostarp ES iestāžu tīmekļu vietņu, vispār nav pieejamas cilvēkiem ar invaliditāti. Turklāt ir svarīgi, lai visas tīmekļa vietnes, kas sniedz pakalpojumus plašai sabiedrībai, arī būtu pieejamas.

3.1.4 EESK īpaši aicina izstrādāt standartus, par kuriem Eiropas standartizācijas iestādes vienojas, ka tie ir obligāti saistībā ar preču un pakalpojumu publisko iepirkumu, kā arī tiesību aktus par IKT preču un pakalpojumu pieejamību.

3.1.5 Ar ideju par "projektēšanu visiem lietotājiem" jāiepazīstina visas iesaistītās puses, proti, ne tikai projektētāji un ražotāji, bet arī tie, kas nosaka standartus, un lietotāji, tātad, cilvēki ar invaliditāti, kuriem ir tiesības uz plašu — viņu vajadzībām atbilstošu — preču un pakalpojumu izvēli.

3.1.6 EESK pozitīvi vērtē Ministru konferencē Rīgā pieņemto deklarāciju "IKT — iekļaujošai sabiedrībai" un cer, ka minētā deklarācija būs nozīmīgs solis attiecībā uz cilvēku ar invaliditāti e-iekļaušanu. IKT ir ne tikai svarīgs izaugsmes un nodarbinātības virzītājspēks, bet arī efektīvs instruments cilvēku ar invaliditāti integrācijai.

3.1.7 Pirms pārskatīt pašreizējos noteikumus par valsts atbalstu cilvēku ar invaliditāti apmācībai un nodarbināšanai, EESK aicina Komisiju gaidāmajā regulējumā par grupu atbilstošu atbalstu nodarbinātības jomā.

3.2 Nodarbinātība.

3.2.1 EESK apzinās, ka nodarbinātības jomā vēl joprojām pastāv lielas atšķirības starp cilvēkiem ar invaliditāti un cilvēkiem bez invaliditātes. Eurostat 2003. gada dati liecina, ka cilvēku ar invaliditāti līdzdalība darba tirgū ir ievērojami zemāka: 78 % personu ar smagu invaliditāti nepiedalās darba tirgū salīdzinājumā ar 27 % personu, kurām nav ilglaicīgu veselības problēmu vai invaliditātes⁽⁸⁾.

3.2.2 EESK izsaka gandarījumu par Eiropas Komisijas nopietnajiem nodomiem uzraudzīt nodarbinātības direktīvas transponēšanu un īstenošanu⁽⁹⁾. Tās īstenošanas uzraudzība jāveic kopīgi ar sociālajiem partneriem un attiecīgajām NVO. EESK uzskata, ka labāka uzraudzība radīs labākus nosacījumus, lai darba vietas pielāgotu cilvēku ar invaliditāti vajadzībām, radītu jaunas darba vietas, kas piemērotas cilvēkiem ar invaliditāti, un veicinātu atbalsta dienestu izveidi.

3.2.3 EESK izsaka cerību, ka cilvēkus ar invaliditāti pārstāvošās valstiskās organizācijas aktīvāk iesaistīsies reformu plānu izstrādē. Saskaņā ar pārskatīto Lisabonas stratēģiju ir jāiesaista plašāka pilsoniskā sabiedrība, lai īstenotu paredzētos mērķus, kas netiks sasniegti, ja cilvēkus ar invaliditāti (15 % no ES iedzīvotājiem) neiesaistīs vai viņu vajadzības netiks pietiekami ņemtas vērā un apmierinātas.

3.2.4 Novērojot pašreizējās diskusijas par nodarbinātību, izaugsmi un elastīgu darba tirgu (tostarp tās, kas notika Lahti pilsētā 2006. gada 20. oktobrī ES augstākā līmeņa neformālās sanāksmes laikā), EESK aicina Komisiju analizēt ietekmi un izmantot iespējamās sinerģijas, ko varētu radīt elastīgi darba un atbalsta pasākumi, lai paaugstinātu cilvēku ar invaliditāti nodarbinātības līmeni.

3.2.5 EESK atbalsta arī Eiropas Sociālā fonda (ESF) iniciatīvas, kas virzītas, lai cilvēkus ar invaliditāti iesaistītu darba tirgū. EQUAL iniciatīva ir bijusi ļoti efektīva vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanā cilvēkiem ar invaliditāti. Tā kā EQUAL beigs pastāvēt kā atsevišķa iniciatīva, EESK aicina Komisiju integrēt šīs iniciatīvas metodes un idejas attiecīgi jaunajos Eiropas Sociālā fonda (ESF) mehānismos.

3.2.6 Jaunajā Eiropas Sociālā fonda shēmā būtu jāuzsver tas, ka investīcijas cilvēku kapitālā nesniegs vēlamus rezultātus, ja vienlaicīgi netiks veiktas investīcijas, lai uzlabotu tehnisko aprīkojumu un pieejamību.

3.2.7 EESK joprojām ir pārliecināta, ka ir nepieciešama piemērota politiskā programma, kurā paredzēti finansiāli stimuli

uzņēmumiem, kuru ēkas un pakalpojumi ir padarīti pieejami, un aicina to vajadzības gadījumā papildināt ar saistošiem tiesību aktiem, lai pieejamības standartus padarītu par obligātiem.

3.3 Bezšķēršļu sabiedrība.

3.3.1 EESK uzskata, ka bezšķēršļu sabiedrības izveide ir galvenais priekšnoteikums, lai īstenotu vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti. Ar bezšķēršļu sabiedrību saprot vidi, kas tehniskajā ziņā ir pielāgota cilvēkiem ar invaliditāti un kurā ir novērsti saziņas un līdzdalības šķēršļi.

3.3.2 EESK uzskata, ka informācijai par pasākumiem, kas attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti veikti dalībvalstīs, un tiesību aktiem šajā jomā jābūt pieejamai vienkopus. Komiteja aicina Komisiju uzsākt minētās informācijas apkopošanu tās turpmākajā divgadu ziņojumā par situāciju Eiropā attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti.

3.3.3 Viens no būtiskākajiem šķēršļiem vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanā ir cilvēku ar invaliditāti apgrūtinātā piekļuve izglītībai. Kaut arī nodarbinātības pamatdirektīva aizliedz jebkādu diskrimināciju arodizglītības jomā, tajā skaitā augstākās izglītības jomā, cilvēku ar invaliditāti piekļuve izglītībai vēl joprojām ir ierobežota. Lemesli ir nepiemērota vide, kas neatbilst cilvēku ar invaliditāti vajadzībām, nepietiekams attiecīgo palīgīdzekļu nodrošinājums, saziņas, informācijas un konsultāciju trūkums, kā arī tāda bērnu un jauniešu ar invaliditāti izglītības sistēma, kas faktiski jau no paša sākuma liedz vienlīdzīgas izglītības iespēju.

3.3.4 ES struktūrfondi lielā mērā veicina integrāciju ar nosacījumu, ka attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti ir ņemts vērā nediskriminācijas un pieejamības princips. EESK atzinīgi vērtē nesen pieņemtos jaunus struktūrfondu noteikumus, kas ir instruments iepriekšminētā īstenošanai un ar kuriem novērsīs jaunu šķēršļu rašanos attiecībā uz cilvēku ar invaliditāti piekļuvi ES finansētajiem projektiem. EESK aicina arī citās ES programmās un iniciatīvās, jo īpaši tajās, kurām piešķir lielāku finansējumu, izmantot tādu pašu pieeju un pievērst lielāku uzmanību Lisabonas stratēģijas mērķu sasniegšanai.

3.3.5 EESK uzskata, ka ir jāveic vairāk pasākumu, lai izveidotu cilvēkiem ar invaliditāti piemērotu vidi, jo īpaši sabiedriskā transporta un pilsētvides pieejamības jomā. Uzlabojot fiziskās vides pieejamību, ieguvēja būs visa sabiedrība kopumā — ģimenes ar maziem bērniem, gados vecāki cilvēki un tie, kam pēc traumas ir īslaicīgi ierobežota mobilitāte.

⁽⁸⁾ Statistikas apkopojums, 3. temats: Cilvēku ar invaliditāti nodarbinātība Eiropā 2002. gadā, Eurostat, 26/2003.

⁽⁹⁾ Direktīva 78/2000/EK (2000. gada 27. novembris).

3.3.6 Liels darbs jāvelta tam, lai mainītos attieksme. Lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti, ir jāpamatojas uz cilvēktiesību principu, t.i., ikvienam ir tiesības aktīvi līdzdarboties sabiedrībā. Ļoti svarīgi ir nodrošināt cilvēkiem ar invaliditāti paredzētus atbalsta pakalpojumus, tostarp nodarbinātību veicinošus pasākumus, piemēram, aizsargātu un subsidētu darba vietu izveide, lai būtu iespēja iekļauties atvērta darba tirgū.

3.3.7 Dalībvalstīm būtu jāsapņo galvenie procesi un metodes attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu. Praksē ar vienlīdzīgām iespējām jāsaprot katras personas reālo iespēju plašais klāsts. Lai nostiprinātu patiesi individuālu pieeju attiecībā uz cilvēkiem ar individualitāti, ierosinātās izmaiņas īstenošanai vidējā termiņā būs nepieciešami lielāki valsts budžeta, kā arī struktūrfondu resursi. Šis sviras efekta princips ilgtermiņā ļaus ietaupīt sociālos izdevumus.

3.3.8 Lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti, izšķiroša nozīme ir sociālās ekonomikas uzņēmumiem. Tie, pamatojoties uz pašpalīdzības principu, ko plaši izmanto kooperatīvi, veicina cilvēku ar invaliditāti sociālo integrāciju un iekļaušanos darba tirgū, kā arī invalīdu politikas iekļaušanu visās darbības jomās.

3.3.9 EESK joprojām ir pārliecināta, ka ES jaunās direktīvas par publisko iepirkumu ir labs instruments, lai veicinātu cilvēku ar invaliditāti nodarbinātību, sabiedriskā transporta un apbūvētas vides pieejamību, kā arī pieejamu preču un pakalpojumu radīšanu, un aicina visas publiskās iestādes (vietējās, reģionālās, valsts un Eiropas iestādes), izmantot minētās direktīvas šajā nolūkā. Eiropas Komisijai būtu jāatbalsta paraugprakses apmaiņa.

3.4 Līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā.

3.4.1 Eiropas invalīdu organizācijas aktīvi darbojas, lai invaliditātes politiku iekļautu visās darbības jomās. EESK atbalsta minētās darbības un uzskata, ka, ievērojot principu par invaliditātes politikas iekļaušanu visās jomās, varēs gūt vēlamos rezultātus. Lai minēto politiku sekmīgi iekļautu visās jomās, cilvēku ar invaliditāti organizācijas ir jāiesaista agrīnā lēmumu pieņemšanas procesa posmā.

3.4.2 Eiropas Komisija ir izstrādājusi efektīvu līdzdalības plānu, ko EESK uzskata par nozīmīgu ieguldījumu vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanā cilvēkiem ar invaliditāti. Veicinot invalīdi-

tātes politikas integrāciju visās jomās un vienlaicīgi īstenojot likumdošanas pasākumus, ir iespējams gūt rezultātus tādās jomās kā transporta, mājokļa, preču, pakalpojumu un informācijas pieejamība.

3.4.3 Eiropas Invalīdu gads (2003) bija nozīmīgs solis līdzdalības uzlabošanā. Tas kopumā bija veiksmīgs, pateicoties augšupējai pieejai, kas ļāva cilvēku ar invaliditāti grupām no Eiropas aktīvi piedalīties Eiropas gada sagatavošanā un pasākumu norisē visa gada garumā. Nemot vērā principu par invaliditātes politikas iekļaušanu visās darbības jomās, tika veikti arī pasākumi, lai sadarbotos ar dažādiem lēmējiem.

3.4.4 Turklāt ļoti svarīgi ir tas, lai vienlīdzīgas iespējas tiktu nodrošinātas cilvēkiem ar invaliditāti tajās Eiropas Savienības procedūrās, kurās piemēro atklāto koordinācijas metodi. Tas ir vēl jo svarīgāk tādēļ, ka daudzu lēmumu pieņemšana attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti vēl joprojām ir dalībvalstu kompetencē.

3.5 Likumdošanas pasākumi, lai uzlabotu vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu cilvēkiem ar invaliditāti.

3.5.1 Eiropas līmenī ir veikti daudzi politiski pasākumi, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti. Padome 2003. gadā (Eiropas Invalīdu gadā) pieņēma rezolūcijas par nodarbinātību un arodizglītību, kultūras pasākumu un izglītības pieejamību, kā arī e-pieejamību⁽¹⁰⁾. Arī pārējās ES iestādes uzsāka iniciatīvas pieejamības⁽¹¹⁾ un nodarbinātības jomā.

3.5.2 Tiek īstenots Eiropas Savienības rīcības plāns invaliditātes jomā (DAP) 2006.–2007. gadam. EESK izsaka gandarījumu, ka minētā rīcības plāna mērķi ir vērsti uz cilvēku ar invaliditāti pamatproblēmām. Rīcības plāna otrā posma pamatmērķis ir cilvēku ar invaliditāti aktīva integrācija. Tas pamatojas uz iedzīvotāju sapratni par invaliditātes problēmām⁽¹²⁾, proti, cilvēkiem ar invaliditāti ir tādas pašas iespējas pieņemt lēmumus un kontrolēt savu ikdienas dzīvi kā cilvēkiem bez invaliditātes.

3.5.3 EESK uzskata, ka nolūkā novērst diskrimināciju visās Eiropas Savienības darbības jomās ir nepieciešami papildu tiesību akti. Komiteja ar interesi gaida priekšizpētes rezultātus; tas ir pētījums par papildu likumdošanas iniciatīvām diskriminācijas novēršanas jomā. Turklāt Komiteja ir pārliecināta, ka pēc iespējas ātrāk ir jāiesniedz priekšlikums direktīvai par cilvēkiem ar invaliditāti.

⁽¹⁰⁾ Padomes 2003. gada 15. jūlija rezolūcija par cilvēku ar invaliditāti nodarbinātības un sociālās integrācijas veicināšanu (2003/C 175/01).

Padomes 2003. gada 6. maija rezolūcija par kultūras infrastruktūru un kultūras pasākumu pieejamības nodrošināšanu cilvēkiem ar invaliditāti (2003/C 134/05).

Padomes 2003. gada 5. maija rezolūcija par vienlīdzīgu izglītības un apmācības iespēju nodrošināšanu skolēniem un studentiem ar invaliditāti (2003/C 134/04).

Padomes 2003. gada 6. februāra rezolūcija "E-pieejamība — labāka zināšanu sabiedrības pieejamība cilvēkiem ar invaliditāti" (2003/C 39/03).

⁽¹¹⁾ "2010. gadā visiem pieejama Eiropa", ekspertu pieejamības jautājumu grupas ziņojums: http://ec.europa.eu/employment_social/index/7002_en.html

⁽¹²⁾ Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 26. panta noteikumi paredz, ka Eiropas Savienība atzīst un ievēro cilvēku ar invaliditāti tiesības izmantot līdzekļus, kuru mērķis ir nodrošināt minēto personu neatkarību, sociālo un profesionālo integrāciju un līdzdalību sabiedriskajā dzīvē.

4. EESK ieguldījums cilvēku ar invaliditāti iespēju vienlīdzības veicināšanā

4.1 EESK atgādina, ka sociālajiem partneriem ir liela nozīme, lai pilnībā integrētu cilvēkus ar invaliditāti. Darba devēji var apmainīties ar daudziem labas prakses piemēriem gan attiecībā uz cilvēku ar invaliditāti nodarbināšanu, gan attiecībā uz šīm personām pieejamu preču un pakalpojumu radīšanu. EESK ir apņēmusies savu kompetenču ietvaros veicināt progresu šajā jomā.

4.2 Turklāt EESK aicina darba devējus un arodbiedrības izmantot sociālā dialoga mehānismus, lai ierosinātu jaunus iniciatīvas cilvēku ar invaliditāti nodarbināšanai, tostarp minēto personu paturēšanai darbā.

4.3 EESK ir apņēmusies nodrošināt vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti. Lai sekmētu Eiropas Invalīdu gada (2003) norisi, EESK izveidoja darba grupu, kas nodarbojās ar jautājumiem attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti un kurā darbojās Komitejas locekļi un amatpersonas. Minētās darba grupas uzdevums bija sagatavot un īstenot EESK pasākumus, kas notika šī tematiski īpašā Eiropas gada ietvaros.

4.4 EESK atzinumā par Eiropas Invalīdu gadu (2003) ⁽¹³⁾ ir sniegts skaidrs pārskats par EESK darbībām ar invaliditāti saistīto jautājumu veicināšanā. Kaut arī EESK ir ieguldījis lielu darbu un sasniegusi ievērojamu progresu attiecībā uz invaliditātes politikas iekļaušanu visos attiecīgajos atzinumos, Komiteja ir pilnībā apņēmusies šajā jomā pielikt lielākas pūles 2007. gada laikā (Eiropas gadā par iespēju vienlīdzību visiem) un arī pēc tam.

4.5 EESK ir pieņēmusi virkni invaliditātes tematam veltītu atzinumu, piemēram, 2002. gadā par tematu "Cilvēku ar invaliditāti integrācija sabiedrībā", kas pirmo reizi iepazīstina ar globālu pieeju invaliditātes jautājumam, kā arī par invalīdu stāvokli paplašinātajā Eiropas Savienībā. ⁽¹⁴⁾ Arī citos atzinumos aicināts nodrošināt vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti. Šajā sakarā jāmin, piemēram, atzinums par e-pieejamību ⁽¹⁵⁾, par Eiropas gadu (2007) ⁽¹⁶⁾ par iespēju vienlīdzību visiem un

atzinums par Zaļo grāmatu attiecībā uz garīgo veselību. ⁽¹⁷⁾ Minēto tematu izskatīja arī atzinumā par sociālo tūrisma. ⁽¹⁸⁾

4.6 Jaunā Komitejas ēka, ko atklāja 2004. gadā, ir pilnībā pieejama cilvēkiem ar invaliditāti. Tādēļ invalīdu organizācijas ir varējušas rīkot seminārus EESK ēkā un piedalīties tajos. Šis piemērs būtu jāņem vērā citās Eiropas Savienības iestādēs.

4.7 EESK secina, ka invalīdu organizāciju pārstāvība Komitejā ir palielinājusies. Turklāt vairāku sociālās ekonomikas organizāciju un sociālo partneru pārstāvji ir snieguši būtisku ieguldījumu, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti.

4.8 Lai veicinātu paraugprakses apmaiņu, EESK ierosina Eiropas gadā par iespēju vienlīdzību visiem (2007) organizēt semināru, īpaši pievēršot uzmanību invaliditātes un vairākkārējās diskriminācijas jautājumiem.

4.9 EESK aicina valstu Ekonomikas un sociālo lietu padomes vai tām līdzīgas organizācijas izmantot 2007. gadu kā platformu, lai veicinātu invaliditātes jautājumu iekļaušanu savā darbā. Turklāt EESK varētu izskatīt iespēju veikt pētījumu par paraugpraksi, kā sociālie partneri iekļauj invaliditātes jautājumus savā darbā.

5. Mērķtiecīgs darbs bezšķēršļu Eiropas veidošanā

5.1 EESK atzīmē, ka līdz šim ES trūkst visaptverošas tiesību aktu bāzes cilvēku ar invaliditāti diskriminācijas novēršanai, kurus piemērotu visās Eiropas Savienības darbības jomās.

5.2 Ar invaliditāti saistītie jautājumi jāiekļauj dažādās ES stratēģijās. Jāņem vērā arī tas, kā iepriekšminētā rīcība ietekmēs vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu cilvēkiem ar invaliditāti. Ar invaliditāti saistītajiem jautājumiem jāturpina piešķirt prioritāru nozīmi, jo, piemēram, atjauninātajā Lisabonas stratēģijā un 2005. gadā pieņemtajos nacionālajos reformu plānos šis temats vairs netiek skarts. Šajā sakarā EESK izsaka gandarījumu par invaliditātes jautājuma iekļaušanu ES nodarbinātības stratēģijā un aicina Eiropas Komisiju veikt minētā dokumenta ietekmes novērtējumu.

5.3 EESK uzsver, ka būtu jāatjauno Apvienotās Karalistes prezidentūras laikā ierosinātais priekšlikums par to, ka katru gadu jāriko ministru sanāksmes par invaliditātes jautājumiem, lai veicinātu augsta līmeņa politiskas debātes ar invalīdu organizāciju līdzdalību. Sabiedrība tomēr līdz šim nav bijusi pietiekami informēta par minēto iniciatīvu.

⁽¹³⁾ EESK atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas invalīdu gada norisi, rezultātiem un vispārējo novērtējumu", 2006. gada 14. februāris, ziņotāja: *Ančas kdze*, OV C 88, 11.4.2006.

⁽¹⁴⁾ EESK atzinums par tematu "Cilvēku ar invaliditāti integrācija sabiedrībā" (pašiniciatīvas atzinums), 2002. gada 17. jūlijs, ziņotājs: *Cabra de Luna* kgs, OV C 241, 7.10.2002.

⁽¹⁵⁾ EESK atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — e-pieejamība", 2006. gada 15. marts, ziņotājs: *Cabra de Luna* kgs, OV C 110, 9.5.2006.

⁽¹⁶⁾ EESK atzinums par priekšlikumu "Eiropas Parlamenta un Padomes lēmums par Eiropas gadu par iespēju vienlīdzību visiem (2007) — ceļš uz taisnīgu sabiedrību", 2005. gada 14. decembris, ziņotāja: *Mária Herczog* kdze, OV C 65, 17.3.2006.

⁽¹⁷⁾ EESK atzinums par tematu "Zaļā grāmata" Iedzīvotāju garīgās veselības uzlabošanai". Veidojot Eiropas Savienības stratēģiju par garīgo veselību", 2006. gada 17. maijs ziņotājs: *Bedossa* kgs, OV C 195, 18.8.2006.

⁽¹⁸⁾ EESK atzinums "Sociālais tūrisms Eiropā" (pašiniciatīvas atzinums), 2006. gada 14. septembris ziņotājs: *Mendoza Castro* kgs.

5.4 EESK atkārtoti uzsver, ka Eiropas Savienībā jānosaka jēdziena "invaliditāte" vienota definīcija, kas ES invaliditātes politikai ļaus kļūt efektīvākai. Bez tam, pilnīgāki dati par cilvēku ar invaliditāti situāciju ES varētu veicināt arī apzinātas un mērķtiecīgas politikas veidošanu. Tādēļ EESK aicina Komisiju, Eurostat un dalībvalstis atvēlēt vairāk resursu, lai apkopotu statistikas datus par tādiem aspektiem kā darba tirgus situācija, cilvēku ar invaliditāti ieguldījums ekonomikā, šo personu kā pircēju loma un cilvēkiem ar invaliditāti pieejamie pakalpojumi.

5.5 Saskaņā ar Amsterdamas līgumu Eiropas Kopiena ir apņēmusies ievērot cilvēku ar invaliditāti vajadzības tajos gadījumos, kad tiek izstrādāti ar vienoto tirgu saistīti pasākumi.

Diemžēl 22. deklarācija netika īstenota, un tādēļ radās papildu šķēršļi attiecībā uz preču un pakalpojumu pieejamību.

5.6 EESK uzmanīgi novēro 2006. gada augustā pieņemtās ANO Konvencijas par invalīdu tiesībām ratifikācijas gaitu un aicina Eiropas Savienības dalībvalstis ratificēt minēto konvenciju. Komiteja arī aicina Komisiju nodrošināt, lai ANO Konvencijā iekļautie principi tiktu atbalstīti un ievēroti ES līmenī.

5.7 EESK izsaka cerību, ka ES rīcības plāni attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu cilvēkiem ar invaliditāti veicinās šajā jomā tādu jaunu pasākumu īstenošanu, kuru rezultātus būs iespējams skaitliski novērtēt.

Briselē, 2007. gada 17. janvārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Veicināt pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem — Eiropas Savienības ieguldījums nolūkā īstenot programmu pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai pasaulē"

COM(2006) 249 galīgā redakcija

(2007/C 93/09)

Eiropas Komisija saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu 2006. gada 13. jūlijā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2006. gada 19. decembrī. Ziņotājs — *Etty kgs.*

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 432. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 17. un 18. janvārī (17. janvāra sēdē), ar 128 balsīm par, 3 balsīm pret un 11 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 EESK atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu. Ir skaidrs, ka Komisija ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm sniegs lielu ieguldījumu pienācīgas kvalitātes nodarbinātības īstenošanā gan ES, gan trešās valstīs.

Komiteja piekrīt Komisijas viedoklim par to, ka sociālo mērķu atbalstīšanu nedrīkst izmantot protekcionisma nolūkā.

1.1.1 Komiteja aicina Komisiju ziņojuma izstrādē, kas saistībā ar paziņojumā minēto pasākumu īstenošanas novērtējumu notiks līdz 2008. gada vasarai, iesaistīt EESK.

1.1.2 Tā aicina Komisiju izstrādāt piemērotus kritērijus, lai varētu novērtēt, kā ES īsteno programmu pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai.

1.1.3 Komisijai būtu skaidri jānorāda, kādas būs finansiālās sekas pienācīga darba veicināšanas rezultātā gan ES, gan ārpus tās. Būtu jānorāda arī informācija par to, kādā veidā tā paredz atbalstīt ILO, īstenojot programmu pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai.

1.2 Komisijai būtu jāņem vērā tā pieeja, kas ir ieteikta Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2005. gada marta atzinumā par globalizācijas sociālo dimensiju: saglabāt un pastiprināt globalizācijas pozitīvo ietekmi, vienlaicīgi veicot piemērotas darbības, lai apkarotu tās negatīvo netiešo ietekmi. Komiteja atgādina par 2005. gada marta atzinuma secinājumiem.

1.3 Pienācīgas kvalitātes nodarbinātības politika gan ES, gan ārpus tās var būt sekmīga tikai tad, ja tajā pilnībā iesaistās sociālie partneri un plaša pilsoniskā sabiedrība.

1.4 Tiecoties uz pienācīgas kvalitātes nodarbinātības mērķi, izšķirošā nozīme ir politikas vienotībai un koordinācijai visos līmeņos.

1.5 Galvenais faktors pienācīgas kvalitātes nodarbinātības veicināšanā ir ILO uzraudzības sistēmas stiprināšanai.

1.6 EESK aicina Komisiju kopā ar dalībvalstīm analizēt iemeslus, kāpēc uzņēmējvalstis neratificē ANO Starptautisko konvenciju par migrantiem.

1.7 Svarīga ir attiecīgo ILO konvenciju ratifikācija un ieviešana tiesību aktos un praksē gan ES, gan attiecībā uz trešām valstīm.

1.8 EESK aicina Komisiju popularizēt arodveselības un darba drošības nozīmīgumu kā vienu no pamatfaktoriem pienācīgas kvalitātes nodarbinātības nodrošināšanā.

1.9 Komisijai jāiepazīstina ar rīcības plānu par pienācīgas kvalitātes nodarbinātības politiku gan ES, gan ārpus tās, tajā skaitā — ar budžeta datiem.

2. Vispārējās piezīmes

2.1 Komiteja pozitīvi vērtē paziņojumu. Programma pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai ir nozīmīga atbildes reakcija uz globalizācijas procesu, un tā var sniegt būtisku ieguldījumu Apvienoto Nāciju Organizācijas apstiprināto Tūkstošgades attīstības mērķu īstenošanā. Eiropas Savienība kā pasaules kopienas svarīgs dalībnieks var sniegt nozīmīgu pievienoto vērtību, gan īstenojot to savās dalībvalstīs, gan veicinot tās īstenošanu dažāda veida sadarbības ar trešām valstīm, valstu grupām un starptautiskajām iestādēm ietvaros. Pienācīgas kvalitātes nodarbinātība ir tieši saistīta ar Lisabonas programmas īstenošanu, jo tā būtiski veicina ilgtstoša darba mūža veidošanu Eiropas Savienībā. Aktīva nostāja pienācīgas kvalitātes nodarbinātības visiem veicināšanā ir ne tikai neatņemama sastāvdaļa Eiropas Sociālajā programmā un ES centienos atbalstīt savas vērtības, bet tā ir arī ES interesēs, lai globalizācija neapdraudētu Eiropas sociālo modeli.

2.2 "Pienācīgas kvalitātes nodarbinātība" ir jēdziens, ko Starptautiskā Darba organizācija (ILO) ieviesa 1999. gadā⁽¹⁾. Tas ir definēts kā ideja, kurā ir apvienoti visi četri ILO stratēģiskie mērķi:

⁽¹⁾ Pienācīgas kvalitātes nodarbinātība. ILO ģenerāldirektora ziņojums Starptautiskās darba konferences 87. sēdē, ILO, Ženēva, 1999. gads.

- darba tiesību veicināšana,
- nodarbinātība,
- sociālā aizsardzība,
- sociālais dialogs.

Minētais jēdziens ir ES sociālā modeļa centrālā daļa, kurā galvenā uzmanība ir pievērsta tiesībām uz produktīvu un brīvi izvēlētu darbu, kurā tiek aizsargātas tiesības, kurš rada pietiekamus ienākumus, nodrošina attiecīgu sociālo aizsardzību un kurā ir uzsvērtā iespēju vienlīdzība. Trīspusīgums un sociālais dialogs garantē līdzdalību un demokrātisku procesu.

Dzimums un attīstība tiek izskatīti par transversāliem tematiem.

2.2.1 Saskaņā ar ILO programmu pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai Komisijas paziņojumā būtu jāuzsver dzimumu līdztiesības nozīmi un sieviešu loma nabadzības pārvarēšanā, jo īpaši, ja runa ir par iespēju vienlīdzību un vienlīdzīgu attieksmi.

2.3 EESK savā atzinumā par globalizācijas sociālo dimensiju⁽²⁾ norādīja, ka pienācīgas kvalitātes nodarbinātība ir ES un tās dalībvalstu galvenais mērķis un prioritārais jautājums gan to teritorijā, gan ārējās attiecībās un atbalsta attīstībai jomā.

2.4 Komiteja piekrīt paziņojuma ievadā minētajam apgalvojumam, ka programma pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai ir tādu universālu stratēģiju kopums, kuras nav piesaistītas kādam īpašam attīstības modelim, un līdzeklis, kas paredzēts vērtību, kā arī darbības un pārvaldības principu izstrādei tā, lai var apvienot ekonomikas konkurētspēju un sociālo taisnīgumu. Pienācīgas kvalitātes nodarbinātības pamatā ir izpratne, ka katra valsts neatkarīgi no attīstības līmeņa izvērza savus uzdevumus, lai mazinātu plaisu starp mērķi un pietiekamu nodarbinātības iespēju trūkumu, tiesību neievērošanu darbā, neatbilstošu sociālo aizsardzību un sociālā dialoga trūkumiem.

2.5 Komiteja atzinīgi vērtē arī paziņojumā uzsvērtu nepieciešamību nodibināt efektīvas saistības attiecībā uz pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visās daudzpusējās institūcijās un no visu valdību puses, kā atbalstīts ANO Ekonomikas un sociālo lietu padomes (ECOSOC) 2006. gada jūlija deklarācijā.

2.6 Komiteja ar interesi atzīmē, ka vairāki ieteikumi, kas minēti EESK atzinumā par globalizācijas sociālo dimensiju, ir iekļauti paziņojumā.

2.7 Tā izsaka nožēlu, ka politikas koordinācija un saskaņotība starptautiskajās finanšu iestādēs, Pasaules tirdzniecības organizācijā (PTO) un Starptautiskajā Darba organizācijā (ILO), jo īpaši dalībvalstu līmenī, kā arī starp minētajiem dalībniekiem nav veikta tādā veidā, uz kādu cerēja EESK. Komiteja aicināja Komisiju un Ministru padomi veikt konkrētus pasākumus, lai ar pilsoniskās sabiedrības pilnīgas līdzdalības palīdzību veicinātu labāku koordināciju un saskaņotību dalībvalstu līmenī.

⁽²⁾ EESK 2005. gada 9. marta Atzinums par tematu "Globalizācijas sociālā dimensija — ES politikas ieguldījums, paplašinot iespējas visiem gūt labumu". Ziņotāji: Tom Etty kgs un Renate Hornung Draus kdze (OV C 234, 22.9.2005).

Komiteja atkārtoti minēto lūgumu, lai Komisija un dalībvalstis veicinātu pienācīgas kvalitātes nodarbinātību šajās institūcijās.

Komisijai būtu jāveicina dalībvalstu vienotākas pieejas izmantošana starptautiskajās finanšu iestādēs, īpaši attiecībā uz to politiskajām konsultācijām, palīdzības programmu izstrādi ar valdībām un to aizdevumiem privātiem uzņēmumiem.

2.8 Komiteja uzskata, ka kopumā Komisijas paziņojumā izteiktie rīcības priekšlikumi ir piemēroti un konstruktīvi.

2.8.1 Ļoti būtisks aspekts, kas nav minēts, ir apliecinājums, ka ILO uzraudzības sistēmas nostiprināšana ir galvenais faktors pienācīgas kvalitātes nodarbinātības veicināšanā. Konvencijas ratificēšana ir svarīgs pasākums, bet ar to nepietiek. Realitātē notiekošajam, t.i., pilnīgai īstenošanai tiesiskajā regulējumā, kā arī piemērošanai praksē, jāpievērš pastāvīga uzmanība. Komiteja aicina Komisiju ciešā sadarbībā ar ILO stimulēt un koordinēt dalībvalstu šajā sakarā īstenoto vienoto rīcību.

2.8.2 Vēl viens aspekts, ko Komiteja vēlētos uzsvērt, ir tas, ka globalizācijas dēļ ILO ir ne tikai pastāvīgi jāatjaunina tās konvencijas un ieteikumi, bet tai neizbēgami būs jāformulē arī jauni standarti, lai tiktu galā ar jauno realitāti darba pasaulē atbilstoši tās attīstībai. Ir svarīgi nodrošināt to, ka jaunie instrumenti tiek apskatīti attiecīgu jautājumu sakarā, kas ietver realitātei atbilstošus nosacījumus. Šajā sakarā ES un tās dalībvalstis (un sociālie partneri dalībvalstīs) jāaicina uzņemties proaktīvu lomu.

3. Īpašas piezīmes

3.1 Par attīstības, pārvaldības un efektivitātes faktoru.

3.1.1 Komisijas paziņojumā runa ir par divpusēju un trīspusēju sociālo dialogu, kā arī par "sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanu" un "sociālo partneru un citu pilsoniskās sabiedrības dalībnieku iesaistīšanu". Komisijai skaidri jāpauž, ka "sociālais dialogs" norisinās starp sociālajiem partneriem ar valdības pārstāvju palīdzību vai bez tās, turpretī "pilsoniskajā dialogā" ir iesaistītas arī NVO un citas ieinteresēto personu grupas. Paziņojuma kontekstā ir jāsaprot, ka patiešām sociālais dialogs ir tāds, ko var panākt tikai, pateicoties brīvām un neatkarīgām, demokrātiskām organizācijām.

3.1.2 Visi ar pienācīgas kvalitātes nodarbinātības koncepciju saistītie aspekti ir izskatīti iepriekš minētajā sadaļā. Pārsteidzoši ir tas, ka darba drošības un veselības aizsardzības jautājumiem ir pievērsts maz uzmanības (īsi minēta ir "nodarbinātības kvalitāte"). Šķiet, kas tas nav nejauši, jo paziņojuma tekstā kopumā nav skarti darba drošības un veselības aizsardzības jautājumi. Tas var būt saistīts ar Komisijas un dalībvalstu neviennozīmīgo nostāju attiecībā uz ILO konvencijām šajā jomā. Tās ir ratificētas tikai ļoti nedaudzās ES dalībvalstīs, lai gan attiecīgie ES tiesību akti, saprotams, parasti nodrošina augstāku aizsardzības līmeni darbiniekiem nekā atbilstīgie ILO instrumenti. Piezīme par neapmierinošo ratifikācijas procesu nenozīmē ieteikumu pārējām valstīm ratificēt ILO konvencijas par darba drošību un veselības

aizsardzību. Izmantojot šādu pieeju, ES nevarēs veicināt programmas pienācīga darba nodrošināšanai izpildi šajā jomā. Komiteja aicina Komisiju un dalībvalstis pārskatīt pašreizējo, neapmierinošo situāciju, lai tuvākajā laikā to būtiski uzlabotu. Tāpat Komiteja uzskata, ka dalībvalstīm nebūtu jādenonsē ILO konvencijas par darba drošību un veselības aizsardzību līdz tam laikam, kad tās būs nolēmušas ratificēt jaunāku konvenciju šajā jomā.

3.1.3 Komiteja piekrīt Komisijas viedoklim, ka sociālo mērķu atbalstīšanu nedrīkst izmantot protekcionisma nolūkā. Tajā pašā laikā tā vēlas izteikt piezīmi, ka daudzpusējos tirdzniecības līgumos "sociālā nodrošinājuma klauzulu" (jautājums, kas apskatīts iepriekšējos EESK atzinumos) nevar izmantot protekcionisma nolūkā, jo tā ietver tikai astoņus cilvēku pamattiesību ILO standartus (saistībā ar tiesībām apvienoties organizācijās/slēgt koplīgumus, piespiedu darbu, diskriminācijas likvidēšanu darbvietā un profesionālajā jomā, kā arī bērnu darbu), no kuriem visus ir ratificējis lielākais vairums ILO dalībvalstu. Ja dalībvalstis līdz šim ir ievērojušas savas konstitucionālās saistības, tās ir iekļāvušas šīs saistības savas valsts tiesību aktos vai citos attiecīgos noteikumos kā neatņemamu sastāvdaļu saskaņā ar ILO prasībām un uzraudzības noteikumiem.

3.1.4 Savā attīstības politikā ES ir pilnībā jāiekļauj pienācīga darba koncepcija un jāatbalsta savi politiskie paziņojumi ar atbilstošu budžeta finansējumu.

3.2 Par ES politikas saistībām un stratēģijām.

3.2.1 ES būtu jāveicina pienācīgas kvalitātes nodarbinātība savā teritorijā, panākot to, ka dalībvalstis ratificē un īsteno visas attiecīgās ILO konvencijas, tajā skaitā tās, kas skar neaizsargātu grupu diskriminācijas apkarošanu un integrāciju.

3.2.2 Apakšsadaļas "ES ārējo politiku labāka mobilizācija" apakšpunktā "Paplašināšanās" minētās ILO konvencijas Nr. 87 un Nr. 98 par asociāciju brīvību un koplīgumu slēgšanu un tajās aizsargātās tiesības, šķiet, ka Komisija saprot tikai kā arodbiedrību tiesības. Tas ir nepareizi: tās ir nepārprotami arī darba devēju tiesības. Komisijai jāveicina šīs abas arodbiedrību un darba devēju pamattiesības.

3.2.3 Komiteja piekrīt apakšsadaļā "Kaimiņattiecības" minētajiem Komisijas uzskatiem. Tomēr tā uzskata, ka pienācīga uzmanība būtu jāpievērš arī sociālajam dialogam un ILO konvencijas Nr. 144 par trīspusējām konsultācijām ratifikācijai šajā jomā.

3.2.4 Attiecībā uz apakšsadaļu "Reģionālās un divpusējās attiecības" Komiteja atzīmē, ka attiecībā uz Ķīnu pastāv īpaša problēma, kura Komisijai būtu jāizskata un arī jārisina. Ķīna klaji iebilst pret asociāciju brīvību, kā arī pret neatkarīgu arodbiedrību un darba devēju organizāciju tiesībām slēgt koplīgumus. Nemot vērā Ķīnas nozīmi pasaules mērogā, šo faktu nevar ignorēt, ja vēlas panākt progresu, izmantojot programmu pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai.

3.2.5 Apakšpunktā "Sadarbība attīstībai" paredzēto pasākumu sarakstā Komisijai būtu jāiekļauj darbības, kas jāveic sadarbībā ar ILO, lai palīdzētu iekļaut ēnu ekonomiku oficiālajā ekonomikā. Pienācīgas kvalitātes nodarbinātība ir svarīga gan ēnu, gan oficiālajā ekonomikā. Komisijai būtu jāsadarbības ar ILO, lai atklātu jaunus paņēmienus, kā palīdzēt pašreizējiem dalībniekiem izstrādāt rīcības veidus, lai aizstāvētu to personu tiesības un nostiprinātu viņu iespējas, kuras pelna iztiku, darbojoties ēnu ekonomikā, un kā veicināt jaunu dalībnieku ienākšanu interešu pārstāvības jomā.

3.2.6 Tāpat minētajā apakšpunktā Komiteja vēlētos ierosināt to, ka ir jāatbalsta sociālās ekonomikas organizācijas, piemēram, kooperatīvi. Tas ir viens no prioritārajiem jautājumiem, kas minēts EESK atzinumā par globalizācijas sociālo dimensiju.

3.2.7 Komisijai būtu arī jāapsver politika, lai ciešā sadarbībā ar ILO stiprinātu mazo un vidējo uzņēmumu nozīmi kvalitatīvas nodarbinātības veicināšanā.

3.2.8 Attiecībā uz apakšpunktu "Tirdzniecība — ilgtspējīgas attīstības faktors" Komiteja norāda uz ierosinājumiem, kas ir sniegti atzinumā par globalizācijas sociālo dimensiju attiecībā uz kopīgajiem divpusējiem novērošanas centriem un eksportam atbrīvotajām eksporta zonām.

3.2.9 Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas sniegto atbalstu ILO konvenciju plašā ratifikācijā un faktiskā piemērošanā, tomēr atzīmē, ka starptautiskās tirdzniecības jomā minētās saistības varētu konkretizēt. Pirmkārt, daudzpusējā līmenī Komisijai jāpanāk, ka pienācīgas kvalitātes nodarbinātību izvirza par vienu no ES mērķiem PTO. Jāapsver iespēja līdzīgi Komitejai par tirdzniecību un vidi izveidot Komiteju par tirdzniecību un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību PTO ietvaros; pārskatot PTO tirdzniecības politiku, pienācīgas kvalitātes nodarbinātība būtu jāiekļauj "ilgtspējīgas attīstības" mērķos un ir jāizstrādā PTO, kā arī ILO darba programma. Komisijai un ES dalībvalstīm būtu aktīvi jāpārlicina pārējās PTO dalībvalstīs par priekšrocībām, ko PTO struktūrās sniedz šāda uzmanības pievēršana pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai.

3.2.10 Otrkārt, divpusējās tirdzniecības attiecībās, piemēram, Ekonomisko partnerattiecību nolīgumos, Komisijai sarunu darba kārtībā būtu jāiekļauj ILO darba pamatstandartu ratifikācija un

ieviešana. Visās minētajās sarunās būtu jāpievēršas ilgtspējības ietekmes novērtējumiem, kuros būtu iekļauti pienācīgas kvalitātes nodarbinātības rādītāji, kā arī jāievēro novērtējumus izvirzītie ieteikumi.

3.2.11 Attiecībā uz tirdzniecības atvieglojumu sistēmu "VPS plus" ir nepieciešami stingri papildu pasākumi, lai nodrošinātu minētās sistēmas efektivitāti, jo īpaši "VPS plus" valstu termiņa vidusposma pārskati 2007. gada sākumā, lai nodrošinātu, ka valdības atzīst to, ka tām faktiski jāievieš attiecīgās konvencijas un jāsāk atbilstoši rīkoties.

3.2.12 Attiecībā uz apakšpunktu "Labāka ekonomiskās migrācijas pārvalde" Komiteja vēlas vēlreiz uzsvērt jautājumu saistībā ar ANO Starptautisko konvenciju par migrantiem. Tas ir grūts un sarežģīts jautājums. Neviena no svarīgākajām "uzņēmējām valstīm" līdz šim nav ratificējusi konvenciju. Komiteja savā 2004. gada jūnija atzinumā ir paudusi pozitīvu nostāju attiecībā uz konvenciju⁽³⁾. Pārsteidzoši ir tas, ka Komisija savā paziņojumā pilnīgi ignorē šo dokumentu. Komiteja aicina Komisiju kopā ar dalībvalstīm analizēt iemeslus, kāpēc nav veikta ratifikācija, un, pamatojoties uz veikto analīzi, izstrādāt skaidru politiku. Tāpat tā mudina Komisiju kopā ar dalībvalstīm, kuras līdz šim nav ratificējušas ILO 97. un 142. Konvenciju par migrējošiem darba ņēmējiem, izpētīt iespējas to ratificēšanai tuvākajā laikā.

3.2.13 Komisija paredz atbalstīt centienus attiecībā uz starptautisku kopīgumu un pasaules pamatnolīgumu slēgšanu (apakšpunkts "Sadarbība ar pilsonisko sabiedrību un uzņēmumiem"). Komiteja uzstāj, ka šis jautājums būtu jāizpēta ciešā sadarbībā ar attiecīgajām darba devēju un arodbiedrību federācijām.

3.2.14 Komisijai būtu arī jāapsver ar šīm organizācijām un citām attiecīgajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām uzņēmumu sociālās atbildības politika tajās valstīs, kurās atšķirība starp tiesību aktiem un likuma īstenošanu praksē ir īpaši liela. Komiteja uzsver, ka uzņēmumu sociālā atbildība papildina tiesību aktus un nevar tos aizvietot.

Komiteja iesaka Komisijai rosināt uzņēmumus ietvert to brīvprātīgos rīcības kodeksos skaidras atsauces uz ESAO vadlīnijām daudz nacionālajiem uzņēmumiem un ILO trīspusējo deklarāciju par daudz nacionālajiem uzņēmumiem un sociālo politiku.

Briselē, 2007. gada 17. janvārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁾ EESK 2004. gada 30. jūnija atzinums par tematu "Starptautiskā konvencija par migrējošo darba ņēmēju tiesību aizsardzību". Ziņotājs: Pariza Castaños kgs (OV C 302, 7.12.2004)

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko groza Padomes direktīvu 89/391/EEK, tās atsevišķās direktīvas un Padomes Direktīvu 83/477/EEK, 91/383/EEK, 92/29/EEK un 94/33/EK ar mērķi vienkāršot un racionalizēt ziņojumus par praktisko īstenošanu"

COM (2006) 390 galīgā redakcija — 2006/0127 (COD)

(2007/C 93/10)

Padome saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu 2006. gada 20. septembrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par augstāk minēto tematu.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2006. gada 19. decembrī. Ziņotājs — **Thomas Janson** kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 432. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 17. un 18. janvārī (17. janvāra sēdē), ar 150 balsīm par, 1 balsi pret un 6 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Kopsavilkums un secinājumi

1.1 Darba vides regulējums ietilpst ES kompetencē un ir ilgtspējīgas konkurences iekšējā tirgū svarīgs priekšnoteikums, kas ir nozīmīgs arī Eiropas sociālā modeļa nodrošināšanā. Uzņēmumi nedrīkst apdraudēt darba ņēmēju veselību un darba vidi, lai gūtu priekšrocības konkurences cīņā.

1.2 Vairākās direktīvās par darba vidi dalībvalstīm noteikts pienākums izstrādāt ziņojumus par praktisko īstenošanu. Turklāt pašreizējos noteikumos paredzēti dažādi termiņi valstu ziņojumu par praktisko īstenošanu iesniegšanai Komisijai (četri vai pieci gadi). Šīs atšķirības tiks novērstas ar Komisijas priekšlikumu, kas paredz arī racionalizēt pašreizējos noteikumus, iekļaujot prasību, ka ik pēc pieciem gadiem jāiesniedz vienots ziņojums par visu direktīvu praktisko īstenošanu.

1.3 EESK atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu. Ziņojumu sniegšanai valsts iestādes ir patērējušas daudz laika, un līdz ar Komisijas priekšlikuma īstenošanu tiks nodrošināts ievērojams laika un līdzekļu ietaupījums.

1.4 Saskaņojot ziņojumu nosūtīšanas laikposmu un tos visus apkopojot vienā ziņojumā, valsts iestādes gūst skaidrāku priekšstatu par kopējo stāvokli. Tādējādi arī uzlabojas iespējas ziņot par saikni starp dažādiem veselības apdraudējumiem, kurus direktīvās paredzēts novērst. Regulāru ziņojumu izstrāde par darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzības jomas direktīvu praktisko īstenošanu ir nozīmīgs instruments, kas ļauj konstatēt stāvokli un novērtēt pieņemto pasākumu efektivitāti un to ietekmi uz darba ņēmēju drošības un veselības kvalitāti Eiropas Savienībā. EESK tomēr uzskata, ka Komisijai būtu jāierosina uzlikt dalībvalstīm par pienākumu pirms ziņojuma nosūtīšanas Komisijai konsultēties ar sociālajiem partneriem par visām tā nodaļām un ziņojumā atspoguļot arī sociālo partneru viedokli.

1.5 Komisijas priekšlikumā arī paredzēts panākt labāku pārredzamību, kas ir noderīgi iedzīvotājiem un interesentiem. Tādējādi ES tuvina tās iedzīvotājiem un tiek sekmēta demokrātija.

2. Pamatojums

2.1 Komisijas paziņojuma kopsavilkums.

2.1.1 Komisijas priekšlikuma mērķis ir racionalizēt un vienkāršot noteikumus Kopienas direktīvās par darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā, kurās paredzēts pienākums dalībvalstīm un Komisijai izstrādāt ziņojumus par to praktisko īstenošanu.

2.1.2 Vairākās direktīvās par darba vidi dalībvalstīm noteikts pienākums izstrādāt ziņojumus par praktisko īstenošanu. Turklāt pašreizējos noteikumus paredzēti dažādi termiņi valstu ziņojumu par praktisko īstenošanu iesniegšanai Komisijai (četri vai pieci gadi). Šis atšķirības tiks novērstas ar Komisijas priekšlikumu, racionalizējot pašreizējos noteikumus un paredzot, ka ik pēc pieciem gadiem jāiesniedz tāds vienots ziņojums par visu direktīvu praktisko īstenošanu, kurā būs vispārīgā daļa ar vispārīgajiem principiem un visām direktīvām kopīgajiem aspektiem, kā arī īpašas nodaļas par katrai direktīvai raksturīgiem aspektiem. Pirmais ziņojums attiecas uz laikposmu no 2007. līdz 2012. gadam ieskaitot.

2.1.3 Padomes 1989. gada 12. jūnija Direktīvā 89/391/EEK par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā⁽¹⁾, kā arī atsevišķajās direktīvās⁽²⁾, kas norādītas minētās direktīvas 16. panta 1. punktā, noteikts, ka dalībvalstīm ir pienākums izstrādāt ziņojumu par praktisko īstenošanu, uz ko savukārt pamatos Komisijas ziņojumu. Ziņojumi par īstenošanu ir paredzēti vēl trijās citās direktīvās⁽³⁾.

2.1.4 Komisijas priekšlikumā arī ierosināts pienākumu izstrādāt ziņojumus par praktisko īstenošanu attiecināt uz trīs citām šo jomu regulējošām direktīvām, kurās ziņojumi nebija paredzēti. Minētās trīs direktīvas ir šādas: Padomes 1983. gada 19. septembra Direktīva 83/477/EEK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar pakļaušanu azbesta iedarbībai darba vietā⁽⁴⁾, Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. septembra Direktīva 2000/54/EK par darbinieku aizsardzību pret risku, kas saistīts ar bioloģisku aģentu iedarbību darba vietā (septītā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē)⁽⁵⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret draudiem, kas saistīti ar kancerogēnu vai mutagēnu vielu iedarbību darbavietā (sestā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē)⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ OV L 183, 29.6.1989., 1. lpp.

⁽²⁾ Padomes 1989. gada 30. novembra Direktīvā 89/654/EEK par minimālajām prasībām attiecībā uz drošību un veselības aizsardzību darba vietā (OV L 393, 30.12.1989., 1. lpp.), Padomes 1989. gada 30. novembra Direktīvā 89/655/EEK par drošības un veselības aizsardzības minimālajām prasībām, darba ņēmējiem lietojot darba aprīkojumu darbā (OV L 393, 30.12.1989., 13. lpp.), Padomes 1989. gada 30. novembra Direktīvā 89/656/EEK par drošības un veselības aizsardzības minimālajām prasībām, lietojot individuālās aizsardzības līdzekļus darba vietās (OV L 393, 30.12.1989., 18. lpp.), Padomes 1990. gada 29. maija Direktīvā 90/269/EEK par minimālajām prasībām attiecībā uz drošību un veselības aizsardzību kravu apstrādē ar rokām, pastāvot īpašam riskam darba ņēmējiem gūt muguras traumas (OV L 156, 21.6.1990., 9. lpp.), Padomes 1990. gada 29. maija Direktīvā 90/270/EEK par minimālajām prasībām attiecībā uz drošību un veselības aizsardzību darbā ar displeju ierīcēm (OV L 156, 21.6.1990., 14. lpp.), Padomes 1992. gada 24. jūnija Direktīvā 92/57/EEK par darba drošības un veselības aizsardzības minimālo prasību īstenošanu pagaidu vai pārvietojamajos būvlaukumos (OV L 245, 26.8.1992., 6. lpp.), Padomes 1992. gada 24. jūnija Direktīvā 92/58/EEK par minimālajām prasībām drošības un/vai veselības aizsardzības zīmēm darba vietā (OV L 245, 26.8.1992., 23. lpp.), Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvā 92/85/EEK par pasākumu ieviešanu, lai veicinātu drošības un veselības aizsardzības darbā uzlabošanu strādājošām grūtniecēm, sievietēm, kas strādā pēcdzemdību periodā vai strādājošām sievietēm, kas baro bērnu ar krūti (OV L 348, 28.11.1992., 1. lpp.), Padomes 1992. gada 3. novembra Direktīvā 92/91/EEK par minimālajām prasībām drošības un veselības aizsardzības uzlabošanai darba ņēmējiem, kuri strādā minerālu ieguves rūpniecības nozarēs, kas pielieto urbsānu (OV L 348, 28.11.1992., 9. lpp.), Padomes 1992. gada 3. decembra Direktīvā 92/104/EEK par minimālajām prasībām drošības un veselības aizsardzības uzlabošanai darbiniekiem, kuri strādā virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēs (OV L 404, 31.12.1992., 10. lpp.), Padomes 1993. gada 23. novembra Direktīvā 93/103/EEK par drošības un veselības prasību minimumu darbā uz zvejas kuģiem (OV L 307, 13.12.1993., 1. lpp.), Padomes 1998. gada 7. aprīļa Direktīvā 98/24/EK par darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību pret risku, kas saistīts ar ķīmikāliju izmantošanu darbā (OV L 131, 5.5.1998., 11. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 16. decembra Direktīvā 99/92/EK par minimālajām prasībām to darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzības uzlabošanai, kas pakļauti sprādzienbīstamas vides riskam (OV L 23, 28.1.2000., 57. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 25. jūnija Direktīvā 2002/44/EK par minimālajām veselības un drošības prasībām attiecībā uz darba ņēmēju pakļaušanu riskiem, ko rada fizikāli faktori (vibrācija) (OV L 177, 6.7.2002., 13. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 6. februāra Direktīvā 2003/10/EEK par veselības un drošības minimālajām prasībām attiecībā uz darba ņēmēju pakļaušanu darba vides riskiem, ko rada fizikāli faktori (troksnis) (OV L 42, 15.2.2003., 38. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/40/EK par minimālajām drošības un veselības aizsardzības prasībām attiecībā uz darba ņēmēju pakļaušanu riskam, ko rada fizikāli faktori (elektromagnētiskie lauki) (OV L 159, 30.4.2004., 1. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīva 2006/25/EK par veselības un drošības minimālajām prasībām attiecībā uz darba ņēmēju pakļaušanu riskiem, ko izraisa fizikāli faktori (mākslīgais optiskais starojums) (OV L 114, 27.4.2006., 38. lpp.). Trīs direktīvās šajā jomā nav paredzēti izstrādāt ziņojumus par praktisko īstenošanu, proti, šādas direktīvas: Padomes 1983. gada 19. septembra Direktīva 83/477/EEK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar pakļaušanu azbesta iedarbībai darba vietā, Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. septembra Direktīva 2000/54/EK par darbinieku aizsardzību pret risku, kas saistīts ar bioloģisku aģentu iedarbību darba vietā (septītā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvā 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret draudiem, kas saistīti ar kancerogēnu vai mutagēnu vielu iedarbību darbavietā (sestā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē).

⁽³⁾ Padomes 1991. gada 25. jūnija Direktīvā 91/383/EEK, kas papildina pasākumus, kuru mērķis ir veicināt uzlabojumus darba drošībā un veselības aizsardzībā attiecībā uz darba ņēmējiem, kas pieņemti darbā uz noteiktu laiku vai arī īslaicīgā darbā (OV L 206, 29.7.1991., 19. lpp.), 1992. gada 31. marta Direktīvā 92/29/EEK par minimālajām drošības un veselības aizsardzības prasībām medicīniskās palīdzības uzlabošanai uz kuģiem (OV L 113, 30.4.1992., 19. lpp.) un 1994. gada 22. jūnija Direktīvā 94/33/EK par jauniešu darba aizsardzību (OV L 216, 20.8.1994., 12. lpp.).

⁽⁴⁾ OV L 263, 24.9.1983., 25. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 262, 17.10.2000., 21. lpp.

⁽⁶⁾ OV L 229, 29.6.2004., 23. lpp.

2.2 Vispārīgas piezīmes.

2.2.1 Darba vides regulējums ietilpst ES kompetencē un ir ilgtspējīgas konkurences iekšējā tirgū svarīgs priekšnoteikums, kas ir nozīmīgs arī Eiropas sociālā modeļa nodrošināšanā. Uzņēmumi nedrīkst apdraudēt darba ņēmēju veselību un darba vidi, lai gūtu priekšrocības konkurences cīņā.

2.2.2 EESK atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu. Kad tas būs īstenots, dalībvalstīm būs iespējams ievērojami ietaupīt laiku un līdzekļus. Ziņojumu sniegšanai valsts iestādes ir patērējušas daudz laika. Šobrīd sakarā ar dažādajās direktīvās noteiktajiem atšķirīgajiem termiņiem novērtēšanas darbs notiek gandrīz nepārtraukti, radot pārlieku lielas administratīvās izmaksas.

2.2.3 Saskaņojot ziņojumu nosūtīšanas laikposmu un tos visus apkopojot vienā ziņojumā, valsts iestādes gūst skaidrāku priekšstatu par kopējo stāvokli. Tādējādi arī uzlabojas iespējas ziņot par saikni starp dažādiem veselības apdraudējumiem, kurus direktīvās paredzēts novērst. Dažādas darba vides problēmas bieži ir savstarpēji saistītas, un, ieviešot saskaņotu ziņošanu, iespējams gūt precīzāku priekšstatu par direktīvu visaptverošo ietekmi. Regulāru ziņojumu izstrāde par darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzības jomas direktīvu praktisko īstenošanu ir nozīmīgs instruments, kas ļauj konstatēt stāvokli un novērtēt pieņemto pasākumu efektivitāti un to ietekmi uz darba ņēmēju drošības un veselības kvalitāti Eiropas Savienībā.

2.2.4 EESK tomēr uzskata, ka Komisijai būtu jāierosina uzlikt dalībvalstīm par pienākumu pirms ziņojuma nosūtīšanas Komisijai konsultēties ar sociālajiem partneriem par visām tā nodaļām un ziņojumā atspoguļot arī sociālo partneru viedokli.

2.2.5 Komisijas priekšlikumā arī paredzēts panākt labāku pārredzamību, kas ir noderīgi iedzīvotājiem un interesentiem. Tādējādi ES tuvina tās iedzīvotājiem un tiek sekmēta demokrātija.

Briselē, 2007. gada 17. janvārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "Eiropas sabiedrības faktiskā stāvokļa novērtēšana"

(2007/C 93/11)

Komisija 2006. gada 5. oktobrī saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu "Eiropas sabiedrības faktiskā stāvokļa novērtēšana"

Par Komitejas atzinuma sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2006. gada 19. decembrī. Ziņotājs— Olsson kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 432. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 17. un 18. janvārī (18. janvāra sēdē), ar 153 balsīm par, 3 balsīm pret un 6 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Ievads

1.1 Eiropadome 2006. gada jūnija sanāksmē uzsvēra, cik svarīga ir sociālās dimensijas tuvināšana iedzīvotājiem, un uzsākt pieejamības un solidaritātes veicināšanas programmas īstenošanu, pievēršot uzmanību sociālajai dimensijai papildus vienotā tirgus pārskatīšanai un saskaņojot ar to".⁽¹⁾ Šis atzinums vēlīts pirmajam minētajam aspektam. Vienotā tirgus attīstība tiks aplūkota īpašā EESK atzinumā.

1.2 Tāpēc Eiropas Komisija lūdza EESK izstrādāt izpētes atzinumu par to, kā "novērtēt faktisko stāvokli Eiropas sabiedrībā un uzsākt pieejamības un solidaritātes veicināšanas programmas īstenošanu, pievēršot uzmanību sociālajai dimensijai papildus vienotā tirgus pārskatīšanai un saskaņojot ar to".⁽²⁾ Šis atzinums vēlīts pirmajam minētajam aspektam. Vienotā tirgus attīstība tiks aplūkota īpašā EESK atzinumā.

1.3 Komisija uzskata, ka "Eiropas solidaritātes politikai un programmām ir jāveicina augstāka dzīves kvalitāte, sociālā kohēzija un lielākas iespējas Eiropas Savienības pilsoņiem, sadarbojoties ar valsti, reģionu un citām iestādēm, kā arī ar sociālajiem partneriem, veicinot sociālo dialogu un iesaistot pilsonisko sabiedrību"⁽³⁾. Nemot vērā faktu, ka jāpanāk vienprātība par sociālajām problēmām, kas jārīcina Eiropā, novērtēšanas gaitā tiks apzināti nozīmīgākie faktori, kuri izraisa sociālās pārmaiņas, un novērtējums kalpos par pamatu, veidojot Eiropas politiku nākamajā desmitgadē⁽⁴⁾.

1.4 Minētā iniciatīva liecina par to, ka pēc negatīvajiem referendumu rezultātiem Francijā un Nīderlandē visaugstākajā līmenī lielāka uzmanība atkal tiek veltīta sociālajiem jautājumiem. ES prezidentvalsts Apvienotā Karaliste uzaicināja dalībvalstis piedalīties īpašā augstākā līmeņa sanāksmē, kas notika 2005. gada oktobrī (*Hampton Court*) un bija veltīta jautājumiem saistībā ar Eiropas sociālo modeli. Vācijas kanclere un Austrijas kanclers ierosināja no jauna formulētajā Konstitucionālajā līgumā iekļaut "sociālajiem jautājumiem veltītu nodaļu".

⁽¹⁾ Eiropadomes 2006. gada jūnija sanāksme, 21. punkts.

⁽²⁾ 2006. gada 5. oktobra Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietnieces *Margot Wallström* kdzes vēstule.

⁽³⁾ Skatīt *ibid* un COM (2006) 211 galīgā redakcija. Pilsoņu programma Eiropas efektivitātes nodrošināšanai, 4.–5. lpp.

⁽⁴⁾ Skatīt Eiropas Komisijas darba programmu, COM (2006) 629 galīgā redakcija.

1.5 EESK atzinīgi vērtē iepriekš minētos Komisijas plānus. Komiteja norāda, ka Eiropas sabiedrības faktiskā stāvokļa novērtēšana liecina par plašāku pieeju, un tā nav tikai sociālo jautājumu pārskatīšana tradicionālajā izpratnē. Novērtēšana var būt nozīmīgs līdzeklis, lai tuvinātu ES tās iedzīvotājiem un attaisnotu viņu ar ES politiku saistītās cerības. Minētā iniciatīva var būt arī līdzeklis, kas ļaus panākt ES sociālās un ekonomiskās dimensijas līdzsvaru.

1.6 EESK uzsver, ka precīzi jāformulē novērtēšanas procesa mērķi un īstenošanas nosacījumi. Lai novērtēšana nebūtu tikai akadēmiska, bet arī lietderīga, tai jārada pievienotā vērtība un jābūt saskaņotai ar citiem ES politiskajiem pasākumiem, rīcību un diskusijām, kas veltītas sociālo problēmu risināšanai. Tāpēc jānodrošina novērtēšanas tieša saikne ar Lisabonas stratēģiju un sociālo programmu, kā arī jānovērtē ES sociālās politikas instrumenti un to pielietošana. Novērtēšanai jāparedz pietiekami daudz laika, lai minētajā procesā iesaistītu organizētu pilsonisko sabiedrību visos līmeņos.

1.7 Šis atzinums ir Komitejas pirmais ieguldījums novērtēšanas procesā, un tam sekos citi pasākumi.

2. Vispārīgas piezīmes

2.1 Zinātnieki, kā arī dažādas iestādes un organizācijas ir rūpīgi analizējušas situāciju Eiropas sabiedrībā⁽⁵⁾. Minētā situācija novērtēta arī dažādos EESK atzinumos, pamatojoties uz kuriem tiks izdarīti secinājumi un sniegti ieteikumi.

Jāuzsver Eiropas ekonomiskās un sociālās attīstības pozitīvie aspekti, kas lielā mērā nosaka pašreizējo sociālo situāciju: dzīves kvalitāte, kas tiek atzīta visā pasaulē, ilgmūžības palielināšanās, jaunas ekonomiskās iespējas, sociālā mobilitāte, labāki darba apstākļi, kā arī augsts izglītības un sociālās labklājības līmenis. Trīsdesmit (1945–1975) ekonomiskā uzplaukuma gados ("Trente

⁽⁵⁾ Eiropas politikas padomdevēju birojs — Eiropas Komisijas "ideju laboratorija" — drīzumā publicēs dokumentu, kurā būs apkopota vispārīga informācija.

Glorieuses”), kuriem bija raksturīga vispārēja nodarbinātība un visaptverošas sociālās aizsardzības nodrošināšana, Eiropā izveidojās salīdzinoši viendabīgas labklājības valstis, kuru panākumu pamatā ir ekonomiskā izaugsme.

2.2 EESK ir pārliecināta, ka minētie pozitīvi aspekti ir cieši saistīti ar ekonomisko politiku, nodarbinātību un sociālo politiku, kas viena otru būtiski papildina. EESK uzsver, ka sociālā politika jāvērtē kā produktīvs faktors.

2.3 Pēdējo desmitgažu laikā Eiropas sabiedrībā notiek ievērojamas sociālās pārmaiņas: nodarbinātības jomā un darba tirgū notiek būtiskas izmaiņas, kas strauji mainīs strādājošo sociālo situāciju. Eiropā notiek līdz šim nepieredzētas demogrāfiskās pārmaiņas. Īpaša uzmanība jāpievērš dzimstība samazināšanās iemesliem un tie jāanalizē. Dažu dalībvalstu pieredze liecina, ka dzimstība var palielināties, ja tiek īstenota pareiza politika, kuras mērķis ir panākt ģimenes dzīves un darba dzīves kombinēšanu, ieviešot visaptverošu un labi funkcionējošu bērnu aprūpes sistēmu un veicot sieviešu nodarbinātības līmeņa palielināšanas pasākumus. Lai kompensētu iedzīvotāju skaita sarukumu, arvien lielāka nozīme būs arī imigrācijai. Svarīgs problēmjautājums ir imigrantu un etnisko mazākumtautību integrācija.

2.4 Sociālekonomiskās pārmaiņas, par kurām liecina globālas, postindustriālas un novecojošas sabiedrības veidošanās, rada ne tikai jaunas iespējas, bet arī sociālos riskus. Tas skars plašākus iedzīvotāju slāņus nekā agrāk. Labklājības valsts spēja garantēt visu iedzīvotāju labklājību, īstenojot atbilstošu un ilgtspējīgu nodarbinātības un sociālās aizsardzības politiku, ir apdraudēta. Turklāt pastāv nabadzība, kas pirmām kārtām ir saistīta ar ilgstošas sociālās atstības un nedrošības risku, no tās galvenokārt cieš sievietes, imigranti, jaunieši un mazkvalificēti darba ņēmēji. Dažos reģionos, kuros bezdarba līmenis ir nemainīgi augsts, šāda nabadzība pieaug. Notiekot straujai pārejai uz ekonomiku, kas balstīta uz zināšanām, prasmes noveco un profesionālā karjera nav stabila. Cenšoties panākt elastību, vienlaikus jāievieš jauni sociālās aizsardzības veidi, kā arī jāīsteno aktīva nodarbinātības un mūžizglītības politika, lai novērstu nedrošību, kas, iespējams, varētu rasties elastības dēļ.

2.5 Jaunas ģimenes struktūras, dzīvesveids, kultūras modeļi, demogrāfiskās pārmaiņas, pilsētu koncentrācija, mobilitātes pieaugums, vieglāka piekļuve informācijai, patēriņa modeļi un individuālā uzvedība arī ir faktori, kas izraisa pārmaiņas sabiedrībā, un vides un klimata pārmaiņām drīzumā būs liela ietekme uz iedzīvotājiem un sabiedrību. Vērā jāņem arī sabiedrības viedoklis un attieksme.

2.6 Vispārējā ekonomiskā un sociālā attīstība Eiropā bieži rada nepareizu priekšstatu par pašreizējās sociālās situācijas dažādību un nevienlīdzību visos līmeņos. Veicot galīgo analīzi, visbūtiskākā nozīme tomēr ir sociālajai situācijai vietējā līmenī

un katra cilvēka dzīves kvalitātei. Tāpēc sociālās situācijas novērtēšanai jābūt sabiedrības pamata līmenī.

2.7 Pēdējās divas ES paplašināšanas kārtas ievērojami palielināja sociālās situācijas dažādību. Visas iepriekšējās paplašināšanas lika ES pievērsties sociālo jautājumu risināšanai, lai pievienošanās process noritētu vienmērīgāk. Tieši tāpēc tiek īstenoti daudzi prioritāri ES sociālās politikas pasākumi tādās jomās kā, piemēram, migrējošo darba ņēmēju sociālais nodrošinājums, sociālā kohēzija, sociālais dialogs, nodarbinātība un dzimumu līdztiesība.

ES paplašināšana rada arī lielus izaicinājumus, īstenojot ES kohēzijas politiku, kā arī dažus Lisabonas stratēģijas mērķus, it īpaši sociālās un nodarbinātības jomā. V.Koka ziņojumā, kurā sniegts Lisabonas stratēģijas termiņa vidusposma pārskats, skaidri norādīts: paplašināšana ES iekšienē rada saspīlējumus, kas “palielināsies vēl vairāk, ja netiks panākta konverģence. Tas ir brīdinājums, kas jāuztver nopietni”. Turpmāko gadu laikā integrācijas politikas prioritātei atkal jābūt sociālo jautājumu risināšanai Eiropas Savienībā. Lai to izdarītu, ES jārada makroekonomiskā vide, kas veicina izaugsmi un nodarbinātību.

EESK konstatē, ka starp dalībvalstīm joprojām saglabājas lielas atšķirības ekonomikas un sociālajā jomā. Komiteja uzskata, ka ES paplašināšana nebūtu jāuzskata par sociālās dimensijas nozīmes samazināšanās risku, bet gan par iespēju uzlabot dzīves un darba apstākļus ne tikai jaunajās dalībvalstīs, bet visā Eiropā — ar priekšnoteikumu, ka šā mērķa sasniegšana tiktu sekmēta ar mērķtiecīgākas ES politikas palīdzību.

2.8 Novērtēšanai, pamatojoties uz nesen pieņemtajā EESK atzinumā⁽⁶⁾ paustajām atziņām, var būt svarīga nozīme, lai formulētu, kādam nākotnē jābūt Eiropas sociālajam modelim: tam jābūt dinamiskam un atbilstīgam jauniem izaicinājumiem, kā arī idejai par demokrātisku, videi labvēlīgu, konkurētspējīgu, solidāru un sociāli iekļaujošu labklājības telpu visiem Eiropas iedzīvotājiem.

3. Īpašas piezīmes

3.1 Kā iepriekš minēts, Komiteja ir novērtējusi situāciju Eiropas sabiedrībā gandrīz visās sabiedrības dzīves jomās, ne tikai atsaucoties uz Komisijas atzinuma pieprasījumiem, bet arī izvirzot savus priekšlikumus par iniciatīvām un izstrādājot izpētes atzinumus.

3.2 Pēdējā laikā pieņemtajos EESK atzinumos aplūkoti tādi jautājumi kā, piemēram, pilsoniskums, nodarbinātība, darba apstākļi, mūžizglītība, sociālā un teritoriālā kohēzija, sociālā aizsardzība, sociālā atstumtība, cilvēki ar invaliditāti, dzimumu jautājumi, jaunatne, bērnu tiesības, sabiedrības novecošana, imigrācija un integrācija, vide un ilgtspējīga attīstība, pārtikas

⁽⁶⁾ Skatīt EESK 2006. gada 6. jūlija atzinumu par tematu “Sociālā kohēzija — pamatojot Eiropas sociālo modeli”, ziņotājs — Ehnmark kgs, OV C 309., 16.12.2006.

nekaitīgums un patērētāju aizsardzība, sakari un transports, vispārējās nozīmes tūrisma pakalpojumi, sabiedrības veselība, aptaukošanās un klimata pārmaiņu sociālās sekas, kā arī visaptverošā Lisabonas stratēģija.

Daži pēdējā laikā pieņemtie izpētes un pašiniciatīvas atzinumi ir ļoti noderīgi novērtēšanas procesā (⁷). Pašreiz arī tiek izstrādāti atzinumi, kurus izmantos minētajā novērtēšanā.

3.3 Lai novērtētu konkrēto un vispārējo sociālo situāciju un politisko pasākumu efektivitāti, ES rīcībā jābūt rādītājiem, kas sniedz pietiekami precīzu un pareizu informāciju. Lai novērtētu "labklājības nodrošināšanu", EESK (⁸) ierosinājusi kritērijus un ticamākus un kvalitatīvākus rādītājus, kuri jāizmanto novērtēšanas procesā. EESK vēlreiz norāda, ka ieinteresētās puses jāuzaicina piedalīties rādītāju noteikšanā un novērtēšanā (⁹).

3.4 EESK norāda, ka trūkst datu par darba tirgu un migrāciju un ka nepieciešami visaptverošāki dati, kas raksturo tādas jomas kā dzimumu līdztiesība un nabadzība. EESK tādēļ ierosina piešķirt Statistikas birojam nepieciešamos resursus un uzdot tam sagatavot statistiku, kas precīzi raksturo sabiedrības sociālās attīstības tendences, un tam jāsadarbojas ar Dublinas fondu, lai veiktu kvalitatīvāku analīzi.

(⁷) — 29.9.2005 "Nabadzība sievietes vidū Eiropā", ziņotāja — King kdze (OV C 24., 31.1.2006),
 — 16.12.2004 "Paaudžu attiecības", ziņotājs — Bloch-Lainé kgs (OV C 157,28.06.205),
 — 13.9.2006 "Imigrācija ES un integrācijas politika: reģionālo un vietējo pašvaldību un pilsoniskās sabiedrības organizāciju sadarbība", ziņotājs — Pariza Castanos kgs, OV C 318., 23.12.2006.,
 — 13.9.2006 "Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība cīņā pret organizēto noziedzību un terorismu", ziņotāji — Rodríguez García -Caro kgs, Pariza Castanos kgs un Cabra de Luna kgs, OV C 318., 23.12.2006.,
 — 14.9.2006 "Eiropas pilsoniskums — kā to padarīt atpazīstamu un efektīvu", ziņotājs — Vever kgs, OV C 318., 23.12.2006.,
 — 9.2.2005 "Nodarbinātības politika: EESK loma pēc paplašināšanās un Lisabonas procesa perspektīvā", ziņotājs — Greif kgs (OV C 221, 8.9.2005),
 — 7.6.2004 "Industriālās izmaiņas, ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija", ziņotājs — Leiriao et Cué kgs,
 — 14.7.2005 "Uzņēmējiesabiedrību pārvietošanas apjomi un sekas", ziņotājs — Rodríguez García Caro kgs, līdzziņotājs — Nusser kgs, OV C 294., 25.11.2005.,
 — 17.5.2006 "Elastīgums un sociālā drošība: Dānijas paraugs", ziņotāja — Viim kdze, OV C 195., 18.8.2006.,
 — 31.3.2004 "Kultūras sociālā dimensija", ziņotājs — Le Scornet kgs (OV C 112, 30.04.2004)
 — 16.3.2006 "Vardarbība pret sievietēm ģimenē", ziņotājs — Heinisch kdze (OV C 110, 09.05.2006)
 — 14.9.2006 "Ar klimata pārmaiņām saistīto problēmu risināšana — pilsoniskās sabiedrības loma", (ziņotājs — Ehnmark kgs, OV C 318., 23.12.2006..

(⁸) Skatīt EESK atzinumu par tematu "Komisijas paziņojums par Sociālo programmu", ziņotāja — Engelen-Kefer kdze (OV C 294, 25.11.2005.).

(⁹) Skatīt EESK atzinumu par tematu "Sociālie rādītāji" (pašiniciatīvas atzinums), ziņotāja — Giacomina Cassina kdze (OV C 221, 19.9.2002.).

4. Vienprātība par Eiropā risināmajām sociālajām problēmām — daži pamatprincipi

Nepieciešamība iesaistīt organizētu pilsonisko sabiedrību

4.1 EESK uzsver, ka sociālās situācijas novērtēšanai ar mērķi panāktu vienprātību par risināmajām sociālajām problēmām jābūt procesam, kurā iesaistīta organizēta pilsoniskā sabiedrība visos līmeņos un kuram raksturīga augšupēja pieeja. Novērtēšanas procesam jāatvēr pietiekami daudz laika, lai tajā plaši iesaistītu iedzīvotājus un viņu organizācijas. Pretējā gadījumā pastāv risks, ka tā būs tikai ekspertu virspusēja apspriešanās augstā līmenī.

4.2 Tā kā sociālās situācijas novērtēšana jāveic viszemākajā līmenī, svarīga nozīme ir sociālajiem partneriem un pārējām iesaistītajām pusēm, kā arī vietējām pašvaldībām, apzinot un formulējot sabiedrības vajadzības un problēmas. Pieredzes apmaiņa var tikt izmantota, lai mobilizētu uzņēmumus un iedzīvotājus rīcībai vietējā līmenī, un tā būs lietderīga sistemātiskākai novērtēšanai, kas tiks veikta valstu un Eiropas līmenī.

4.3 EESK uzskata, ka, lai veicinātu augšupēju pieeju un atbilstošu "metožu" lietošanu, Eiropas Komisijai finansiāli jāatbalsta novērtēšanā iesaistītās organizācijas un jāsniedz tām materiāli tehnisks atbalsts, tādējādi sekmējot novērtēšanas procesa uzsākšanu. Svarīgi ir izstrādāt arī jaunas metodes un pārņemt labu praksi tādā jomā kā visu ieinteresēto pušu iesaistīšana.

4.4 Novērtēšanā iesaistītajiem pašiem jādefinē, kā jāizpaužas augšupējai pieejai, novērtējot sociālo situāciju. Apspriešanai jānotiek bez ierobežojumiem. Atbalstot Komisijas viedokli, EESK tomēr iesaka ņemt vērā tādas transvērsālas tēmas kā iespēju vienlīdzība un nediskriminācija, sociālās tiesības un vispārējās nozīmes pakalpojumu pieejamība, kā arī ekonomiskās un sociālās dimensijas saikne (¹⁰).

4.5 Dalībvalstu valdībām novērtēšanas procesam jāpievērš atbilstoša uzmanība un tās rezultāti jāņem vērā nacionālajās reformu programmās Lisabonas stratēģijas īstenošanai un citās politikas jomās.

4.6 Valstu un Eiropas līmenī EESK var aktīvi iesaistīties minētajā procesā ar tās locekļu un pārstāvēto organizāciju starpniecību. Jāiesaista arī ekonomikas un sociālo lietu padomes tajās valstīs, kur tādas izveidotas, vai tām līdzīgas organizācijas.

4.7 Eiropas līmenī EESK sadarbībā ar Komisiju var organizēt ieinteresēto pušu forumu gan procesa sākumā, lai izstrādātu rīcības plānu, gan procesa nobeigumā, lai pārbaudītu paveikto darbu. Komiteja ierosina iesaistīt Sadarbības grupu (¹¹) tās darbā minētajā jomā.

(¹⁰) Novērtēšanas process notiks 2007. gadā — Eiropas gadā par iespēju vienlīdzību visiem.

(¹¹) Sadarbības grupa ar Eiropas pilsoniskās sabiedrības organizācijām un tīkliem ir ne tikai sadarbības organizācija, bet arī struktūra, kas nodrošina EESK un minēto organizāciju un tīklu politisko dialogu.

5. Jauna sociālās rīcības programma

5.1 Novērtēšanu nevar veikt, vienlaikus neanalizējot ES sociālās politikas dažādās metodes un instrumentus, kā arī to efektivitāti jauno sociālo problēmu risināšanā. Jāpanāk pareizais līdzsvars starp ES un dalībvalstu kompetenču norobežošanu un papildināmību, kā arī starp Eiropas tiesību aktu pieņemšanu un atklātas koordinācijas metodes lietošanu. Vienlaikus jāpanāk *acquis communautaire* ieviešana.

5.2 Pašreizējie ES instrumenti ir jāanalizē, lai noteiktu to efektivitāti, arī ņemot vērā iespējamo ES sociālās politikas un sociālajā jomā spēkā esošā Eiropas tiesību kopuma vājināšanos. Somijas prezidentūra 2006. gada novembrī organizēja konferenci par tematu "Sociālās aizsardzības eiropeizācija", kurā tika izdarīts arī secinājums, ka sociālās politikas Eiropas dimensija, kā arī atklātas koordinācija metodes lietošana ir jāturpina pilnveidot.

5.3 Atklātas koordinācijas metodes efektivitāte tiek apšaubīta, jo daudzas valdības to nepietiekami pielieto. Novērtēšanās gaitā jāanalizē atklātas koordinācijas metodes pilnveidošanas iespējas, lai tai būtu izšķiroša nozīme Lisabonas stratēģijas mērķu sasniegšanā.

5.4 Dažādība un valstu prioritātes ierobežo sociālās likumdošanas iespējas ES līmenī. Novērtēšanas procesa rezultāti tomēr ir jāanalizē, ņemot vērā nepieciešamību ierosināt, grozīt un vienkāršot tiesību aktus. Piemērotu tiesību aktu pieņemšana var būt nepieciešama, kad pārmērīgas atšķirības kavēs ekonomikas attīstību un radīs saspīlējumu dalībvalstu attiecībās.

5.5 EESK norāda, ka visu līmeņu sociālajam dialogam ir īpaša un svarīga nozīme, novērtējot sociālo situāciju un ierosinot iniciatīvas, lai rastu kopīgus risinājumus problēmām, ar kurām saskaramies. Pilnībā jāizmanto iespējas, ko paver EK Līgumā nostiprinātais sociālais dialogs Eiropas līmenī. Komiteja atbalsta Eiropas sociālo partneru trīs gadu programmu un ar gandarījumu atzīmē, ka ES ir sekmējusi sociālā dialoga uzsākšanu jaunajās dalībvalstīs.

5.6 Jāpaplašina citu pilsonisko sabiedrību pārstāvošo organizāciju līdzdalība politikas veidošanā. Minētās organizācijas aktīvi darbojas visās sabiedrības dzīves jomās un visos līmeņos, ļaujot iedzīvotājiem paust savu viedokli un mobilizējot viņus kopīgai rīcībai, lai uzlabotu dzīves apstākļus. Jāatzīst minēto organizāciju loma novērtēšanas procesā un sociālās politikas pārvaldībā. Lielāka uzmanība jāpievērš sociālās ekonomikas nozīmei ražošanas un pakalpojumu sniegšanas organizēšanā, lai tie atbilstu iedzīvotāju vajadzībām un uzlabotu viņu dzīves apstākļus.

5.7 EESK ierosina Eiropas Komisijai novērtēšanas procesa noslēgumā organizēt "iedzīvotāju sammitu" par sociālo situāciju, kurā piedalītos visas ieinteresētās puses. Komisijai ir būtiska nozīme, nosakot, kādi sociālie jautājumi vislabāk risināmi ES līmenī. Organizēta pilsoniskā sabiedrība, valstu parlamenti un reģionālās pašvaldības jālūdz formulēt savus priekšlikumus. Paveiktā darba kontrolei EESK ierosina organizēt otru īpašu Eiropadomes sanākumi, kas būtu veltīta jautājumiem, kuri saistīti ar Eiropas sociālo modeli (*Hampton Court 2*).

5.8 Lai panāktu vienprātību par sociālajām problēmām, kas jārisina Eiropā, jāizstrādā jauna "sociālās rīcības programma", ņemot vērā ne tikai ekonomisko situāciju, bet arī sociālās vēlmes. Komiteja norāda, ka tāda programma tika izveidota vienlaikus ar pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados izstrādāto vienotā tirgus stratēģiju, kas paredzēja izveidot vienoto tirgu līdz 1992. gadam, un ka Komisija tagad aicina pievērst uzmanību arī sociālajai dimensijai "papildus vienotā tirgus pārskatīšanai un saskaņojot ar to".

5.9 Programma noteikti jāveido, pamatojoties uz kopīgām vērtībām, skaidri atzīstot sociālās un ekonomiskās attīstības saistību un (no jauna) definējot to, kas kopīgs Eiropas sabiedrībai, kas apvieno ne tikai iedzīvotājus, bet arī dalībvalstis, radot ievērojamu sociālo kapitālu. Vienlaikus jāizstrādā precīzs un konkrēts darba plāns, kura īstenošanā iesaistītas visas ieinteresētās puses, kurā ņemta vērā esošo ES instrumentu efektīva izmantošana un kas globalizācijas apstākļos un sociālajā jomā spēkā esošā Eiropas tiesību kopuma ietvaros spēj apmierināt sociālās vajadzības un vēlmes gan ES, gan valstu līmenī.

Briselē, 2007. gada 18. janvārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS